

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น
ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2567

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น
ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
สำนักบริหารและพัฒนานาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น
ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

อนาภรณ์ วงศ์สถาน

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก .....

(อาจารย์ ดร.ยุทธการ ไวยอาภา)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

(อาจารย์ ดร.กิริติ ตระการศิริวานิช)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

(อาจารย์ ดร.กวินรัตน์ อัฐวงศ์ชยากร)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร .....

(อาจารย์ ดร.กวินรัตน์ อัฐวงศ์ชยากร)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล)

รักษาการแทนรองอธิการบดี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นางสาวอนาภรณ์ วงศ์สถาน
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร.ยุทธการ ไวยอาภา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อประเมินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้เทคนิควิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนา ผู้วิจัยกำหนดประชากรโดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ไปที่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 63 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้านพบว่า ด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์มีศักยภาพมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์มีศักยภาพในระดับปานกลาง ด้านการบริการท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับปานกลาง และ ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับปานกลาง ตามลำดับ พบว่าสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านสิ่งที่ดึงดูดใจ (Attraction) มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ตามลำดับ ส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) มีความสำคัญปานกลาง จากนั้น กำหนดรูปแบบการ

ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ผลการวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในระดับสูง (Sig.=0.000, r=0.713) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์, การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์, การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

Title	ORGANIC TOURISM MODEL OF BAN HUAI KHAMIN, MAE NA CHON SUBDISTRICT, MAE CHAEM DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE IN THAILAND
Author	Miss Anaporn Wongsathan
Degree	Master of Arts in Tourism Development
Advisory Committee Chairperson	Dr. Yutthakarn Waiapha

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) To study the potential of organic tourism at Ban Huai Khamin. 2) To evaluate the Organic tourism destination management. 3) To determine the organic tourism model of Ban Huai Khamin, Mae Na Chon Subdistrict, Mae Chaem District, Chiang Mai Province, Thailand. The study was mixed methods research used both quantitative and qualitative methods. The instruments used in this research were questionnaire. The data was collected from 63 members of the organic agriculture community enterprise group in Ban Huai Khamin by purposive sampling and analyzed the data with statistical methods including descriptive statistics and Pearson's correlation coefficient and analyzed the data with the Statistical Package for the Social Sciences Program.

The findings indicated the overall the potential of organic tourism was at a medium level. Considering each aspect, it was found that the organic agriculture resource was a high potential. Followed by the organic tourism marketing was a medium potential, tourism attractions services was a medium potential, and tourism carrying capacity was a medium potential respectively. In addition, the research found that the overall the evaluate the tourism destination management was at a high level. Considering each aspect, it was found that the attraction was a highest importance. Followed by the activities was a high importance, accessibility was a high importance, accommodation was a high importance respectively. However, the research was found the amenities was a medium importance. Determining the

Organic Tourism Model of Ban Huai Khamin, Mae Na Chon Subdistrict, Mae Chaem District, Chiang Mai Province, Thailand. Hypothesis tested finding indicated that There was significant between the organic tourism destination management and the potential of organic tourism were statistically significant at 0.05 level.

Keywords : Organic Tourism Model, Organic Tourism Management, Organic Tourism

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.ยุทธการ ไวยอาภา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ช่วยเหลือแนะแนวทางที่ถูกต้องและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้วิจัยมา โดยตลอด และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.กীরติ ตระการศิริวานิช และอาจารย์ ดร.กวินรัตน์ อัฐ วงศ์ชยากร ที่ให้ข้อคิดคำแนะนำตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งนี้นี้ทุก ขั้นตอนจนงานนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสามท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ ที่ได้มอบทุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา “ทุนศิษย์ก้นกุฏิ” ประจำปีการศึกษา 2565 ทำให้การทำวิจัยในครั้งนี้สำเร็จไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายวัฒนา ทรงพรไพศาล ผู้ใหญ่บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความเสียสละเวลาให้ข้อมูลเอกสารประกอบการทำวิจัยพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้า และบุคลากรของคณะพัฒนาการท่องเที่ยวที่เฝ้ากำลังใจที่ดีเสมอมา ข้าพเจ้าขอจารึกความเมตตาไว้ไว้ในจิตใจของข้าพเจ้าตลอดไป ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ นักศึกษา ปริญญาโท คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ทุกท่านที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจที่สำคัญให้แก่ข้าพเจ้าจนกระทั่งศึกษาจนสำเร็จ

เหนือสิ่งอื่นใด ข้าพเจ้าขอโน้มรำลึกถึงคุณบิดาและมารดาที่เป็นผู้อบรมเลี้ยงดูวางรากฐานชีวิต และการศึกษาให้แก่ข้าพเจ้า รวมไปถึงคุณทรัพย์และกำลังใจเสมอมาตลอดจนความเข้าใจความห่วงใยที่ให้นานนั้นเป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้ข้าพเจ้าศึกษาต่อและมีเป้าหมายที่แน่นอนในชีวิตต่อไป

อนาภรณ์ วงศ์สถาน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ปัญหาการวิจัย.....	5
คำถามงานวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
ขอบเขตการวิจัย.....	10
ข้อจำกัดในงานวิจัย.....	12
นิยามศัพท์ทั่วไป.....	13
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
บริบทพื้นที่บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว.....	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48

ภาคสรุป	57
กรอบแนวคิดการวิจัย	59
สมมติฐานการวิจัย	60
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	61
สถานที่ดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	61
ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
บทที่ 4 ผลการวิจัย และวิจารณ์.....	71
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม	72
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.....	78
ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.....	100
ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.....	124
ผลการวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย	129
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	133
สรุปผลการวิจัย.....	134
อภิปรายผลการวิจัย.....	153
ข้อเสนอแนะ.....	167
ภาคผนวก.....	170

บรรณานุกรม.....	221
ประวัติผู้วิจัย.....	231

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ผลการสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	28
ตารางที่ 2 ผลการสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์.....	41
ตารางที่ 3 ผลการสรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	47
ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามเพศ	72
ตารางที่ 5 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามอายุ.....	73
ตารางที่ 6 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามสถานภาพสมรส	73
ตารางที่ 7 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	74
ตารางที่ 8 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามอาชีพหลัก	75
ตารางที่ 9 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	76
ตารางที่ 10 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่.....	76
ตารางที่ 11 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์.....	77
ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.....	79
ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์.....	82

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัด เชียงใหม่ ด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์.....	87
ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัด เชียงใหม่ ด้านการบริการการท่องเที่ยว.....	91
ตารางที่ 16 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัด เชียงใหม่ ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว.....	96
ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ ต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ห้วยขมิ้นฯ	100
ตารางที่ 18 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction).....	102
ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities).....	107
ตารางที่ 20 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility).....	113
ตารางที่ 21 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)	117
ตารางที่ 22 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities).....	121
ตารางที่ 23 แสดงข้อมูลค่าร้อยละ และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นฯ	129

ตารางที่ 24 แสดงข้อมูลค่าร้อยละ และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ห้วยขมิ้นฯ..... 129

ตารางที่ 25 แสดงผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (r) ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
เชิงเกษตรอินทรีย์กับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่
แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่..... 130

ตารางที่ 26 แสดงผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (r) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการ
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์กับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ แยกตามรายชื่อ 132

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	59
ภาพที่ 2 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.....	152
ภาพที่ 3 การเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม.....	212
ภาพที่ 4 การเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม.....	212
ภาพที่ 5 ป้ายรับรองพื้นที่เกษตรอินทรีย์	213
ภาพที่ 6 โซนบ้านพักรับรองภายในศูนย์เกษตรบนภูบ้านห้วยขมิ้นฯ	213
ภาพที่ 7 โซนแยกขยะภายในบ้านพักรับรองของศูนย์เกษตรบนภู บ้านห้วยขมิ้นฯ.....	214
ภาพที่ 8 การปักเสื่อผ้าของชาวกะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ.....	214
ภาพที่ 9 ขั้นตอนการขนเก็บและขนส่งผักอินทรีย์.....	215
ภาพที่ 10 พื้นที่ปลูกผักอินทรีย์.....	215
ภาพที่ 11 สินค้าเกษตรอินทรีย์ ลูกพลับสด และอบแห้ง	216
ภาพที่ 12 เหล้าบ๊วยดอง	216
ภาพที่ 13 วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่่นาจร	217
ภาพที่ 14 ห้องประชุมที่ใช้ทำกิจกรรมภายในศูนย์เกษตรบนภู	217
ภาพที่ 15 สินค้าเกษตรอินทรีย์ กาแฟอาราบิก้าบ้านห้วยขมิ้น.....	218
ภาพที่ 16 โรงเรือนอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์	218
ภาพที่ 17 กิจกรรมแปรรูปกาแฟ.....	219
ภาพที่ 18 กิจกรรมเก็บเมล็ดกาแฟเซอร์รี่	219
ภาพที่ 19 เยี่ยมชมแปลงเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ (ฟิลเลย์ไอซ์เบิร์ก).....	220
ภาพที่ 20 เยี่ยมชมแปลงเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ (ผักเคล)	220

บทที่ 1

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศเป็นรายได้หลักที่สำคัญทำให้เกิดการกระจายรายได้เพิ่มขึ้น สร้างอาชีพเกิดจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจในท้องถิ่น/ชุมชน เกิดการลงทุนผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในภาคท้องถิ่น ส่งผลให้เศรษฐกิจประเทศเกิดการขยายตัว จากรายงานผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GDP) ด้านการท่องเที่ยวไทยปี ค.ศ. 2019 ในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจมูลค่าถึง 108.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 20.30 และก่อให้เกิดการจ้างงานถึง 8.19 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.80 ของการจ้างงานทั้งหมด แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจ้างงานที่มีความสอดคล้องกันเมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวและเกิดการจ้างงานภายในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจไทย (World Travel & Tourism Council, 2022) หลังจากสถานการณ์โควิด-19 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถือเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศไทยที่สำคัญ จากการประชุมคณะทำงานความร่วมมือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ครั้งที่ 2/2563 โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวถึงกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศ ปี พ.ศ. 2564 โดยมุ่งเน้นแนวทางในการส่งเสริมด้านการเกษตรพร้อมบูรณาการร่วมกับการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเป็นการช่วยให้เกษตรกรกลับมามีรายได้ สามารถจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรของชุมชนและสนับสนุนการท่องเที่ยวในชุมชน ก่อให้เกิดการจ้างงานกระจายรายได้ให้คนในพื้นที่ พร้อมทั้งสร้างมาตรฐานและกำหนดหลักเกณฑ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งจะสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563)

จากการประชุมคณะกรรมการความมั่นคงอาหารของโลก ครั้งที่ 46 ณ สำนักงานใหญ่ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ กรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี ระหว่างวันที่ 14-18 ตุลาคม พ.ศ. 2562 รายงานกล่าวถึงประเด็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมุ่งส่งเสริมให้มีการจ้างงานในภาคเกษตรและสร้างความยั่งยืนในระบบอาหาร ประชาชนได้รับโภชนาการที่ครบถ้วนต่อสุขภาพ กำจัดความหิวโหยและการขาดสารอาหารและลดความไม่เท่าเทียมในสังคมที่มีสาเหตุปัญหาหลักมาจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจความตึงเครียดทางการเงินและการค้าระหว่างประเทศ ความขัดแย้ง/สงคราม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นส่งผลให้ราคาปุ๋ยแพงขึ้นและส่งผลให้สินค้าเกษตรแพงตาม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) ทั้งนี้ ประเทศไทยถูกจัดอันดับ

ความมั่นคงทางอาหาร อยู่ที่ อันดับ 64 จากการสำรวจ 113 ประเทศ โดยด้านที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือด้านคุณภาพและความปลอดภัยทางอาหารถูกจัดอยู่ที่ อันดับ 102 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยทางอาหาร เพื่อยกระดับและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรและเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 (Economist Impact, 2022)

ปัจจุบัน แนวโน้มการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบวิถีใหม่ (New Normal) เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นในเรื่องความปลอดภัย การเว้นระยะห่าง ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น รวมไปถึงอาหารการกินที่มีความสะอาดปลอดภัยต่อสุขภาพมากขึ้น และเพื่อนำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นตัวกระตุ้นให้เศรษฐกิจในประเทศยังคงสามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ของประเทศไทย โดยมีการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีเกษตร หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่, 2563) ส่งผลต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย โดยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีการปรับเปลี่ยนจากการท่องเที่ยวแบบกลุ่มใหญ่ (Mass Tourism) เป็นการท่องเที่ยวแบบอิสระ (Free Independent Traveler) และเน้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) การท่องเที่ยวที่เน้นกิจกรรมเชิงสุขภาพ ได้สัมผัสชีวิตคนท้องถิ่น และเป็นการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ โดยมีการนำเสนอเรื่องราวของวัตถุดิบ (ผัก ผลไม้ และสมุนไพร) ที่มาจากท้องถิ่นร่วมกับการนำเสนอเมนูอาหารของท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการบอกต่อเรื่องราว (Story telling) รวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ทำงานไปด้วย และท่องเที่ยวไปด้วย และคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2567 การท่องเที่ยวของประเทศไทยจะฟื้นตัวดีขึ้นหลังจากจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 (สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด, 2565) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คำนึงถึงระบบนิเวศและคามยั่งยืน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุด มีความเป็นตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม และต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในกระบวนการการผลิต ตั้งแต่ต้นทางไปจนถึงปลายทางซึ่งรวมถึงเมนูอาหารอินทรีย์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2022)

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 1 ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ 2 ของประเทศ พื้นที่ทั้งหมด 12,566,911 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตร 2.98 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.74 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยอำเภอที่มีพื้นที่ทางการเกษตรมากที่สุด คือ อำเภอแม่แจ่ม จำนวน 181,303 ไร่

ข้อมูล ณ วันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2565 และมีพื้นที่การเกษตรอินทรีย์รวม 3,432.12 ไร่ จำนวนเกษตรกร 730 ราย/แปลง พื้นที่การเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง 1,680.28 ไร่ จำนวนเกษตรกร 584 ราย/แปลง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่, 2566) โดยจังหวัดเชียงใหม่มีเป้าหมายส่งเสริมชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีมุ่งเน้นพัฒนาเชิงพื้นที่พัฒนาสร้างอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก กรมส่งเสริมการเกษตรและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยร่วมกันสนับสนุนให้มีการยกระดับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างจริงจัง และเตรียมความพร้อมต่อการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พร้อมสร้างเครือข่ายภาคการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเป็นการช่วยให้เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือผู้ประกอบการธุรกิจรายย่อย ขนาดเล็ก และขนาดกลาง สามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างเครือข่ายก่อให้เกิดฐานสังคมเกษตรที่ใหญ่ขึ้น การสนับสนุนสินค้าทางการเกษตรและสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรทางการเกษตร เพื่อใช้ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจกระตุ้นให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับชุมชน/ท้องถิ่น ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค และระดับประเทศ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564)

บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย 3 หย่อมบ้าน ห้วยขมิ้นใน ป่าเกี๊ยะ ห้วยขมิ้นนอก มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 188 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 652 คน จำแนกเป็นประชากรชาย 338 คน ประชากรหญิง 314 คน ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์การประกอบอาชีพเกษตรกร ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.2565 (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ณาจร, 2565) มีการก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่ณาจร โดยการร่วมตัวของเกษตรกรกลุ่มคนหนุ่มสาวที่หันกลับมาอยู่บ้านและประกอบอาชีพเกษตรในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยขมิ้นกันมากขึ้นเกิดการจ้างงาน เกิดรายได้เลี้ยงชีพ มีการหมุนเวียนเงินตราในระบบเศรษฐกิจครัวเรือน และพัฒนาความสามารถของคนในชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างฐานอาชีพที่มั่นคง และเพื่อที่จะดึงคนรุ่นใหม่กลับเข้ามายังชุมชนบ้านเกิด สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่ณาจรทั้งหมด 50 ราย ข้อมูล ณ วันที่ 17 เมษายน 2563 (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) การทำเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นการปลูกพืชเมืองหนาว โดยมีการจัดทำตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ผ่านโครงการการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตไม้ผลเมืองหนาวอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากโครงการหลวง สำนักงานเกษตรอำเภอ มูลนิธิรักษดิน รักษาป่า และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความรู้การบริหารจัดการด้านตลาดและคุณภาพของบรรจุภัณฑ์ อีกทั้งการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์แบรนด์ ‘ห้วยขมิ้นออแกนิกส์’ เป็นที่ตั้งของศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นและวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่ณาจรที่เป็นทรัพยากรด้านแหล่งท่องเที่ยวด้านการเรียนรู้ เนื่องจากชุมชนบ้านห้วย

ขมื่นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรมีทุนชุมชนที่โดดเด่นหลายด้าน และยังเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ให้เป็นพื้นที่ต้นแบบของการพัฒนาทดแทนพืชเสพติดและการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง วัฒนา ทรงพรไพศาล ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยขมื่น กล่าวว่าหลายปีที่ผ่านมาชุมชนยังมีการทำเกษตรเชิงเดี่ยวของเกษตรกรโดยมีการใช้สารเคมี เช่น ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง เป็นระยะเวลายาวนานทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ อัตราการเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งในกลุ่มวัยอายุ 60 ปี ขึ้นไป สาเหตุล้วนมาจากอาหารการกินและมาจากการใช้สารเคมีในชีวิตประจำวันของคนในชุมชน อีกทั้ง ชุมชนยังมีกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ว่างงาน ผู้ที่เป็นแรงงานนอกระบบ ผู้ที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมไปถึงผู้สูงอายุ และปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม (สำนักข่าว EDUNEWSSIAM ONLINE, 2020) และอำเภอแม่แจ่มเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญด้านทรัพยากรป่าไม้และต้นน้ำของประเทศ ซึ่งแม่น้ำแม่แจ่มร้อยละ 40 ไหลลงสู่แม่น้ำปิง และร้อยละ 17 ไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ต้นแบบในการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและปากท้องของชาวบ้าน โดยลดพื้นที่การปลูกพืชเชิงเดี่ยว ลดปัญหาการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำเพื่อทำเป็นพื้นที่ทำกิน ลดฝุ่นควันที่เกิดจากการเผาซากไร่ และส่งเสริมการปลูกพืชทดแทน ได้แก่ กาแฟ ผลไม้ ผักอินทรีย์ และการแปรรูป ตามโครงการ ‘แม่แจ่มโมเดลลัส’ (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน, 2566) ทั้งนี้ จากการค้าการณของสมาคมปุ๋ยระหว่างประเทศ (IFA) กล่าวว่าปี 2024-2026 แนวโน้มราคาปุ๋ยและเคมีภัณฑ์จะสูงขึ้นในอนาคต สาเหตุจากความต้องการการใช้ปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ในอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้นและส่วนในภาคการผลิตจะลดลงสืบเนื่องจากสถานการณ์โลกที่มีความผันผวนส่งผลทำให้เกษตรกรมีต้นทุนในการทำเกษตรที่เพิ่มขึ้น (International Fertilizer Industry Association, 2022)

ในระหว่างที่ผ่านมารองเท้าเชิงเกษตรเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวที่นำทรัพยากรและวิถีชีวิตเกษตรมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้สนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีอินทรีย์ (Organic Tourism) เพื่อสร้างความยั่งยืนในระบบอาหารและแก้ไขปัญหาการใช้สารเคมี ปัญหาหนี้สินของเกษตรกร และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรอินทรีย์โดยไม่จำเป็นต้องผ่านพ่อค้าคนกลางเกษตรกรสามารถกำหนดราคาด้วยตนเองได้ ยกกระดับองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2561) และ ในขณะเดียวกันในปัจจุบันผู้บริโภคได้มีการให้ความสำคัญกับสุขภาพ และเกษตรอินทรีย์จึงเป็นวิธีการผลิตที่ปลอดภัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์จะเป็นเครื่องมือในการเพิ่มมูลค่าการทำเกษตรช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้นต่อไป

ปัญหาการวิจัย

การทำเกษตรอินทรีย์ของบ้านห้วยขมิ้นนั้นยังคงเป็นแนวคิดที่ใหม่และยอมรับเพียงกลุ่มคนรุ่นใหม่เท่านั้น เกษตรกรที่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่รวมไปถึงคนในชุมชนดั้งเดิมที่ทำเกษตรพึ่งสารเคมียังไม่เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์เท่าที่ควร เพราะสาเหตุที่ว่า การขยายตัวของสังคมทำให้เกิดความต้องการการบริโภคเพิ่มขึ้น การทำเกษตรแบบดั้งเดิมจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค และผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์ไม่มีความสวยงามเท่าการใช้สารเคมีที่ให้ผลผลิตดีกว่า และเมื่อนั้น เกษตรกรจึงจำนนต่อการใช้ปุ๋ยเคมีที่มีต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นจนทำให้ชาวบ้านประสบปัญหาหนี้สินในครัวเรือน ส่งผลให้วิถีดั้งเดิมของการทำเกษตรในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง นายวัฒนา ทรงพรไพศาล ผู้ใหญ่บ้านห้วยขมิ้นกล่าวว่า การทำเกษตรอินทรีย์ไม่เพียงแต่เป็นอาชีพเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดสิ่งแวดล้อมอันสมบูรณ์ ช่วยรักษาป่าต้นน้ำและระบบนิเวศที่มีความยั่งยืนให้รุ่นต่อไปได้มีทรัพยากรเพียงพอ อีกทั้งการที่จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งได้ต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนในชุมชน ทั้งกลุ่มคนรุ่นเก่าและกลุ่มคนรุ่นใหม่จึงจะสามารถก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้น ผู้ใหญ่บ้านยังกล่าวอีกว่า การตั้งศูนย์เกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นนั้นต้องการที่จะดึงให้คนรุ่นใหม่กลับมาอยู่บ้านเกิดแต่การที่จะให้กลับมาจำเป็นต้องมีหลักประกันว่ามีอาชีพมีรายได้ที่แน่นอน และเพื่อจะให้ เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ ผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้เรื่องการผลิตหรือการบริโภคเกษตรอินทรีย์ รวมไปถึงเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนในชุมชน ส่วนในด้านผู้ฝึกการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ว่างงาน ผู้ที่เป็นแรงงานนอกระบบ ผู้ที่ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมไปถึงผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่บ้านก็ยังคงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในภาพลักษณ์ชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จะมีศักยภาพในด้านการทำเกษตรอินทรีย์และชุมชนมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนา ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีในการพัฒนาความสามารถให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ยกกระตือรือร้นขีดความสามารถในการแข่งขัน ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามายังชุมชน แต่ก็ยังคงประสบอุปสรรคและปัญหาอยู่หลายด้าน ได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การจัดการด้านข้อมูลการท่องเที่ยว การจัดสรรทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการเกษตร บุคลากรขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยว การบริการโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอต่อความต้องการ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมจากการทำเกษตรเคมี และทรัพยากรการท่องเที่ยวถูกทำลายเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนและการบริหารจัดการภายในแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอเกิดความสมดุลในทุกมิติ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายในแหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนยังคง “ยืนหยัดในวิถีอินทรีย์” อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งกลุ่มคนรุ่นใหม่นิยมหันไปทำงานนอกพื้นที่มากขึ้น

ทำให้ขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร จนเกิดปัญหาแรงงานนอกพื้นที่เข้ามาทำเกษตรในพื้นที่แทน ส่งผลต่อการเลือนหายของวัฒนธรรมวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน รายได้จากการเกษตรที่ไม่แน่นอน ไม่มีการประกอบอาชีพเสริม เพื่อแก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรม ชุมชนจำเป็นต้องมีความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการภายในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อชุมชน จึงจะสามารถทำให้บ้านห้วยขมิ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้น การที่จะทำให้คนรุ่นใหม่กลับเข้ามายังชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง เพื่อสืบทอดวิถีการทำเกษตรของคนรุ่นก่อนไม่ให้เลือนหาย เล็งเห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรกรรมที่ไม่เพียงแต่เป็นอาชีพของคนรุ่นพ่อ-แม่เพียงอย่างเดียว จึงจำเป็นต้องสร้างหลักประกันว่าจะมีอาชีพและรายได้ที่แน่นอนมีความมั่นคงทางการเงินมากกว่าการออกไปทำงานต่างถิ่น นอกเหนือจากนั้น เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาด้านด้านตลาดเกษตรอินทรีย์และช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีจำกัด ด้านบรรจุภัณฑ์ที่ไม่มีคุณภาพส่งผลทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหายในขั้นตอนการขนส่งไปยังลูกค้า การจัดจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในฤดูกาลไม่หมด รวมถึง ปัญหาด้านขาดอุปกรณ์ในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ อุปกรณ์ในการแปรรูปมีต้นทุนและราคาสูง การแปรรูปผลผลิตแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของโครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสโดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานแล้วสำหรับประเทศไทยที่มีรากฐานมาจากสังคมเกษตรกรรมเกิดเป็นวิถีชีวิตที่ผูกติดกับคนไทยมาอย่างยาวนาน การเดินทางไปเยี่ยมญาติต่างจังหวัดในช่วงเทศกาลและส่วนมากเป็นบ้านที่มีการทำไร่ นา สวน ฟาร์ม หรือการเที่ยวชมสวนของเพื่อนบ้าน ถือได้ว่าวิวัฒนาการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้พัฒนามาอย่างยาวนาน เกษตรกรหรือเจ้าของสามารถขายผลผลิตทางการเกษตรนับว่าเป็นสิ่งที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและชุมชนโดยตรง จนกลายเป็นส่วนที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ถือได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นเครื่องมือในการพัฒนาในหลายด้าน ช่วยให้ตระหนักถึงด้านสุขภาพมากขึ้น ช่วยให้คนในชุมชนรู้สึกรักและหวงแหนศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจภายในชุมชน พื้นที่สิ่งแวดล้อมให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ (ธารทิพย์ ขาวผ่องอำไพ และคณะ, 2553) ทั้งนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังคงเป็นเครื่องมือในการช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ตามรายงานผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP ที่ด้านการผลิตในสาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหารของปี พ.ศ. 2562 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และปรับตัวลดลงมากในปี พ.ศ. 2563-2564 จากปัจจัยเสี่ยงของสถานการณ์ระบาดไวรัส (Covid-19) ข้อจำกัดของเศรษฐกิจโลกหดตัวรุนแรงและปริมาณการค้าโลก อีกทั้งแนวโน้มเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2565-2566 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศขยายตัวและแนวโน้มเศรษฐกิจจะขยายตัวเร่งขึ้นในอนาคตสำนักงาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ, 2561) รวมถึง การสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมให้คนไทยเที่ยวในประเทศเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ และปรับปรุงพื้นที่เกษตรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือเกษตรกรที่เป็นเจ้าของสวนจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้พร้อมทันกับสถานการณ์การท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มหันไปใส่ใจในสุขภาพให้คุณค่ากับการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยกันมากขึ้นและหลีกเลี่ยงความแออัดหรือการเข้าไปยังพื้นที่ปิด ทำให้เกิดการท่องเที่ยวในลักษณะที่กระจายไปยังชุมชนรอบข้างแทนการเที่ยวเป็นกระจุกอยู่ที่ใดที่หนึ่ง ดังนั้นชุมชนรอบข้างหรือแหล่งท่องเที่ยวรอบนอกต้องเตรียมแผนพัฒนาให้พร้อมต่อการรับมือที่จะเกิดขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม เป็นเครื่องมือในการเพิ่มมูลค่าให้กับการทำเกษตร เพิ่มคุณค่าผลผลิตทางการเกษตรในรูปแบบการผลิตแบบอินทรีย์ที่มีความปลอดภัยสูง รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนส่งเสริมให้เกิดรายได้จากกิจกรรมทางการเกษตร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ยังเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ศิลปและวัฒนธรรม วิถีเกษตรดั้งเดิม เกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ทั้งยังช่วยสร้างความสมดุลในระบบอาหาร สร้างความตระหนักรู้ถึงการทำการเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญต่อระบบนิเวศ ช่วยให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ยกระดับความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ สร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้การท่องเที่ยวเชื่อมโยงให้เกิดการกระจายรายได้ให้คนในชุมชน เพิ่มการจ้างงานในภาคการเกษตรส่งผลต่อระบบโครงสร้างเศรษฐกิจในท้องถิ่น/ชุมชน พร้อมทั้ง เพิ่มศักยภาพในรับมือกับสถานการณ์การท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การที่จะปลูกฝังแนวคิดการทำเกษตรอินทรีย์และเพื่อดึงคนรุ่นใหม่กลับมาพัฒนาชุมชน และผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะใช้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการช่วยให้เล็งเห็นความสำคัญของการทำการเกษตรอินทรีย์ และคุณค่าของทุนชุมชนที่มีอยู่ เป็นช่องทางที่ช่วยเพิ่มรายได้จะช่วยดึงนักท่องเที่ยวเข้ามายังชุมชนสามารถขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรได้มากขึ้น และเป็นเครื่องมือในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้คนภายนอกได้รู้จักชุมชนมากขึ้นด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น เพื่อสามารถนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างเหมาะสมต่อชุมชน และสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติในกระบวนการพัฒนาต่อไป

คำถามงานวิจัย

1. ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอย่างไร
2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการบริหารจัดการอย่างไร
3. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

จากคำถามการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อประเมินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ระดับนโยบาย

1. นายกองค้การบริหารส่วนตำบลตำบลแม่นาจรสามารถนำผลงานวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลประกอบหรือแนวคิดในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลแม่นาจร สามารถนำผลงานวิจัยไปแก้ไขและปรับปรุงเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดเกษตรอินทรีย์

ระดับปฏิบัติการ

1. ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยขมิ้น และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ไปปรับใช้ในการบริหารจัดการวางแผนได้ด้วยตัวเอง เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่หันกลับมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ในชุมชนเพิ่มมากขึ้นและสามารถก่อให้เกิดการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ยั่งยืนสืบไปสอดคล้องกับแนวคิดเกษตรอินทรีย์
2. นักวิชาการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือบุคลากรสถาบันศึกษาที่สนใจเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์สามารถนำข้อมูลไปเป็นพื้นฐานความรู้บูรณาการกับหลักสูตร หรือแนวทางสำหรับพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์
3. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่สามารถนำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวของตนเอง และเป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับชุมชนนำไปสู่การสร้างรายได้ทั้งผู้ประกอบการและชุมชน
4. ชุมชนเกษตรอินทรีย์ที่มีบริบทใกล้เคียงกันสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนได้

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้เทคนิควิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนา โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ดังกล่าวมีการส่งเสริมให้มีการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่นาจรผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเพื่อเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อย่างเหมาะสมต่อชุมชน

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนผู้วิจัยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น จำนวนทั้งหมด 63 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์กำหนดเนื้อหาในการศึกษาประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาบริบทของชุมชนและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์
2. เพื่อประเมินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ โดยใช้หลักการ Dickman (1996) แนวคิดประเมินศักยภาพองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว (5A) ศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเกิดความอยากรู้อย่างสัมผัส และตัดสินใจเดินทางเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยว สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา เป็นต้น 2) ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) หมายถึง การเดินทางที่ปลอดภัยเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก มีการพัฒนา ปรับปรุง ระบบคมนาคมขนส่งอย่างสม่ำเสมอ และมีรถประจำทาง

สาธารณะรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางหรือไม่เดินทาง 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง โครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภคเบื้องต้น รวมไปถึงร้านค้าชุมชน ฯลฯ 4) การบริการที่พัก (Accommodation) หมายถึง โรงแรม โฮมสเตย์ ที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว ที่มีความปลอดภัย มีมาตรฐานและราคาที่เหมาะสม 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว หรือกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อความบันเทิง สร้างความประทับใจ และสามารถตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยว

ข้อจำกัดในงานวิจัย

การวิจัยรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่มีข้อจำกัดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรในการวิจัยทุกหน่วย ดังนั้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงไม่สามารถใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้ ผู้วิจัยจึงใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปของประชากร และใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

2. ในการออกแบบเครื่องมือ (Research Instrument) การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือภายใต้บริบทชุมชนที่มีความเฉพาะเจาะจง ดังนั้นผลการวิจัยอาจจะสามารถแปลผลอธิบายปรากฏการณ์ได้เฉพาะพื้นที่วิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำไปอธิบายหรือประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ (Generalization) ที่มีบริบทแตกต่างกันได้

นิยามศัพท์ทั่วไป

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อชมกิจกรรมทางการเกษตร โดยใช้ทรัพยากรในการท่องเที่ยวในท้องถิ่นและกิจกรรมการเกษตรอันเป็นสิ่งดึงดูดใจ สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว มุ่งให้ความรู้ทางด้านกาเกษตร เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน อีกทั้งเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร ช่วยแก้ไขปัญหาการว่างงานของแรงงานภายในชุมชน รวมไปถึงสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อการรักษา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศทางการเกษตรอันเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

เกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) หมายถึง การทำเกษตรโดยวิถีธรรมชาติมีหลักการดังนี้ เป็นพื้นที่ที่ไม่มีสารเคมีหรือสารพิษตกค้าง หรือและการปนเปื้อนของสารเคมีในดิน น้ำ และอากาศ เป็นการทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมี หรือสิ่งที่มาจากการตัดต่อพันธุกรรม ให้ความสำคัญของการวางแผนในระบบการทำเกษตรอินทรีย์ ในด้านปัจจัยการผลิตให้มีมาตรฐาน ผลผลิตมีคุณภาพ ให้คุณค่าทางอาหาร ปลอดภัย ลดต้นทุนการผลิต ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ต่อระบบนิเวศให้มีสมดุลและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม สามารถประยุกต์ใช้วัตถุดิบทดแทนจากธรรมชาติเพื่อคุณภาพชีวิตและเดินตามแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตรองค์การมหาชน, 2564)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ (Organic Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่ไม่ใช้มุ่งแสวงหารายได้เพียงอย่างเดียวเป็นการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่สร้างคุณค่าในอุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่อาหารออร์แกนิก เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวแบเงาะจง อีกทั้ง เป็นเครื่องมือสำคัญของการสร้างความยั่งยืนในระบบอาหารของโลก โดยกิจกรรมท่องเที่ยวที่ดำเนินงานของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2561)

ศักยภาพเกษตรอินทรีย์ หมายถึง การทำเกษตรแบบองค์รวมทำโดยมีหลักการที่คำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศ สามารถสร้างรายได้ที่มากกว่าการทำเกษตรแบบเดิม ก่อให้เกิดระบบอาหารที่ยั่งยืน โดยมีหลักการการทำเกษตรอินทรีย์ 4 หลักการ ได้แก่ การมีสุขภาพที่ยั่งยืน การมีความยั่งยืนทางระบบนิเวศ การมีความเท่าเทียมความยุติธรรมต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และการระวังอย่าให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม (IFOAM - Organics International, 2008)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ (Organic Tourism Management)

หมายถึง เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์มีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยว สร้างความสมดุลระหว่างสังคมและสิ่งแวดล้อม การสร้างเครือข่ายพันธมิตร และผู้บริโภครที่มีความรับผิดชอบ บริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอย่างจำกัด เป็นเครื่องมือช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม รวมถึงเศรษฐกิจ อาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 1) ผู้รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว 2) การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน 3) ความต่อเนื่อง 4) คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม 5) กระบวนการส่งเสริมให้มีทัศนคติอันดีต่อการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อระบบนิเวศที่ยั่งยืน รวมถึงศิลปวัฒนธรรมอันมีความสำคัญให้คงอยู่สืบไป

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ (Organic Tourism Model)

หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่สร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรธรรมชาติกับผู้ที่ใช้ประโยชน์ เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องเกิดขึ้นในบริเวณที่มีการทำการเกษตรอินทรีย์ ต่อยอดทรัพยากรและทุนทางสังคมของพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำกิจกรรมการเกษตรอินทรีย์ตามวิถีของชุมชนผนวกเข้ากับการท่องเที่ยวที่เป็นเครื่องมือช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน/ท้องถิ่น เป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต เกิดความสมดุลระหว่างระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์ เกิดกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และได้รับองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ สร้างกระบวนการปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดความยั่งยืนในระบบนิเวศ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาโดยศึกษาบริบทของชุมชนศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน เพื่อนำมาวิเคราะห์และกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บริบทพื้นที่บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์
4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทพื้นที่บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะทั่วไปของพื้นที่

บ้านห้วยขมิ้น หมู่ที่ 17 ตั้งอยู่ในตำบลแม่นาจรอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 3 หย่อมบ้าน ได้แก่ ห้วยขมิ้นใน ป่าเกี๊ยะ ห้วยขมิ้นนอก ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาจร

ข้อมูลประชากร

บ้านห้วยขมิ้นฯ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 188 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 652 คน จำแนกเป็นประชากรชาย 338 คน ประชากรหญิง 314 คน ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ประกอบอาชีพเกษตรกร ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.2565 (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาจร, 2565)

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ความสูงจากระดับน้ำทะเลช่วงประมาณ 1,200 ถึง 1,400 เมตร เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชและไม้เมืองหนาว พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกสงวนไว้เฉพาะให้เป็นพื้นที่ทำกิน พื้นที่ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ซึ่งมีทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ไม้สัก ไม้เต็ง ไม้รัง ฯลฯ แหล่งน้ำแร่ธรรมชาติ 1 แห่ง ที่ห้วยอมบ้านห้วยขมิ้นนอก

ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศโดยทั่วไปอุณหภูมิเฉลี่ย 24 องศาเซลเซียส ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ประมาณเดือนสิงหาคม ถึง เดือนตุลาคม โดยแบ่งเป็น 3 ฤดู ได้แก่ (แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)

1. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ เดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน
2. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน
3. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ เดือนธันวาคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์

สาธารณูปโภค และ บริการขั้นพื้นฐาน

บ้านห้วยขมิ้นมีระบบไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และยังใช้ระบบน้ำประปาภูเขา

สถาบันทางศาสนา

1. สำนักสงฆ์ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ อาศรมพระธรรมจาริกบ้านห้วยขมิ้นนอก, สำนักสงฆ์บ้านห้วยขมิ้นใน
2. โบสถ์ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ คริสตจักรบ้านห้วยขมิ้น, คริสตจักรป่าเกี๊ยะ

สถานที่ใกล้เคียงที่สำคัญ

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2521 โดยพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร “รัชกาลที่ 9” ทรงมีพระราชดำริให้พัฒนาอาชีพของประชากรชาวเขาหมู่บ้านแม่แฮ และหมู่บ้านใกล้เคียง ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่วาง อำเภอแม่แจ่ม และอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง หรือปกากะญอ ม้ง และจีนยูนนาน เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่เลื่อนลอย และปลูกฝิ่น พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้ เกษตรกรมักอพยพเคลื่อนย้ายหาที่เพาะปลูกใหม่ไปเรื่อย ๆ ทุกๆ ปี ทำให้เกิดการบุกรุกเผาถางป่าเพื่อต้องการความอุดมสมบูรณ์ของดิน และสภาพความเป็นอยู่ค่อนข้างยากจน ผลิตอาหารไม่เพียงพอแก่การบริโภคไม่มีเส้นทางการคมนาคมติดต่อกับพื้นที่ราบหรือเชื่อมระหว่างหมู่บ้านมีความยากลำบาก เพื่อพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง และเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของชาวเขานั้น ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ จึงเป็นศูนย์พัฒนา และนำผลจากการวิจัยเกษตรที่สูงไปถ่ายทอดและส่งเสริมแก่ชาวเขาให้มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้จากการทำ

เกษตรกรรม ทดแทนการปลูกฝิ่น และการทำไร่เลื่อนลอย โดยมีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมไว้มากมาย เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนและเหมาะสม การปลูกพืชแบบประณีตภายใต้โรงเรือน ระบบการให้น้ำและปุ๋ยอัตโนมัติ ระบบ Substrate การจัดการดินและธาตุอาหาร เทคนิคการกระทำค้างสำหรับพืชตระกูลฟักทองและถั่ว Smart Farming บนพื้นที่สูง การแปรรูปผลผลิต การผลิตวัสดุเพาะกล้า ปุ๋ยใส่เดือน เครื่องเพาะกล้า แปลงสาธิตการปลูกตัดแต่ง ปลูก สาลี แปลงสาธิตการปลูก ทุเรียน เคพกูส สตรอว์เบอร์รี่ องุ่น เสาวรส มะเดื่อฝรั่ง การใช้ประโยชน์ดินโดยการปลูกไม้ผล งานวิจัยและพัฒนาอารักขาพืช การปลูกสตรอว์เบอร์รี่ในระบบ Smart farm เป็นต้น

2. โรงเรียนบ้านแม่แฮเหนือ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 บ้านแม่แฮเหนือ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 50270 ครอบคลุมดูแลทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแม่แฮเหนือ บ้านแม่แฮน้อย บ้านห้วยขมิ้นนอก บ้านห้วยขมิ้นใน บ้านป่าเกี๊ยะ บ้านห้วยหอย โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึง มัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่า ม้ง ปากาเกอญอ และไทยใหญ่

สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านห้วยขมิ้น

1. ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ซึ่งภายในศูนย์จะมีการรวบรวมเอาองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ไว้ ประกอบไปด้วย 1) แปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ไม้ผลเมืองหนาว (พลับ บ๊วย พลัม เสาวรส อโวคาโด เป็นต้น) 2) โรงสีกาแฟของชุมชนซึ่งเป็นส่วนกลางสำหรับคนในชุมชน สาธิตการสีเปลือกกาแฟ สาธิตการสีกะลากาแฟและการสีกาแฟเซอริ้แห้งด้วยเครื่องสีกะลากาแฟ เครื่องคั่วกาแฟแบบใช้แก๊ส และ 3) โรงเรือนอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ ที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการสนับสนุนการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนเพื่อตอบสนองโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ) – กรมป่าไม้ อีกทั้ง เป็นห้องสมุดของกลุ่มนักเรียนได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ เป็นสถานที่รวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ กระจายข้อมูลข่าวสาร ทำกิจกรรมของคนในชุมชนทุกวัยอีกด้วย

2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่นาจร ประกอบการทำเกษตรอินทรีย์ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีงานทำและรายได้ที่มั่นคงยั่งยืน

3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าบ้านห้วยขมิ้นฯ กระบวนการขั้นตอนการทอผ้าของชาวบ้าน ศิลปะลวดลายบนผืนผ้า ซึ่งเป็นภูมิปัญญาการทอผ้าของชนเผ่ากะเหรี่ยง หรือปากาเกอญอ

ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ และผลิตภัณฑ์บ้านห้วยขมิ้น

1. การปลูกพืชเมืองหนาวและไม้ผลอื่นๆ ตามฤดูกาล ได้แก่ กาแฟอาราบิก้า พลับ เคล (KALE) ฟิลเลย์ไอซ์เบิร์ก คอส เรดโอ๊ค กรีนโอ๊ค สตอเบอร์รี่ เคพกูสเบอร์รี่ พาสลีย์ อโวคาโด เสาวรส ผักกาดขาวปลี เป็นต้น

2. สินค้าแปรรูปและผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ภายใต้แบรนด์ ‘ห้วยขมิ้นออแกนิกส์’ ได้แก่ พลับสดตามฤดูกาล พลับกึ่งแห้ง เมล็ดกาแฟอาราบิก้า

3. ผ้าทอชาวกะเหรี่ยง สะท้อนถึงวัฒนธรรมการแต่งกายและศิลปะลวดลายที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ ซึ่งมีความสำคัญในมิติทางสังคมเป็นมรดกที่สืบทอดกันมายาวนานของกลุ่มชาติพันธุ์

โครงการสนับสนุนที่สำคัญ

1. โครงการการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตไม้ผลเมืองหนาวอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากโครงการหลวง สำนักงานเกษตรอำเภอ มูลนิธิรักษดิน รักษน้ำ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านความรู้การบริหารจัดการ และคุณภาพของบรรจุภัณฑ์

2. เป็นพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ บ้านห้วยขมิ้นในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นพื้นที่ต้นแบบของการพัฒนาทดแทนพืชเสพติด และการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง

3. โครงการ ‘การพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตไม้ผลเมืองหนาวอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น’ สนับสนุนโดย ทู่นพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ส่งเสริมให้มีการจัดทำตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อเป็นการต่อยอดสิ่งที่ชุมชนมีอยู่เดิม และยังเพิ่มการจ้างงานสร้างรายได้อีกด้วย

4. มูลนิธิรักษดินรักษน้ำ Earth Safe อินทรีย์วิถีไทย โครงการที่ผลักดันการทำเกษตรกรรมของไทยให้เกิดความมั่นคงในระบบอาหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ตามศาสตร์พระราชา เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การจัดจำหน่ายผลผลิตที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานอินทรีย์สากล

กิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์อื่นๆ

1. วิธีการทำปุ๋ยหมักจากเปลือกเชอร์รี่กาแฟ โดยการนำเปลือกกาแฟที่ถูกสีออกมาแล้ว เรียกว่าเปลือกเนื้อกาแฟ หรือที่รู้จักกันในชื่อ “เปลือกเชอร์รี่” เป็นเศษซากที่เหลือทิ้งจากการสีและนำมาหมักรวมกับซากพืชโดยใช้กระบวนการย่อยสลายของจุลินทรีย์ โดยมีขั้นตอนทั้งหมด 7 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) เตรียมวัสดุส่วนผสม
- 2) ขยายปริมาณเชื้อจุลินทรีย์
- 3) เริ่มทำกองวัสดุหมัก
- 4) ตรวจสอบความชื้น
- 5) เกลี่ยกองวัสดุ
- 6) คลุมกองปุ๋ยหมัก
- 7) ระยะกลับกองปุ๋ย

2. การปลูกพืชสมุนไพรท้องถิ่น ณ บ้านป่าเกี๊ยะน้อย ได้แก่ ขนุน จะค่าน ขมิ้นชัน จิงจูฉ่าย ชุมเห็ดเทศ ตะไคร้ ดินฮั้งคอย ผักชีฝรั่ง ผักแปม พญาอ มะขามป้อม มะแขว่น ลิงลาว เล็บครุฑ ว่าน หัวสืบ ว่านหางจระเข้ หญ้าหนวดแมว สาคุ อีหลีน เสลดพังพอนตัวผู้ เนียมตง เหงือกปลาหมอ เป็นต้น

สรุป บริบทพื้นที่บ้านห้วยขมิ้นแสดงให้เห็นถึงข้อมูลพื้นฐานความเป็นมาของชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ลักษณะทางกายภาพ สถานภาพทางทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์ องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ความโดดเด่นของพื้นที่นั้น ภาษาและวัฒนธรรมสะท้อนให้เห็นถึงรากฐานการดำรงชีวิตของชุมชน ในการศึกษาบริบทพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยจะสามารถเข้าใจพื้นที่นั้นได้อย่างลึกซึ้ง และนำไปเป็นฐานความรู้ในการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์เพื่อนำไปสู่การดำเนินการพัฒนาต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อบริษัทหรือองค์กรระบบการจัดการที่ดีก็จะส่งผลให้การทำงานในองค์กรราบรื่นไปด้วยดี และประสบความสำเร็จ แต่มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการ (Management) และการบริหาร (Administration) ไว้ดังนี้

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548) กล่าวถึง การบริหารจัดการว่ารวมคำสองคำไว้ด้วยกันคือการบริหาร (Administration) และการจัดการ (Management) ซึ่งหมายถึง วิธีการทำงาน กระบวนการดำเนินงาน แนวทางการปฏิบัติงานของภาครัฐหรือเอกชนเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในกิจกรรมของภาครัฐในการบริหารงาน นโยบาย แผนงาน โครงการ (Policy, Plan, Program, Project) โดยมีกระบวนการในการบริหารจัดการ 3 ขั้นตอน 1) ขั้นการวางแผน (Planning) หรือการคิด (Thinking) 2) ขั้นการดำเนินงาน (Acting) 3) ขั้นการประเมินผล (Evaluating)

Griffin Mahon (1997) การจัดการ หมายถึง กระบวนการจัดการทรัพยากรด้านการเงิน ด้านงาน ด้านบุคลากร ให้องค์กรดำเนินงานตามแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่องค์กรวางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบดังนี้ 1) การวางแผน 2) การจัดการองค์กร 3) การสั่งการ 4) การประสานงาน 5) การควบคุม

อำเภอ ไชยแก้ว (2555) การบริหาร หมายถึง กระบวนการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีองค์ประกอบคือ การวางแผน การจัดการองค์กร การจัดการงานบุคคล การอำนวยความสะดวก และการกำกับดูแล

Harold D. Koontz Cyril O Donnell (1972) กล่าวถึงหลักการบริหารจัดการโดยให้ความสำคัญไปที่ประเด็นเรื่องการวางแผนการทำงาน การบริหารทรัพยากรบุคคล การอำนวยความสะดวก และการควบคุมการทำงาน เรียกว่ากระบวนการ “POSDC” ประกอบไปด้วยกระบวนการ 5 กระบวนการ

1. การวางแผน P-Planning คือ การวางแผนนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนด เป้าหมาย นโยบาย การวางโครงสร้างขององค์กร วิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไหร่ ตลอดจนขั้นตอนการติดตามผลเพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลในการที่องค์กรจะตัดสินใจขั้นต่อไป

2. การจัดการองค์กร O-Organizing คือ กระบวนการวางโครงสร้างขององค์กร โดยมีการกำหนดตำแหน่งบทบาทหน้าที่ของงานและระเบียบการทำงานแต่ละส่วนให้มีความชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อนและล่าช้า

3. การจัดสรรและบริหารบุคลากร S-Staffing คือ การจัดหาบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับตำแหน่งที่ระบุไว้ และการบริหารบุคลากรในระหว่างการทำงาน เช่น การดูแลเรื่องสวัสดิการ การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร รวมไปถึงการเพิ่มเงินเดือนและการเลื่อนขั้น การโยกย้าย เป็นต้น

4. การอำนวยความสะดวก D-Directing เกี่ยวกับความสามารถที่ทำให้แต่ละส่วนทำงานร่วมกันอย่างราบรื่น สามารถแก้ไขปัญหาได้ รวมไปถึงมีอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การกำกับดูแลควบคุม C-Controlling คือ กระบวนการจัดการให้ทุกอย่างเป็นไปตามระยะเวลาที่วางไว้ ควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และการประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้เกิดการผิดพลาดในภาครวมให้น้อยที่สุด

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเป็นแนวทางในการทำงานขององค์กรเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และสามารถดำเนินตามกระบวนการหรือขั้นตอนที่วางไว้ให้เป็นไปอย่างราบรื่นโดยต้องมีการควบคุมในทุกขั้นตอน และเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยต้องมีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าใครทำอะไร ทำที่ไหน ทำอย่างไร และ ทำเมื่อไหร่ เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานล่าช้า ซ้ำซ้อน และเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด ทั้งนี้ การบริหารจัดการที่ดีมีความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดความสมดุลในทุกมิติ

แนวคิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนและการดำเนินการตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือแผนงานที่วางไว้โดย การจัดการบริหาร งานบุคลากร การอำนวยความสะดวก การควบคุม และการประเมินผล

กนกกานต์ แก้วหนู (2564: 460-463) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวและการพัฒนาชุมชนการท่องเที่ยว หมายถึง การบริหารจัดการที่มีคุณภาพอย่างมีกระบวนการเพื่อดูแลรักษาทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด วัตถุประสงค์เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร เรียกว่า “วงจรควบคุมคุณภาพสานการติดตาม หรือ PDCA+M” มีองค์ประกอบดังนี้ 1) การวางแผนและติดตาม 2) การปฏิบัติและการติดตาม 3) ตรวจสอบและการติดตาม 4) การปรับปรุงและการติดตาม เป็นการพิจารณาว่าในแต่ละขั้นตอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

กรมการท่องเที่ยว (2556) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึงการบริหารจัดการองค์ประกอบทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยว และมีการบริการที่มีมาตรฐาน การทำให้เกิดความสมดุลระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับผู้ใช้ประโยชน์ กรมการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญของการบริหารจัดการใน 3 มิติ ดังต่อไปนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ กล่าวได้ว่าเป็นแหล่งสร้างรายได้และเป็นอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสร้างอาชีพให้คนจำนวนมาก และกระจายรายได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ

2. ด้านสังคม การท่องเที่ยวช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ประเพณี สืบสานศิลปวัฒนธรรม ฟื้นฟูวิถีชีวิตการเป็นอยู่ของคนในอดีตให้ได้เห็นอีกครั้ง ทำให้คนรุ่นใหม่เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า รวมไปถึงนักท่องเที่ยวด้วย ตลอดจนเห็นความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

3. ด้านการเมือง การท่องเที่ยวช่วงส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศ ทำให้คนรู้จักมากขึ้นในนานาประเทศ เป็นการสารสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติ กล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นตัวช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ

กระบวนการการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมี 7 ขั้นตอนดังนี้ 1) การวางแผน 2) การจัดทำ 3) เตรียมการ 4) การประสานงานเชื่อมต่อ 5) การจัดระบบ 6) การกำกับ ควบคุม 7) การประเมินผล การปรับปรุงและพัฒนา

Destination Management Organizations (2019) หรือ องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน องค์กรจัดการแหล่งท่องเที่ยว กล่าวว่า การจัดการจุดหมาย

ปลายทางในการรองรับการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพสามารถรองรับและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ สอดรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวในอนาคต มีองค์ประกอบของการจัดการจุดหมายปลายทางดังต่อไปนี้

1. การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

1.1 จุดหมายปลายทางต้องมีสิ่งดึงดูดใจเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ และมีความโดดเด่น เฉพาะถิ่นซึ่งเป็นจุดแข็งต่อการตัดสินใจเดินทางมาเยือนจุดหมายปลายทางนั้นๆ

1.2 ต้องมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวอันยอดเยี่ยม สร้างความประทับใจ ได้รับประสบการณ์ที่เกินความคาดหมายและคุ้มค่า

2. การสร้างความอย่างยั่งยืน มีการวางแผนและการจัดการจุดหมายปลายทางอย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงความถูกต้องและเชื่อถือได้ของทรัพยากรการท่องเที่ยว คือไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือทำขึ้นใหม่ และต้องไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ประเพณี และค่านิยมของท้องถิ่น

3. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการกำกับดูแลหน่วยงาน องค์กรจัดการแหล่งท่องเที่ยว (DMOs) เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล สร้างความร่วมมือกับระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแหล่งท่องเที่ยว อำนาจความสะดวกในการทำงาน ให้มีความราบรื่น ช่วยในการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กร เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2542) กล่าวว่าการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบในพื้นที่ มีอยู่ 5 หน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ด้านการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์ให้คนภายนอกเกิดการรับรู้และสร้างความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังพื้นที่

2. ด้านการสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สินค้าและบริการ

3. ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว จัดให้มีพื้นที่บริการอย่างเหมาะสม

4. ด้านการจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การประสานงานและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ จัดหางบประมาณบำรุงรักษา

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก และระบบขนส่ง

องค์การการท่องเที่ยวโลก United Nation World Tourism Organization (2006) ได้ทำการจำแนกองค์ประกอบของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้ (Goeldner C. R. and Ritchies B. J., 2006)

1. องค์ประกอบด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Tourism resource) แบ่งเป็น ทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น
2. การบริการการท่องเที่ยว (Tourism service) คือ บริการหรือกิจกรรมที่อยู่ในพื้นที่นั้นๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
3. การตลาดการท่องเที่ยว (Tourist market) เป็นการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารให้เกิดการรับรู้ของคนภายนอก เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายให้เข้ามาเที่ยว

ปิยพงษ์ นาไชย (2552) องค์ประกอบของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ได้ประยุกต์ใช้แนวคิด องค์ประกอบของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของ อ่างถึงใน วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และคณะ (2550) ที่ได้อธิบายถึงองค์ประกอบ 8 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการด้านข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ และระบบบริการสารสนเทศต่างๆ หมายถึง การจัดให้มีการส่งเสริมการตลาด ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ตารางกิจกรรม สื่อออนไลน์ เพื่อสื่อสารให้คนภายนอกรับรู้และรู้จักแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น
2. การจัดด้านสาธารณูปโภค และระบบคมนาคมขนส่ง หมายถึง การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ถนนที่เข้าถึง รถโดยสารสาธารณะ สัญญาณโทรศัพท์ ระบบอินเทอร์เน็ต การขนส่งพัสดุ เป็นต้น
3. การจัดการด้านมัคคุเทศก์และการนำเที่ยว หมายถึง การจัดให้มีบุคลากรในการให้ความรู้ แนะนำสถานที่แก่นักท่องเที่ยว และสามารถสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง
4. การจัดการด้านการบริการที่พัก หมายถึง การจัดให้มีที่พัก โฮมสเตย์ ฟาร์มสเตย์ ที่มีมาตรฐานการบริการสากลในพื้นที่
5. การจัดการด้านการบริการร้านอาหาร หมายถึง การจัดให้มีมาตรฐานการบริการ มีกระบวนการผลิตที่ถูกสุขอนามัย ทั้งด้านอาหารและสถานที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ
6. การจัดการด้านสินค้าของที่ระลึก หมายถึง สินค้าที่เป็นของที่ระลึกต้องมีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และมีคุณภาพต่อการใช้งาน ระบุราคาที่ชัดเจนและเหมาะสม คำนึงถึงคุณค่าต่อการรักษาไว้ให้ยาวนาน
7. การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวภายในชุมชน กิจกรรมเพื่อความบันเทิงก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว คำนึงถึงความ เป็นเอกลักษณ์พื้นถิ่นดั้งเดิมไว้
8. การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คือ จัดให้มีการสอดส่องดูแล รักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เผื่อระวังภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้ รมไปจนถึงความพร้อมของการให้ความช่วยเหลือ

กรมการท่องเที่ยว (2556) ได้อธิบายถึง องค์ประกอบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 7 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การจัดการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน และจำเป็นต้องมีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ เช่น จัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะ ป้ายบอกทาง และสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้พิการ เป็นต้น
2. การจัดการงานภูมิสถาปัตยกรรม หมายถึง การจัดการดูแลบำรุงรักษาสถานที่ที่มีความสวยงาม สะอาดอยู่เสมอ เพื่อสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
3. การจัดการงานบำรุงอาคารสถานที่ และด้านระบบสาธารณูปโภค หมายถึง การจัดการให้มีการตรวจสอบบำรุง อุปกรณ์ที่เกิดการชำรุด ให้มีมาตรฐาน
4. การจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การจัดการให้มีความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางร่างกายและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงดูแลภัยพิบัติธรรมชาติที่อาจจะเกิดขึ้น
5. การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการให้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยวของมนุษย์ จัดการกับปัญหาด้านขยะ มลพิษทางรถ เป็นต้น เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวน้อยที่สุดเพื่อแหล่งท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน
6. การวางแผนงบประมาณการจัดการด้านกายภาพแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการวางแผนงานจัดหางบประมาณในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว
7. การจัดการเรื่องการมีส่วนร่วมกับชุมชน หมายถึง โดยส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวมักจะมี ความเกี่ยวเนื่องกับชุมชน ดังนั้นการจัดการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการลดผลกระทบทางลบที่อาจจะเป็นความขัดแย้งในอนาคต และการมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการสร้างความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชน

นอกเหนือจากนี้ กรมการท่องเที่ยว (2556) ได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนา 3 ประเภทอัน ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยจะอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกับกรวิจัยในครั้งนี้

สรุป การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างความสมดุลการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว หากมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ดีก็จะสามารถเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศที่ยั่งยืน รวมถึงศิลปวัฒนธรรมอันมีความสำคัญให้คงอยู่สืบไป

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2542: 10) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ วัฒนธรรมและระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม เกี่ยวข้องกับกระบวนการ 3 กระบวนการ การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible) การจัดการรักษาสิ่งแวดล้อม (Environment management) และการให้การศึกษา (Education) โดยเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและผู้เกี่ยวข้องและยังกล่าวถึงองค์ประกอบ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่ท้องถิ่น มีความเป็นเอกลักษณ์ ด้านประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ
2. ด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการจัดการก่อให้เกิดความยั่งยืน
3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้การศึกษา เกิดกระบวนการเรียน สร้างความรู้ ประสบการณ์ และความประทับใจ รวมไปถึงสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว
4. ด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

สฤษฏ์ แสงอรัญญา (2558) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรม มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์เดินทางเพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้ และเพลิดเพลิน กระจายรายได้กระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น และส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

The International Ecotourism Society (2558) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ทางธรรมชาติ อย่างมีความรับผิดชอบต่อ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในท้องถิ่น รวมไปถึงการให้ความหมายและแบ่งปันความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งบุคลากรและนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน หลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ชุมชน และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ลดผลกระทบทางลบให้น้อยที่สุด
2. ปกป้องจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมและความเคารพ
3. ให้ประสบการณ์ที่ดีกับทั้งผู้มาเยือนและเจ้าบ้าน

4. คำนึงถึงผลประโยชน์ต่อการอนุรักษ์
5. กระจายรายได้และผลประโยชน์ให้กับทุกคนในท้องถิ่นยกระดับคุณภาพชีวิต และระบบเศรษฐกิจ
6. ประสบการณ์ที่น่าจดจำในด้านบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมทางระบบนิเวศ วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน
7. การออกแบบสิ่งก่อสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยที่สุด
8. คำนึงถึงวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี ศิลปและวัฒนธรรม ของชุมชนในพื้นที่นั้นๆ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 269-278) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหมายถึงรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติโดยให้ความสำคัญต่อการมุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศก่อให้เกิดความสมดุลในทุกด้าน มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ โดยแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศออกเป็น 5 ประเภท คือ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพธรรมชาติ

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 6 องค์ประกอบ

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์มีความโดดเด่นเฉพาะในพื้นที่นั้น เช่น ชายหาด ถ้ำ น้ำตก ภูเขา ทะเลทราย เป็นต้น กิจกรรมที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น เดินป่า ล่องแพ ดูนก ส่องสัตว์ ดำน้ำ พายเรือ เป็นต้น
2. ด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการให้ความรู้ประสบการณ์ สอดแทรกการปลูกฝังในเรื่องการอนุรักษ์ระบบนิเวศ
3. ด้านธุรกิจการท่องเที่ยวและการบริการ เป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
4. ด้านการตลาด มุ่งเจาะจงที่ตลาดนักท่องเที่ยวโดยเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจการอนุรักษ์เกิดการเรียนรู้สร้างประสบการณ์ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
5. ด้านการมีส่วนร่วม โดยทั่วไปแล้วแหล่งท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับชุมชนอย่างแยกกันไม่ได้ การที่จะทำให้ชุมชนมองเห็นถึงความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในทุกกระบวนการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกส่วน

6. ด้านการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ เป็นการปลูกฝังให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่ให้เกิดสูญหาย โดยการให้ความรู้ การสื่อความหมายให้แก่นักท่องเที่ยว รวมไปถึงคนในชุมชน

จिरาพร พลสิทธิ์ สุปิ่น สมสาร (2022) กล่าวถึงองค์ประกอบของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ต่อไปนี้

1. ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การสนับสนุนให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดให้มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มีการจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยภายในแหล่งท่องเที่ยว มีการวางแผนงานสนับสนุนงบประมาณ

2. ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว หมายถึง จัดให้มีการบริการภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง

3. ด้านการส่งเสริมการตลาดและบริการนำเที่ยว หมายถึง จัดให้มีการส่งเสริมการตลาด การจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกและบริการที่มีมาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. ด้านการส่งเสริมให้มีการลงทุน หมายถึง การสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวที่เป็นของชุมชน รวมถึงสนับสนุนการพัฒนา ปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยว

5. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในทุกขั้นตอน มีส่วนรวมในการลงทุน การตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

6. ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก หมายถึง การปลูกฝังการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้มีกิจกรรม ให้ความรู้ แก่ นักท่องเที่ยวและบุคลากรทางการท่องเที่ยว รวมไปถึงผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สรุป แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง กระบวนการการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรม ซึ่งเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นกระบวนการการปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศ เน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ส่งผลให้มีสมดุลในทุกมิติและเกิดความยั่งยืน

ตามที่ได้กล่าวข้างต้น การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดความสมดุลทางระบบนิเวศ โดยมีการบริหารจัดการแบบมีขั้นตอนและกระบวนการโดยให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมือง ซึ่งการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววันนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มี

ส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และเกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุดก่อให้เกิดความยั่งยืนในทุกมิติมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปรายละเอียดดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

นักวิชาการ	การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก	การจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	การวางแผนงบประมาณการจัดการด้านกายภาพแหล่งท่องเที่ยว	การจัดการเรื่องความร่วมมือกับชุมชน	การส่งเสริมการตลาดสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	กิจกรรมทางการท่องเที่ยว	การจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548)				✓	✓		
องค์กรจัดการแหล่งท่องเที่ยว DMOs (2019)				✓			✓
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2542)	✓	✓	✓		✓	✓	
องค์การท่องเที่ยวโลก UNWTO (2006)					✓	✓	✓
ปิยพงษ์ นาชัย (2552)	✓	✓			✓	✓	
กรมการท่องเที่ยว (2556)	✓	✓	✓	✓			
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2542)						✓	✓
จิราพร พลสิทธิ์ และสุป็น สมสาร (2022)			✓	✓	✓		

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 สรุปได้ว่าการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก 2) การจัดการความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว 3) การวางแผนงบประมาณการจัดการด้านกายภาพแหล่งท่องเที่ยว 4) การจัดการเรื่องความร่วมมือกับชุมชน 5) การส่งเสริมการตลาดสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว 6) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว 7) การจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

ความหมายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นการท่องเที่ยวที่พึงกิจกรรมทางการเกษตร ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและประสบการณ์ รวมไปถึงความได้รับความเพลิดเพลิน สัมผัสถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม เกิดการได้พักผ่อนหย่อนใจ ปลุกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 297) มองว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นประเภทของรูปหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ต้องเดินทางไปยังพื้นที่ทำการเกษตรนั้นๆ ซึ่งมีกิจกรรมทางการเกษตรที่เป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน มีกระบวนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชม ได้พบเห็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ที่สามารถตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของนักท่องเที่ยว และเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และระบบนิเวศ อันเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2547) ได้อธิบายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวตามความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทำการเกษตร เช่น ฟาร์มเกษตร สวนผลไม้ ไร่นาข้าว สวนดอกไม้ สวนสมุนไพร รวมไปถึง ฟาร์มปศุสัตว์ เลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ทั้งสัตว์บก-สัตว์น้ำ มีการอธิบายให้ความรู้โดยมีเจ้าของสวนหรือฟาร์มเป็นผู้นำเที่ยวชม สามารถแบ่งตามกิจกรรมทางการเกษตรได้เป็น 7 กิจกรรมคือ

1. การทำนา (Rice Cultivation) คือ การทำนาปี การทำนาปรัง การทำนาขั้นบันได การทำนาหว่านน้ำตม การตั้งพิพิธภัณฑ์ข้าวเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เรื่องสายพันธุ์ของข้าวต่างๆ ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว และวัฒนธรรมการกินข้าวไทย เป็นต้น
2. การทำสวนไม้ตัดดอก (Cutting Flowers) การทำสวนดอกไม้เพื่อการขายดอก ที่ปลูกในแปลงหลายชนิด เช่น สวนไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิด สวนกุหลาบ สวนเบญจมาศ ฟาร์มกล้วยไม้ ไร่นาทะวัน และไม้กระถางทุกประเภท
3. การทำสวนผลไม้ (Horticulture) คือ การทำสวนผลไม้ทุกประเภท รวมถึงการทำวนเกษตร การทำเกษตรแผนใหม่ การทำสวนสมรม รวมถึงการทำสวนยางพารา สวนไผ่ สวนปาล์ม น้ำมัน

4. การทำสวนครัวสวนผัก (Vegetables) คือ การปลูกพืชผักสวนครัวทุกประเภท เช่น ทำไร่ ผัก ไร่ถั่ว ไร่ข้าวโพดข้าวฟ่าง ไร่พริกไทย ไร่สับประรด บางครั้งรวมถึงพืชไร่ อ้อยและมันสำปะหลัง เป็นต้น

5. การทำสวนสมุนไพร (Herbs) การปลูกพืชสมุนไพรทุกชนิดที่สามารถใช้เป็นอาหารเสริม รวมไปถึง พืชผักสวนครัว หรือเพื่อใช้เป็นเครื่องสำอาง อาหารเสริม และเพื่อใช้ในแพทย์แผนไทย

6. การทำฟาร์มปศุสัตว์ (Animal Farming) การเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจนานาชนิด การเลี้ยงไหม การทำฟาร์มผึ้ง การทำฟาร์มปลา การทำฟาร์มวัว ปลาน้ำจืด การทำฟาร์มมุก ปลาน้ำจืด การเลี้ยงหอยแมลงภู่ หอยนางรม หอยแครง หอยตะเภา หอยเตา ไก่ ฟาร์มจิ้งหรีด ฟาร์มจระเข้ เป็นต้น และแหล่งเพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่หายาก เช่น ฟาร์มกวาง ฟาร์มนกกระเจือกเทศ ฟาร์มไก่ฟ้า และฟาร์มนกยูง เป็นต้น

7. งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ต่างๆ (Agro – Festival) คือ การจัดงาน กิจกรรม ส่งเสริมการขาย ผลผลิตทางการเกษตร ที่ถูกแปรรูปแล้วมาขาย หรือในฤดูที่มีผลผลิตและดอกไม้ออกชุกในช่วงหน้าหนาว เช่น งานเทศกาลลำไย งานเทศกาลลิ้นจี่ มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ งานเทศกาลกินปลา เป็นต้น

อีกทั้ง ได้กล่าวถึงหลักการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ต้องมีความร่วมมือทั้ง 3 ส่วน คือ เจ้าของสวน ผู้ประกอบการนำเที่ยว และนักท่องเที่ยว โดยประกอบด้วยหลักการในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3 ประการ ได้แก่

1. การบริหารจัดการด้านทรัพยากร หมายถึง การจัดให้มีพื้นที่อย่างเป็นระบบและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอต่อความต้องการ ได้แก่ พื้นที่สำหรับจอดรถ พื้นที่สำหรับแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร พื้นที่แปลงสาธิต เพื่อความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

2. การบริหารจัดการด้านการบริหาร หมายถึง การบริหารด้านการเงิน บุคลากร และบริหารจัดการดูแลความเรียบร้อยเกิดความเท่าเทียมภายในพื้นที่ มีการกำหนดพื้นที่อย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่สวนเกษตรจากการเข้ามาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว กำหนดข้อควรระวังของพื้นที่นั้นๆ มีพื้นที่สำหรับทิ้งขยะชัดเจนเพื่อความสะอาดและง่ายต่อการจัดการ

3. การบริหารจัดการด้านการบริการ หมายถึง การบริการภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น บริการนำเที่ยว ร้านอาหาร ที่พัก รถประจำทาง ห้องน้ำ รวมไปถึงการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆที่ตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยวได้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือว่าการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรนอกเหนือจากการขายผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งสามารถขายโดยตรงให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมชุมชน เช่น การขายต้นกล้าเพื่อนำไปปลูกขยายต่อ ขายผลผลิตทางการเกษตรโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง สามารถ

จำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปและของฝาก สามารถขายอาหารเครื่องดื่มที่ผลิตภายในชุมชนได้ อีกทั้งยังสามารถเป็นช่องทางทำธุรกิจขายปลีก-ส่งต้นกล้าได้อีกด้วย

เกษราพร ทิราวงศ์ (2563) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ที่ต้องเดินทางไปยังพื้นที่ทำเกษตร สวน ฟาร์ม ได้แก่ นาข้าว สวนผลไม้ สวนผักสวนครัว ฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์และเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ การสาธิตการผลิต การปลูก การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูปเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรสมัยใหม่ ฯลฯ เพื่อชมความสวยงาม เรียนรู้ หรือความเพลิดเพลินใจ

นิออน ศรีสมยง (2552) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่ต้องเดินทางไปยังแหล่งเกษตรกรรม สวนผลไม้ วนเกษตร สวนสมุนไพร เป็นรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ มีกระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนในชุมชนดั้งเดิมประเพณีและวัฒนธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์และรายได้ต่อชุมชนควบคู่ไปกับการคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ และได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านทรัพยากรทางการเกษตร เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น
2. องค์ประกอบด้านตลาด เป็นการจัดการด้านการตลาดที่ต้องคำนึงถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มที่มีความสนใจในด้านการเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น
3. องค์ประกอบด้านการบริการ เป็นการบริการที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น บริการที่พัก ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เป็นต้น

สุรีย์ เข็มทอง (2021) กล่าวถึง การจำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบ่งตามลักษณะของกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมแบบจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรที่แหล่งท่องเที่ยวโดยตรง เช่น นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปที่สวนเพื่อเก็บผลไม้เองได้ เป็นต้น
2. กิจกรรมแบบให้ความรู้ทางเกษตร เช่น ทัศนศึกษาของนักเรียน และกลุ่มเกษตรกรหรือผู้ที่สนใจที่ต้องการศึกษาหาความรู้ด้านการเกษตร
3. กิจกรรมแบบให้ความบันเทิงในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ชมความสวยงามไร่ข้าวโพด การถ่ายรูปในฟาร์มแกะ ฟาร์มเลี้ยงม้า กิจกรรมตกปลา ที่ล่าสัตว์ เป็นต้น

4. การจัดให้มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งจะมีการจัดที่พักพร้อมอาหารไว้บริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางเที่ยวชม เช่น ที่พักพร้อมอาหารเช้า ค่ายพักแรม ปิคนิก การจัดงานวันเกิด เป็นต้น

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2564) กล่าวถึงศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ 4 องค์ประกอบดังต่อไปนี้ องค์ประกอบด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร องค์ประกอบด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร องค์ประกอบด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร องค์ประกอบด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. ศักยภาพในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึงศักยภาพการบริหารให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน โดยมีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 10 ข้อดังนี้

- 1.1 โครงสร้างองค์กรและแผนพัฒนา
- 1.2 การกำหนดแผนการบริหาร
- 1.3 การจัดการด้านความปลอดภัย
- 1.4 การจัดการด้านการกำจัดขยะและของเสีย
- 1.5 การมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว
- 1.6 การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนในด้านการสร้างเครือข่าย
- 1.7 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ
- 1.8 การบริหารจัดการด้านบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว เช่น งานบำรุงระบบสาธารณูปโภค พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม เป็นต้น
- 1.9 พัฒนาสินค้าแปรรูปทางการเกษตร เช่น การผลิตสินค้าที่มีมาตรฐาน มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์โดดเด่น สะอาดและสามารถใช้ได้ทุกเพศทุกวัย
- 1.10 การส่งเสริมการตลาด และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

2. ศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึงศักยภาพในการการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ โดยมี ตัวชี้วัด 7 ตัวชี้วัด ต่อไปนี้

- 2.1 การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีถนนที่สะดวกสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย
- 2.2 สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์

2.3 มีบริการที่พักภายในแหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ โรงแรม โฮมสเตย์ เกสเฮาส์ เป็นต้น

2.4 บริการร้านอาหารและเครื่องดื่มภายในแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงร้านค้าชุมชน

2.5 กสกรบริหารจัดการจำนวนนักท่องเที่ยวช่วงฤดูการท่องเที่ยว เช่น การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว

2.6 ความพร้อมด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว สามารถสื่อสาร สื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ เพียงพอต่อความต้องการ

2.7 มีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การทำปฏิทินท่องเที่ยว

3. ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การบริการที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

3.1 ความยิ้มแย้มแจ่มใส ความเต็มใจต้อนรับนักท่องเที่ยวอันดีงามของคนในชุมชน

3.2 ผู้ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว มีความสามารถอธิบายบรรยาย ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเป็นความรู้ที่เป็นความจริง รวมถึงความสามารถในภาษาต่างประเทศ

3.3 ร้านขายของที่ระลึก ของฝากและผลิตภัณฑ์จากชุมชน

3.4 กิจกรรมที่มีความหลากหลายและสถานที่ผ่อนคลายเป็นพิเศษภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.5 มีการจัดทำข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีแผนที่รอบหมู่บ้านไว้บริการตามจุด แฝ่นพับ ฯลฯ

3.6 มีบริการรถเช่า รถสาธารณะรับ-ส่ง ไว้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยว

3.7 บริการส่งสินค้า บริการตู้เอทีเอ็ม บริการระบบอินเทอร์เน็ต

3.8 การถ่ายทอดองค์ความรู้การทำเกษตร

3.9 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการไว้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยว

4. ศักยภาพในสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจทุกครั้งไปเยือน มีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

4.1 โดดเด่นทางนวัตกรรมใหม่ๆที่สามารถพัฒนาการเกษตร

4.2 มีธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์สวยงามและโดดเด่น

- 4.3 มีเอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ ได้แก่ วิถีเกษตรดั้งเดิม
- 4.4 มีความหลากหลายทางแหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น
- 4.5 มีผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรที่โดดเด่นเฉพาะที่นั้นๆ
- 4.6 มีการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคว่า เป็นสิ่งที่ปลอดภัย
- 4.7 กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและหลากหลาย เช่น การทำอาหารจากผลผลิตทางการเกษตร การเกี่ยวข้าว การเก็บผลไม้ตามฤดูกาล เป็นต้น
- 4.8 กิจกรรมที่ต้องร่วมกับคนในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมสัมผัสชีวิตชาวนา เรียนรู้วิถีชีวิตการเป็นอยู่ เป็นต้น

สรุป การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่ทำการเกษตรโดยตรง ซึ่งนำเอากิจกรรมที่เป็นวิถีชีวิต ศิลปะและวัฒนธรรมของคนในชุมชนมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ โดยต้องมีกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชน รวมไปถึงกระบวนการจัดการที่ดีที่มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชน ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและระบบนิเวศ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

สุกานดา นาคะปิกษิน และคณะ (2560) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ มีแนวทางที่จะพัฒนาไว้ 4 แนวทาง ได้แก่

1. แนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ หมายถึงแนวทางการพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรแต่เดิมให้มีศักยภาพที่จะรองรับการท่องเที่ยววิถีเกษตรอินทรีย์ได้
2. แนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ หมายถึงแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น จากทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านเกษตรอินทรีย์
3. แนวทางส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ หมายถึงแนวทางการพัฒนาแผนการตลาดประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เกิดการรับรู้จากคนภายนอกและตรงกับตลาดนักท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้

4. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ให้มีความเข้มแข็ง หมายถึง การกำหนดผู้รับผิดชอบ พัฒนาบุคลากร การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ระหว่างภาคี และจัดทำแผนงบประมาณการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีอินทรีย์

อรุช นวราช (2565: 44-47) กรรมการผู้จัดการสวนสามพรานและผู้ก่อตั้งสามพรานโมเดล ได้กล่าวว่า แนวคิดการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ (Organic Tourism) เป็นแนวคิดที่ขับเคลื่อนสังคม สร้างความสมดุลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยผลผลิตเกษตรอินทรีย์นำเสนอลูกค้าที่มาท่องเที่ยว โดยมีโรงแรม/ภัตตาคาร เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค เช่น โรงแรมปรุงเมนูอาหารจากพืชผักออแกนิกให้แขกที่มาพัก ซึ่งนอกจากผลผลิตอินทรีย์จะดีต่อสุขภาพแล้ว ลูกค้าได้รู้ว่าเขาได้ช่วยเกษตรกร เพราะเงินที่เขาจ่ายจะไปสู่เกษตรกรโดยตรง เป็นจุดขายทางการตลาดที่แตกต่างที่ทำให้เขารู้สึกถึงการมีส่วนร่วมช่วยให้สังคมดีขึ้น ทุกคนได้ประโยชน์ ทุกคนมีความสุข เป็นการทำธุรกิจที่มุ่งสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง เป็นการสร้างจุดขายให้กับวัตถุดิบเกษตรโดยใช้เกษตรอินทรีย์เข้ามาเป็นตัวเพิ่มมูลค่าอย่างมีระบบ ที่สำคัญต้องมีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาสังคมเกษตรอินทรีย์ โดยมีองค์ประกอบศักยภาพการบริหารจัดการองค์ความรู้แหล่งท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่าง 3 พันธมิตร คือ 1) ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ (SME) 2) ผู้ประกอบการที่ให้ความสำคัญต่อสังคม (Inclusive business) 3) ผู้บริโภคที่ตื่นตัวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Active consumer) นอกจากนี้ สมาคมผู้บริโภคอินทรีย์ไทย หรือ TOCA แพลตฟอร์มที่ก่อตั้งเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยให้เกษตรกรสามารถขยายโอกาสในการจำหน่ายสินค้า โดยสามารถนำข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือกิจกรรมทางการเกษตรเก็บบันทึกไว้ในแพลตฟอร์ม และผู้บริโภคได้เข้าถึงสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยตรง ผู้บริโภคและเกษตรกรได้ราคาที่เป็นธรรมทั้งสองฝ่าย สามารถผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลายและต่อเนื่อง สามารถเรียนรู้และเข้าใจเกษตรอินทรีย์ผ่านกิจกรรมต่างๆ เป็นการประชาสัมพันธ์เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และสร้างการรับรู้ ช่วยให้เกษตรกรสามารถวางแผนการผลิต และมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้บริโภคสามารถทราบถึงช่วงเวลาและระยะเวลาที่จะได้รับสินค้าที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นธรรมทุกฝ่าย โดยจำเป็นต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการ ดังนี้ 1) การจัดการด้านการทำเกษตรอินทรีย์ 2) การจัดการด้านการตลาด 3) การจัดการด้านการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภค 4) การจัดการด้านข้อมูล (สมาคมผู้บริโภคอินทรีย์ไทย, 2020)

กฤตินี ญัฐวุฒิสวัสดิ์ (2565) ได้กล่าวถึงแนวคิดการท่องเที่ยววิถีอินทรีย์ขับเคลื่อนสังคมอินทรีย์โดยธุรกิจบริการ (Organic Tourism-Driving organic food system by conscious hospitality businesses) ในงานสัมมนางานวิจัย “Sasin Research Seminar Series” จัดขึ้น โดยสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า แนวคิดการท่องเที่ยววิถีอินทรีย์ หมายถึง การ

ท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วม ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการซื้อตรงจากเกษตรกร พร้อมการสื่อสารสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้บริโภค ซึ่งจะนำไปสู่กระแสการผลิตอาหารที่ดีต่อสุขภาพ และยังสามารถสร้างสร้างความยั่งยืนในระบบอาหาร เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตเกษตรอินทรีย์ เรียกว่าเป็น “Organic Tourism Movement” หรือ การขับเคลื่อนการท่องเที่ยววิถีอินทรีย์ กฤตติณี ญัฏฐวุฒิสวัสดิ์ ยังกล่าวอีกว่า การบริโภคอินทรีย์นั้นยังสร้างโอกาสในแง่มุมมองของการท่องเที่ยว เป็นการสร้างมูลค่าทางการตลาด สร้างคุณค่าและประสบการณ์ร่วมกันระหว่างเกษตรกร ผู้ประกอบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และผู้บริโภค เป็นการเรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันสามารถสร้างประสบการณ์ที่เหมาะสมและตอบสนองได้ดีที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นตลาดการท่องเที่ยวในยุคใหม่ เรียกว่าเป็นการร่วมสร้างสรรค์ (Co-Creation) อีกทั้ง การที่ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในเส้นทางการผลิตสินค้าอินทรีย์จำเป็นต้องมีการรับรองที่มีมาตรฐาน โดยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems: PGS) จึงเป็นแนวคิดที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์ได้อย่างราบรื่น เนื่องจากระบบที่ตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยองค์กรอิสระค่อนข้างมีระเบียบข้อกำหนดที่เข้มงวด การตรวจสอบมีขั้นตอนและค่าใช้จ่ายสูงเกินความจำเป็นกับเกษตรกรในท้องถิ่น (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ มกอช., 2566)

จากการทบทวน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ คือการท่องเที่ยวที่เป็นความสนใจเฉพาะตลาดเกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรปลอดภัย เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวคู่สังคมนำทรัพยากรในชุมชนมาจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้วิถีชีวิต การทำเกษตรกรรมของเกษตรกรในชุมชน กิจกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อาหารที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม สร้างคุณค่าของการทำเกษตร การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนควบคู่ไปกับการอนุรักษ์

แนวคิดเกษตรอินทรีย์

IFOAM - Organics International (2008) หรือ สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ คือระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน โดยอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวิถีจักรวรรดิชาติ ปรับให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น มากกว่าการใช้ปัจจัยการผลิตที่ก่อให้เกิดผลเสีย โดยผสมผสาน

องค์ความรู้ดั้งเดิม นวัตกรรม และวิทยาศาสตร์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ในด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความสัมพันธ์อันเป็นธรรม ละเอียดคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง

ระบบการรับรอง Participatory Guarantee System (PGS) การรับรองแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเครื่องมือการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์ได้อย่างราบรื่น โดยริเริ่มด้วย IFOAM กับหน่วยงานระหว่างประเทศและองค์กรท้องถิ่น และจึงมาเป็นระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบ PGS ของมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทยซึ่งเหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อยและผู้บริโภคท้องถิ่น ซึ่งการตรวจในกระบวนการผลิตเป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000) (กรีนเนท, 2562)

หลักการพื้นฐานพีจีเอส (PGS)

1. การมีส่วนร่วม (Participatory) ทำให้ระบบเกิดความน่าเชื่อถือที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้บริโภค ที่ปรึกษา ร่วมกัน
2. ความโปร่งใส (Transparency) เป็นกลไกในกระบวนการตรวจรับรองจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) เป้าหมายเพื่อรับรองและเป็นเครื่องมือพัฒนาชุมชนและเกษตรอินทรีย์
4. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Shared vision) ระหว่างเกษตรกรที่เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น
5. ความสัมพันธ์แนวราบ (Horizontal) ที่เป็นการแบ่งอำนาจผู้รับผิดชอบกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
6. ความไว้วางใจ (Trust) เป็นการรับรองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อมั่นต่อกัน ใช้กลไกทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการรับรองที่เชื่อถือเกษตรกรได้

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตรองค์การมหาชน (2564) กล่าวว่าเกษตรอินทรีย์ คือการทำเกษตรที่พื้นที่นั้นโดยไม่ใช่สารเคมี ปลอดภัยพิษและสารตกค้าง พื้นที่ไม่ปนเปื้อนทั้งดิน น้ำ อากาศ ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติฟื้นฟู และมีการจัดการอย่างเป็นระบบภายใต้ระบบมาตรฐาน ผลผลิตที่ออกมามีคุณภาพ ผลผลิตสูงอุดมไปด้วยสารอาหาร นิยมใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติมาเป็นส่วนในการทำเกษตร หรือเรียกอีกอย่างว่าการทำเกษตรด้วยกรรมวิธีทางธรรมชาติสามารถลดต้นทุนในการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย

หลักการผลิตพืชอินทรีย์

1. พื้นที่ที่จะทำการเกษตรนั้นต้องไม่เคยทำการเกษตรเคมีมาไม่น้อยกว่า 3 ปี
2. พื้นที่ควรมีลักษณะค่อนข้างดอนและโล่งแจ้ง

3. พื้นที่ต้องอยู่ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรม
4. พื้นที่ควรอยู่ห่างจากแปลงที่ใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี
5. พื้นที่ห่างจากถนนหลวงหลัก
6. พื้นที่มีแหล่งน้ำที่ปลอดสารพิษ

สถาบันรับรองระบบการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2552) กล่าวว่า เกษตรอินทรีย์ (Organic agriculture) หมายถึง การทำเกษตรด้วยวิถีทางธรรมชาติ ไม่ใช่สิ่งที่ถูกตัดแต่งพันธุกรรม (Genetic modification) หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี โดยมีระบบการจัดการทุกขั้นตอน เรียกว่าเกษตรแบบองค์รวม มีการจัดการในทุกกระบวนการผลิตจนถึงกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ คำนึงถึงระบบนิเวศ โดยมีข้อกำหนดการผลิตพืชอินทรีย์ 11 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้มีระยะปรับเปลี่ยนของพื้นที่ที่เปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ อย่างน้อย 12 เดือน สำหรับพืชล้มลุก และอย่างน้อย 18 เดือน ในพืชยืนต้น
2. พื้นที่ที่ได้รับการรับรองว่าเป็นพื้นที่ปลอดสารเคมีอยู่แล้ว จะสามารถยื่นขอว่าพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์ได้อย่างน้อย 6 เดือน
3. หากเป็นพื้นที่ที่ถูกตรวจว่าเป็นพื้นที่ใช้สารเคมี ต้องมีการเพิ่มระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนของพื้นที่
4. หากในพื้นที่เพาะปลูกหรือฟาร์มมีการทำเกษตรที่ใช้สารเคมี และ เกษตรอินทรีย์อยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกันหรือทำพร้อมกัน จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการพื้นที่ให้ชัดเจน ในพื้นที่ต้องไม่เป็นพืชชนิดหรือพันธุ์เดียวกัน แยกทั้งกระบวนการการเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูปการบรรจุ แยกออกจากกันระวางการปะปนในทุกขั้นตอน
5. พื้นที่ต้องไม่เปลี่ยนกลับไปใช้สารเคมี
6. ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่ปนเปื้อนสารเคมีในดิน น้ำ อากาศ และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากแปลงใกล้เคียง
7. รักษาสภาพดินและการเตรียมดินโดยมีการปลูกพืชตระกูลถั่วเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินก่อนการปลูก หรือปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อบำรุงดิน ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก
8. มาตรการในการป้องกันควบคุมกำจัด ศัตรูพืช โรคพืช และวัชพืช โดยพันธุ์พืชต้องเหมาะสมกับพื้นที่ มีการทำแนวกันชนที่มีความเหมาะสม ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อรักษาระบบนิเวศ การใช้ศัตรูธรรมชาติทำลายศัตรูพืช การคลุมหน้าดิน การตัดแต่งแทนการใช้ยาฆ่าหญ้า ใช้กับดัก หรือการใช้ศัตรูธรรมชาติในการไล่ศัตรูพืช การใช้ไฟเป็นกับดักล่อแมลง

9. กรณีหากไม่สามารถใช้ตาม ข้อ 8 ได้หรือสถานการณ์รุนแรง สามารถใช้สารเคมีหรือสารที่ใช้ควบคุมศัตรูพืชและโรคพืช ที่ได้รับรองและอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามที่ระบุในเอกสารสารที่อนุญาตให้ใช้สำหรับการผลิตแบบอินทรีย์

10. หากมีการใช้เมล็ดพันธุ์ต้องมาจากระบบอินทรีย์ หรือเมล็ดพันธุ์ต้องไม่ผ่านสารเคมี และเมล็ดต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์

11. ผลผลิตหรือส่วนของพืชที่มาจากทางธรรมชาติที่จะนำมาใช้ในการบริโภคในภาคเกษตรอินทรีย์ได้ต่อเมื่อเป็นพื้นที่ที่ไม่เคยทำเกษตรเคมี อย่างน้อย 3 ปี

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564) ได้ระบุหลักการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการจัดการด้านการเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงวัตถุบดที่ได้จากการสังเคราะห์ และไม่ใช้ไม่ใช้ พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้จากการดัดแปรพันธุกรรม (จีเอ็มโอ) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน

ข้อกำหนดวิธีการผลิตพืชอินทรีย์

1. วิธีผลิตพืชอินทรีย์ กำหนด "ระยะเวลาการปรับเปลี่ยน" พืชล้มลุกเป็นเวลาอย่างน้อย 12 เดือนก่อนปลูก และ พืชยืนต้นกำหนดที่ 18 เดือนก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต และต้องมีหลักฐานแสดงว่าไม่มีการใช้สารเคมีตลอดระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ผู้ผลิตสามารถทยอยเปลี่ยนพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ได้ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ทั้งหมด มีการแบ่งแยกพื้นที่กระบวนการจัดการให้ชัดเจนเป็นพืชต่างชนิด หรือต่างพันธุ์ที่แยกแยะความแตกต่างของผลผลิตได้และพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์แล้วต้องไม่เปลี่ยนไปทำเกษตรใช้สารเคมีอีก

2. มีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนที่อาจเกิดจากดิน น้ำ อากาศ เช่น มีสิ่งกีดขวาง ทำคั่นกันปลูกพืชเป็นแนวกันชน

3. ต้องรักษาและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน เช่น ปลูกพืชตระกูลถั่วใช้ปุ๋ยพืชสดใช้วัสดุอินทรีย์

4. การควบคุม ป้องกัน กำจัดศัตรูพืช โรคพืช และวัชพืช เช่น การใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสม การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช (ตัวห้ำ ตัวเบียน) และ การรักษาระบบนิเวศป้องกันการชะล้างของดิน โดยปลูกพืช คลุมดิน พืชหมุนเวียนการปลูกโดยไม่ไถพรวน

5. เมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์ต้องมาจากกระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ไม่มีการใช้สารเคมี

6. พืชและส่วนของพืชที่ใช้บริโภคซึ่งได้จากธรรมชาติจัดว่าเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์ต่อเมื่อผลิตผลมาจากพื้นที่ธรรมชาติไม่เคยทำการเกษตร ไม่เคยใช้สารเคมีต้องห้าม อย่างน้อย 3 ปี การเกษตรเกี่ยวผลิตผลจากธรรมชาติต้องไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กฤษฎา พงษ์การณยภาส (2563) ได้กล่าวถึงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ว่ามีความสำคัญต่อเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้สินค้ามีความน่าเชื่อถือที่มีความปลอดภัย เป็นที่ยอมรับและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ส่งผลต่อรายได้จากการทำเกษตรอินทรีย์ โดยค่านึงถึง 3 ด้านต่อไปนี้อย่างน้อย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม

จากการทบทวนสรุปได้ว่า เกษตรอินทรีย์ หมายถึงการทำเกษตรในพื้นที่ไม่มีการปนเปื้อนจากสารเคมีหรือสังเคราะห์ สารกำจัดศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง ทำเกษตรด้วยหลักการทางธรรมชาติเกษตรแบบดั้งเดิม มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสดแทนสารเคมี ไม่มีการตัดต่อทางพันธุกรรม และทำอย่างมีระบบโดยคำนึงถึงความสมดุลในระบบนิเวศ ผู้คน และ สุขภาพของดิน น้ำ อากาศ ก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

นักวิชาการ	ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	ด้านตลาดการท่องเที่ยว	ด้านการบริการการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	ด้านกิจกรรม	ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	ด้านการรับรองเกษตรอินทรีย์
จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2547)	✓		✓	✓			
นิออน ศรีสมยง (2552)	✓	✓	✓				
สุรีย์ เข้มทอง (2564)						✓	
กรมการท่องเที่ยว (2564)	✓		✓	✓		✓	
สุกานดา นาคะปักษิณ และคณะ (2560)	✓	✓		✓	✓		
อรุช นวราช (2565)		✓					✓
สมาคมผู้บริโภคอินทรีย์ไทย (2020)		✓					✓
กฤตินี ณีภูธรูฒิสสิทธิ์ (2565)							✓
สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร องค์การมหาชน (2564)							✓
สถาบันรับรองระบบการผลิตผลิตภัณฑ์การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (2552)							✓
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564)							✓

จากการทบทวนเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 สรุปได้ว่าองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้ 1) ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ 2) ด้านตลาดการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ 3) ด้านการบริการการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ 4) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านกิจกรรม 6) ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว 7) ด้านการรับรองแหล่งท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว

Dickman s. (1996) กล่าวถึงแนวคิดประเมินศักยภาพขององค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว (5A) ประกอบด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) การบริการที่พัก (Accommodation) และ 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) อธิบายดังต่อไปนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยว Dickman ได้แบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็นดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural attractions) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built attractions) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural attractions) แหล่งท่องเที่ยวชุมชน (Social attractions) ได้แก่ วิถีชีวิต ภาษา เป็นต้น

2. ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) กล่าวได้ว่าการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวปลายทางจำเป็นต้องมีการบริการขนส่งที่ปลอดภัยและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น รวมไปถึงศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว และมีการอัปเดตข้อมูลปลายทางอย่างสม่ำเสมอ

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมี สิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ระบบน้ำประปา ระบบไฟฟ้า ระบบโทรศัพท์ ห้องน้ำสาธารณะ โรงพยาบาล และธนาคาร เป็นต้น ที่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนและเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

4. การบริการที่พัก (Accommodation) หมายถึงโรงแรมและที่พักต่างๆที่มีคุณภาพ ที่ตั้งอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยว เป็นที่พักที่มีมาตรฐานและราคาที่เหมาะสม

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) หมายถึงกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่าองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวจำแนกเป็น 3 ประการ หรือ 3A's ดังต่อไปนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่แหล่งท่องเที่ยวควรมี คือสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจ เกิดความอยากรู้อยากเห็นอย่างสัมผัส และรู้สึกอยากเดินทางไปยังสถานที่นั้นๆ

โดยสิ่งดึงดูดใจอาจแบ่งตามประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ 2 ประเภท 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (นิศา ชัชกุล, 2555: 264-267)

2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การเดินทางเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เมื่อสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักและมีความต้องการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น หากขาดความสะดวกในการเข้าถึงจะทำให้ความสนใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวลดลง ดังนั้นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกจึงเป็นสิ่งจำเป็น เช่น เส้นทางคมนาคมขนส่งสาธารณะ

3. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenity) เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานมีไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบายปลอดภัย

บุษบา สิทธิการ และสิริวัฒนา ไจมา (2552) ได้พูดถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ว่าการที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ควรประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ 1) ทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) 2) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) 3) การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว (Accessibility) 4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) 5) ที่พักแรม (Accommodation) 6) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) อธิบายดังนี้

1. ทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาชมยังแหล่งท่องเที่ยว มีความสวยงาม มีเสน่ห์ มีเอกลักษณ์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ลำธาร ชายหาด ทะเล ป่าไม้ เป็นต้น

2. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้น

3. การเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยว (Accessibility) เกี่ยวเนื่องถึงการคมนาคมขนส่งที่สะดวกเดินทางเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว หากขาดการเข้าถึงแหล่งได้อย่างสะดวกสบาย อาจจะทำให้นักท่องเที่ยวไม่ยอมเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว ถึงแม้จะมีความสวยงามมากเท่าไรก็ตาม

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนเข้าถึง เพื่อตอบสนองความต้องการความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว อันเป็นสิ่งให้นักท่องเที่ยวควรจะได้รับ

5. ที่พักแรม (Accommodation) ในบางครั้งนักท่องเที่ยวต้องการที่จะค้างคืน จึงจำเป็นต้องมีการที่แหล่งท่องเที่ยวควรจัดหา ความสะดวกหรือมีไว้บริการนักท่องเที่ยว

6. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services) ภายในแหล่งท่องเที่ยวนั้น จำเป็นต้องมี เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ร้านค้าชุมชน ปิมน้ำมัน ธนาคารหรือตู้ ATM โรงพัก โรงพยาบาล เป็นต้น

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552: 14-16) กล่าวว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องหรือสัมผัสได้ เป็นการรวมกันของอุตสาหกรรมหลายๆ อุตสาหกรรมเข้าด้วยกันไม่สามารถอยู่ด้วยตัวคนเดียวได้ ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ที่พัก (Accommodation) หมายถึง ที่พักแรมเพื่อค้างคืนที่จัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกรองรับนักท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวหรือที่ใกล้เคียง เช่น โรงแรม บูติคโฮเทล เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ฟาร์มสเตย์ บังกะโล เป็นต้น

2. การคมนาคมขนส่ง (Accessibility) หมายถึง สิ่งที่จัดขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและถึงที่หมายอย่างปลอดภัย เช่น รถโดยสารประจำทาง สายการบิน เรือข้ามฟาก รถไฟฟ้า รถไฟ เป็นต้น

3. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง สิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความอยากเดินทางไปยังที่นั้น เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น แบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) สิ่งที่เป็นขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม เช่น ประเพณีรดน้ำดำหัว ประเพณีแห่นางแมว งานลอยกระทง เป็นต้น 2) สิ่งที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ เช่น น้ำพุร้อน หินงอกหินย้อย ทะเลแหวก ทะเลหมอก เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง สิ่งที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการ ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน ระบบอินเทอร์เน็ต โรงพยาบาล ร้านสะดวกซื้อ ระบบความปลอดภัย ป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น

5. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่างๆ (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอีกทาง และจัดขึ้นมาเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม และรู้สึกเกิดความประทับใจ นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น

กุลวดี ละม้ายจัน (2552: 5-6) กล่าวถึงองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น เรียกว่า 5As ประกอบด้วย

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น ดึงดูดใจ มีเอกลักษณ์เฉพาะ มีความสวยงาม แบ่งเป็น สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติและสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวนั้นต้องสามารถเดินทางเข้าถึงได้ง่าย และมีระบบคมนาคมที่มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย จึงจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือโครงสร้างพื้นฐานที่ควรจะได้รับ ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ระบบสื่อสาร ร้านสะดวกซื้อ โรงพยาบาล ธนาคารหรือเอทีเอ็ม เป็นต้น

4. ที่พัก (Accommodation) หมายถึง การบริการที่พักเพื่ออำนวยความสะดวกในการพักค้างแรมในแหล่งท่องเที่ยวหรือใกล้เคียง เช่น โรงแรมพร้อมบริการอาหาร เกสต์เฮ้าส์ โฮมสเตย์ เป็นต้น

5. กิจกรรม (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆซึ่งอาจจะแตกต่างกันออกไป เช่น เดินป่า ส่องสัตว์ งานรื่นเริง งานประเพณี เป็นต้น

อมราวดี คำบุญ และตฤทัย โกวรรณะกุล (2556) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจเลือกเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวโดยมีองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 6As ได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ได้แก่ 1) ประเภทธรรมชาติ เช่น ภูเขา หิน ทัศนียภาพ เป็นต้น 2) ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เครื่องปั้นดินเผา พระพุทธรูป วัด สถาปัตยกรรม รวมถึงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น

2. เส้นทางคมนาคมเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การคมนาคมที่มีความสะดวกง่ายการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถนำยานพาหนะของตนเองไปยังแหล่งท่องเที่ยว เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ มีถนนที่มีมาตรฐาน มีป้ายบอกทาง และมีความปลอดภัย มีบริการรถประจำทาง เป็นต้น

3. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) เป็นการบริการขั้นพื้นฐานที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ระบบสื่อสาร ร้านค้าและร้านขายของที่ระลึก จุดบริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น

4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) คือการจัดให้แหล่งท่องเที่ยวให้มีการบริการเพิ่มเพื่อความความสะดวกสบาย เช่น ตู้ATM โรงพยาบาล ที่ทำการไปรษณีย์ ปั้มน้ำมัน สถานีตำรวจ สถานีราชการ เป็นต้น

5. ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) การจัดให้มีการบริการที่พักภายในแหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อความความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน

6. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) คือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ประเพณีท้องถิ่น งานบุญเข้าพรรษา ประเพณีแข่งเรือยาว งานบุญสลากภัต พิธีเลี้ยงผีปู่ย่า เทศกาลต่างๆ เป็นต้น

วิษุตา ร้อยพิลา และปรีดา ไชยา (2558) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทรัพยากรแห่งท่องเที่ยว 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก องค์ประกอบด้านความเป็นมิตรไมตรี องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ และองค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว อธิบายดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเช่นห้องน้ำ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวมีป้ายบอกทางชัดเจน การบริการรถโดยสารสาธารณะ ระบบอุปโภคเพียงพอสอดคล้องความต้องการ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างปลอดภัย ทั้งร่างกายและทรัพย์สิน

2. องค์ประกอบด้านความเป็นมิตรไมตรี หมายถึง การเต็มใจต้อนรับนักท่องเที่ยวของคนในท้องถิ่น พร้อมให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อเกิดปัญหา สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนด้วยความเต็มใจ

3. องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจ คือทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี สิ่งที่เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม

4. องค์ประกอบด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นกิจกรรมตามวิถีชีวิตที่สามารถนำมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เช่น พิพิธภัณฑสถาน ที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ การทอผ้าของคนในชุมชน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวหมายถึง เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันทำให้พื้นที่นั้นมีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เพื่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจ ที่ทำให้ต้องตัดสินใจเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ต้องเป็นสิ่งที่โดดเด่นมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวนั้น

2. ความสะดวกในการเดินทาง ถนน ไฟฟ้า ป้ายบอกทาง เพื่ออำนวยความสะดวกการเดินทางเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยว สามารถนำยานพาหนะไปได้อย่างสะดวกปลอดภัย มีเส้นทางคมนาคมที่ดีทั้งทางบกและทางน้ำ รวมถึงระบบบริการขนส่งสาธารณะ เป็นต้น

3. สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา ร้านค้า ร้านอาหาร ธนาคาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ ระบบโทรคมนาคม อินเทอร์เน็ต ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เพื่ออำนวยความสะดวกและสามารถตอบสนองความต้องการได้เพียงพอ

4. การบริการที่พัก ได้แก่ โรงแรม โฮมสเตย์ ฟาร์มสเตย์ บูติกโฮเทล เกสต์เฮาส์ บังกะโล เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืน

5. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจทำให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดความน่าสนใจ เป็นกิจกรรมการนันทนาการที่สร้างขึ้นมาเพื่อความบันเทิง ความเพลิดเพลิน ให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับคนในชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความประทับใจทัศนคติและสร้างความจดจำอันดีให้กับนักท่องเที่ยว สามารถสรุปรายละเอียดดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการสรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

นักวิชาการ	สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)	สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	การบริการที่พัก (Accommodation)	กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)
Dickman (1996)	✓	✓	✓	✓	✓
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548)	✓	✓	✓		
บุษบา สิทธิการ และ สิริวัฒนา ไจมา (2552)	✓	✓	✓	✓	✓
เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552)	✓	✓	✓	✓	✓
กุลวดี ละม้ายเงิน (2552)	✓	✓	✓	✓	✓
อมราวดี คำบุญ และตลฤทัย โกวรรณกุล (2556)	✓	✓	✓	✓	✓
วิชสุตา ร้อยพิลา และปรีดา ไชยา (2558)	✓		✓		✓

จากการทบทวนเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวดังรายละเอียดในตารางที่ 3 สรุปได้ว่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) การบริการที่พัก (Accommodation) 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วุฒิพงษ์ ผลเพิ่ม (2012: 130-151) ทำการวิจัยศึกษาภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา สี่พันดอน เมืองโขง แขวงจำปาสัก สปป. ลาว เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามแนวคิดหลักการพื้นฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม รวมถึง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Deep interview) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังชุมชนน้ำตกคอนพะเพ็ง และ ประชากรท้องถิ่นที่พบบริเวณน้ำตกคอนพะเพ็ง เกาะดอนเดด เกาะดอนคอน กลุ่มที่ 2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ร้านอาหาร บ้านพัก รถ เรือ บริษัททัวร์ มัคคุเทศก์ ประชาชนทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนสี่พันดอนมีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ 2) ด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 3) ด้านกิจกรรม 4) ด้านการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม 5) ด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ปัจจัยภายในชุมชน ปัจจัยภายนอกชุมชน และปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

นราศิณี แก้วไหลมา และคณะ (2560: 387-395) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรของเกษตรกร ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 1) ศึกษาลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ความรู้การทำเกษตรอินทรีย์ และทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการทำเกษตรอินทรีย์ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ 3) ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรต่อการทำเกษตรอินทรีย์ ทำการศึกษาไปที่เกษตรกรตำบลแม่หอพระ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรที่ไม่ทำเกษตรอินทรีย์ กำหนดตัวอย่างทางสถิติโดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) และสุ่มด้วยวิธี Proportional Stratified Random Sampling ใช้เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ ใช้สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยลอจิสติก ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเกษตร จำนวนแรงงาน การฝึกอบรมด้านเกษตรอินทรีย์ ความรู้การทำเกษตรอินทรีย์ และทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์ และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ อายุ ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ความยุ่งยากในการทำเกษตรอินทรีย์

ความรู้ที่น้อย ปัญหาการควบคุมศัตรูพืช แหล่งจำหน่ายที่จำกัด ต้องใช้เวลาในการดูแล ไม่สามารถทำตามเงื่อนไขของเกษตรกรอินทรีย์ได้ทั้งหมด ข้อเสนอแนะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนแผนงานพัฒนาและงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ

รสสุคนธ์ ปัญญาพงศ์วัฒน์ (2560: 101-122) ได้ศึกษาเรื่องแนวคิดเกษตรกรรมที่ยั่งยืนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยววิถีเกษตรตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีเกษตรแบบยั่งยืน เพื่อประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยววิถีเกษตรอย่างยั่งยืน บนแนวคิดการเกษตรยั่งยืน การศึกษาพบว่า รูปแบบพุทธเกษตรกรรมในพื้นที่อยู่ระดับสูง ผู้ให้ข้อมูลมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการเกษตรอยู่ระดับสูง ศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรอยู่ระดับสูง ศักยภาพรูปแบบตลาดการท่องเที่ยวทางการเกษตรอยู่ระดับสูง ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ระดับสูง ศักยภาพด้านบริการของแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรอยู่ระดับสูง

สุกานดา นาคะปักษิณ และคณะ (2560) ได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตรอินทรีย์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยววิถีเกษตรอินทรีย์ของจังหวัดมีความโดดเด่นในเรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยวทางเกษตรที่หลากหลายและมีการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน กำหนดนโยบายให้การท่องเที่ยวพัฒนาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรซึ่งมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว แต่เกษตรกรยังขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ความรู้และทักษะการเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ ขาดแคลนบุคลากร รวมถึงการจัดหางบประมาณในการพัฒนา ด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรอินทรีย์ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า แหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรทั้งหมดมีความพร้อมในระดับสูง และปัจจัยความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ต้องการมากที่สุดได้แก่การมีอาหารและเครื่องดื่มรสชาติอร่อย สะอาด ปลอดภัย และระบุรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า มีกระบวนการพัฒนาที่สำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและชุมชนท้องถิ่น อันได้แก่ 1) การจัดการองค์การชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการท่องเที่ยว 3) การจัดการห่วงโซ่คุณค่าทางการท่องเที่ยว 4) การจัดการการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน 5) การจัดการการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์อย่างสร้างสรรค์ 6) การจัดการการตลาดการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ 7) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์ตามความสนใจของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม 8) การสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยว

นำขวัญ วงศ์ประทุม และคณะ (2561: 132-150) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็น

การวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยทำการทบทวนวรรณกรรมแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแนวความคิดการประเมินศักยภาพ ได้ทำการประยุกต์ใช้แนวคิดองค์ประกอบการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปเทียบเคียงกับศักยภาพที่กำหนดไว้ ผลการวิจัย พบว่าภาพรวมศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายชื่อข้อที่ศักยภาพสูงเป็นอันดับแรก คือ ศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รองลงมา ได้แก่ ศักยภาพด้านการจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีศักยภาพเป็นอันดับสุดท้าย ผู้วิจัยกล่าวว่า ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านดอกบัวควรปรับปรุง โดยการพัฒนากิจกรรมจากสิ่งที่ชุมชนมีให้มีความน่าสนใจ พัฒนาด้านการตลาดเพิ่มให้คนรู้จักมากขึ้น พัฒนาด้านการรองรับการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก พัฒนาการบริการให้มีมาตรฐานเพียงพอต่อความต้องการ รวมทั้ง ความร่วมมือกัน 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านคุณภาพ คุณภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการ คุณภาพของประสบการณ์ที่ควรได้รับ คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน 2) ด้านความยั่งยืนและต่อเนื่องของทรัพยากรการท่องเที่ยว 3) ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความสมดุลในทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ประกอบศิริ ภัคดีพินิจ และปานณนาถ บัวเงิน (2561: 93-102) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ชุมชนรอบกว๊านพะเยา ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ชุมชนรอบกว๊านพะเยา และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ชุมชนรอบกว๊านพะเยา โดยใช้แนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัย และแนวความคิดมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมิน และการประชุมกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ชุมชนรอบกว๊านพะเยามีศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่โดดเด่น เป็นอันดับ 1 สามารถพัฒนาเป็นท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยได้ โดยพัฒนาให้ชุมชนบ้านดอกบัวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก และรองลงมาคือ กลุ่มนาบัว บ้านสันหนองเหนียว และตำบลบ้านต๋อมตามลำดับ และด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้ชุมชนสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ โดยรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยที่เหมาะสมกับพื้นที่

คือ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยที่เพิ่มมูลค่าจากกิจกรรมการท่องเที่ยว และ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยที่เพิ่มมูลค่าจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ศคราญนิตย์ เล็กสุทธิ และพงศ์ศิริ ปิตุรัตน์เจริญกุล (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ของเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและศักยภาพของเกษตรกรและสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรรม ยั่งยืนจังหวัดลำพูน และหาแนวทางการจัดการตลาดที่เหมาะสม ประเมินประเภทตลาดเกษตรอินทรีย์ ที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของเกษตรกรในเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดลำพูน โดย แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ทั้งเต็มรูปแบบและระยะปรับเปลี่ยน และกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค เก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลผู้บริโภค สัมภาษณ์เชิงลึกและจัดเวทีเสวนาระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง สถิติ และแนวทาง 6 ขั้นตอน ของเมาสทากาส (Moustakas, 1994) ผู้วิจัยตีความหมายข้อมูลและ เขียนบรรยายประเด็นจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนารูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสม พบว่า รูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมกับเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน คือการ พัฒนาการตลาด จัดตลาดนัดเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าแบบออนไลน์ ส่งเสริมการแปรรูป สร้าง เรื่องราวให้มีความน่าสนใจและตรงกับตลาดผู้บริโภค สร้างแบรนด์สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์อาหาร ประจำถิ่นเฉพาะ สนับสนุนให้มีการนำพืชผักอินทรีย์ใช้ในภาครัฐ และภาคเอกชนในพื้นที่ เช่นโรงเรียน โรงพยาบาล ธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร จัดทำเครือข่ายต่างพื้นที่อื่นๆที่มีการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่ม ช่องทางการจัดจำหน่ายแลกเปลี่ยนสินค้า การรวมหุ้นสมาชิก รวมไปถึงจัดทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์

พรชนก เขียวกิตติธนา และพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (2564: 1040-1051) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงอย่างยั่งยืน ศึกษากรณีอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาความต้องการและความพร้อมในการ พัฒนาการท่องเที่ยวเกษตร 2) เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวในพระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงอย่างยั่งยืน ใช้วิธีการ วิจัยเชิงคุณภาพลงพื้นที่ (Field Research) โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ในการวิเคราะห์พื้นที่ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยหลักการภวนา4 ในพระพุทธศาสนา ประยุกต์กับศาสตร์พระราชา “โคก หนอง นา โมเดล” เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลเป็นแบบเจาะจง การสังเกต แบบมีส่วนร่วม และทำการวิเคราะห์พรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการและความพร้อมในการ พัฒนาการท่องเที่ยวเกษตรของอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษมีทั้งหมด 7 ด้าน คือ 1) แก้ไขปัญหา ภัยแล้งขาดแคลนน้ำ 2) แก้ไขปัญหาการคมนาคมขนส่งพืชผลทางการเกษตร 3) ด้านราคาพืชผล

ทางการเกษตรตกต่ำ 4) ปัญหาความยากจนและหนี้สิน 5) ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและมลพิษ 6) ปัญหาบุกรุกป่า ป่าไม้ถูกทำลายจากการลักลอบตัดไม้ 7) ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้รับการพัฒนาไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว และพบว่าความพร้อมในการพัฒนามีจำนวน 12 พื้นที่ที่มีความพร้อมที่ประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชานา “โคก หนอง นา โมเดล” เพื่อแก้ไขปัญหาและก่อให้เกิดความยั่งยืน และกลุ่มเกษตรกรมีความพร้อมตามหลักการภาวนา 4 คือ ความเต็มใจทำ ด้านความร่วมมือทำ ด้านความตั้งใจทำ และด้านความเข้าใจทำ รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงอย่างยั่งยืนประยุกต์ใช้ระหว่างรูปแบบการพัฒนา 7 ด้าน (PRANGKU MODEL) กับหลักภาวนา 4 และสันติภาวนา เกิดองค์ความรู้ใหม่เรียกว่า PRANGKU MODEL Peacefulness Maps หมายถึง เส้นทางท่องเที่ยวแบบสันติสุขเชิงเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงอย่างยั่งยืน

เพียงกานต์ นามวงศ์ และคณะ (2564: 137-151) ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคาเฟ่พิเศษของชุมชนผู้ปลูกกาแฟตำบลแจ้ซอ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวคาเฟ่พิเศษของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ และศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคาเฟ่พิเศษ โดยประยุกต์ใช้แบบประเมินองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว 7 ด้าน ได้แก่ 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความสะดวกในการเข้าถึง 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) สภาพแวดล้อม 5) ข้อจำกัดด้านการรองรับ 6) ความมีชื่อเสียง 7) การจัดการไร่กาแฟพิเศษ โดยใช้แบบประเมินค่า (Rating scale) เพื่อประเมินศักยภาพความพร้อมของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ เพื่อจัดทำแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคาเฟ่พิเศษของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ ทำการวิจัย 2 หมู่บ้าน 1) บ้านแม่แจ่ม 2) บ้านป่าเหมี้ยง วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานในการหาค่าเฉลี่ย และนำเสนอในรูปแบบตาราง ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่แจ่มอยู่ในระดับควรปรับปรุง และภาพรวมศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวบ้านป่าเหมี้ยงอยู่ในระดับปานกลาง และทั้งสองหมู่บ้านมีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคาเฟ่พิเศษของชุมชนผู้ปลูกกาแฟตำบลแจ้ซอ อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง จากผลการศึกษาศักยภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางพัฒนาเร่งด่วน 5 ด้าน ได้แก่ 1) แนวทางการจัดการศักยภาพด้านการเข้าถึง 2) แนวทางการจัดการศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 3) แนวทางการจัดการศักยภาพด้านสภาพแวดล้อม 4) แนวทางการจัดการศักยภาพด้านข้อจำกัดในการรองรับ 5) แนวทางการจัดการไร่กาแฟพิเศษ

จิระชัย ยมเกิด และวินิจ ผาเจริญ (2565: 133-145) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาพื้นที่

ตำบลแม่วะ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สำรวจและศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่ตำบลแม่วะ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีศักยภาพและทุนทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายโดดเด่นพร้อมที่จะพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้ ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมกับบริบทของตำบลแม่วะ อำเภอเถิน จังหวัดลำปางโดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสามารถระบุรูปแบบได้ว่า “MAE WA ORGANIC TOURISM MODEL” ประกอบด้วย 12 กิจกรรม ได้แก่ ฐานที่ 1 กิจกรรมเรียนรู้เกษตรอินทรีย์แบบผสมผสาน ฐานที่ 2 กิจกรรมเรียนรู้ผักหวานป่าราคาแห่งพื้นบ้าน ฐานที่ 3 กิจกรรมวิถีปลูกผักหวานอินทรีย์ ฐานที่ 4 กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผักหวานอินทรีย์ ฐานที่ 5 กิจกรรมอาหารพื้นบ้านจากพืชพื้นถิ่น ฐานที่ 6 กิจกรรมศิลปหัตถกรรมผ้าทอที่กระตุก ฐานที่ 7 กิจกรรมภูมิปัญญาด้านจักสาน ฐานที่ 8 กิจกรรมยานวดสมุนไพรเพื่อสุขภาพแบบแผนโบราณ ฐานที่ 9 กิจกรรมสานสัมพันธ์วัฒนธรรมและวิถีชุมชน ฐานที่ 10 กิจกรรมเดินป่าศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ฐานที่ 11 กิจกรรมการเรียนรู้แนวพระราชดำริ และฐานที่ 12 กิจกรรมตั้งแคมป์และโฮมสเตย์

จिरายู หาญตระกูล และคณะ (2565: 12-22) การศึกษาความพร้อมของการดำเนินงานด้านสวัสดิการทางการเงินสำหรับกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในอำเภอสันทราย แม่ริม แม่แตง และสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาความพร้อมด้านสวัสดิการทางการเงิน และเจตคติต่อการจัดสวัสดิการทางการเงินของกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่อยู่ในเครือข่ายสันทรายโมเดล เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ไปที่กลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่อยู่ในเครือข่ายสันทรายโมเดล เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้ในการจัดสวัสดิการทางการเงิน ความรู้ด้านการออม ด้านสินเชื่ออยู่ระดับปานกลาง และพบว่ามีเจตคติที่ดีต่อการจัดสวัสดิการทางการเงินพร้อมต่อการจัดตั้งกลุ่มกลุ่มสวัสดิการทางการเงินต่อไป

ภณสิทธิ์ อ้นยะ (2020: 101-122) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาความสำคัญของเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาพบว่า การวางแผนของผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวต้องมีผู้ดูแลเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเกี่ยวกับความสามัคคีของคนในชุมชน โดยจัดตั้งคณะกรรมการที่มาจากชุมชนเป็นตัวแทนในการปรึกษาหารือดำเนินการในเรื่องต่างๆเพื่อหา

แนวทางในการบริหารจัดการ โดยต้องมีการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นการจัดสรรพื้นที่แบ่งโซนรับผิดชอบและจำเป็นต้องมีความร่วมมือทุกภาคีในพื้นที่นั้น และหากขาดการบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวไม่ยอมมาเที่ยวอีก ผู้รับผิดชอบในพื้นที่ต้องมีการประสานงานฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนา ปรับปรุง เส้นทาง ป้ายบอกทาง รวมถึง การบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้มีความพร้อมเป็นสิ่งสำคัญที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากในการบริหารจัดการ ในแหล่งท่องเที่ยวต้องมีความร่วมมือของคนในชุมชนเป็นส่วนสำคัญให้เกิดที่สุด อีกทั้ง การจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยจำเป็นต้องมีการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นการนำทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวมาสร้างจุดเด่น สร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม และก่อให้เกิดการกระจายรายได้ และการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจำเป็นต้องมีข้อบังคับ และกฎระเบียบชัดเจน เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดกับแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาแนวทางการปฏิบัติสำหรับชุมชนที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พบว่า การพัฒนาควรเริ่มจากความต้องการของชุมชนเป็นหลักและสิ่งที่สำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวคือความสามัคคีของคนในชุมชน รวมไปถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชน โดยใช้หลักการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมบริหารจัดการ รวมถึงการสนับสนุนจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการให้เกิดความเชื่อมโยงในระดับภาค ก็เป็นอีกทางที่จะทำให้เกิดการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมาก

Sanjeeb K Jena. (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อินทรีย์ยุคใหม่ของผู้ประกอบการเกษตรยั่งยืน รัฐอรุณาจัลประเทศ (Arunachal Pradesh) ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอินทรีย์ Eco-organic Tourism เป็นการท่องเที่ยวที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรในท้องถิ่นซึ่งอยู่บนฐานชุมชน ความรู้ ทักษะ วิถีชีวิตชนพื้นเมือง อีกทั้ง สามารถช่วยสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ยกระดับคุณภาพชีวิต ช่วยให้เกิดการจ้างงานอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจในระยะยาว และเกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมความยั่งยืน ต้องมีการพัฒนาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการที่ดิน คือกำหนดพื้นที่ขอบเขตที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกกับพืชแต่ละชนิดและพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำเพื่อผลตอบแทนทางการเกษตรที่ดี บริหารจัดการพัฒนาแหล่งน้ำให้เพียงพอกับความต้องการใช้ทั้งภาคการเกษตรและภาคปศุสัตว์ พัฒนาด้านที่พักพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับท้องถิ่น เป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์ ความเพลิดเพลิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตร การประมง และการเลี้ยงสัตว์ นอกเหนือจากนี้ยังเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงผจญภัย เช่น ปีนเขา ล่องแพ ตกปลา ตั้งแคมป์ ฯลฯ และเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงระบบนิเวศอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2) พัฒนาความ

หลากหลายของการบริการ ได้แก่ กิจกรรมทางการเกษตร เช่น สวนเครื่องเทศ (Spice farming) พืชสวน (Horticulture) พืชสมุนไพร (Medicinal plants) เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์การทำเกษตรโดยตรง และยังสามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้เป็นผู้ซื้อผลผลิตอีกด้วย กิจกรรมทางปศุสัตว์ เช่น การปรับปรุงพันธุ์ (มิถุน จามรี แกะ แพะ ฯลฯ) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม งานหัตถกรรม เครื่องทอผ้า ที่เน้นความรู้และทักษะของชนเผ่าพื้นเมืองในท้องถิ่นนั้นๆ 3) พัฒนาความรู้ทักษะด้านเทคโนโลยีและเทคนิคสมัยใหม่ การแปรรูปผลผลิต ภายใต้รูปแบบเกษตรอินทรีย์ เพิ่มความหลากหลายทางการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวไวน์ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวทางภาพยนตร์ เป็นต้น และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นฝึกฝนทักษะและพัฒนาแรงงานในท้องถิ่น และได้นำเสนอส่วนผสมทางการตลาด 4Ps ประกอบด้วย 1) คน (People/Customers) เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวรักธรรมชาติ วัฒนธรรม ผจญภัย ที่ต้องการหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในเมืองใหญ่ รักสุขภาพ เรียนรู้การใช้ชีวิตในชนบทวัฒนธรรมชนเผ่า รวมถึง นักวิจัยและนักวิชาการ 2) สินค้า (Products) ผลผลิตทางการเกษตร ความรู้ทักษะชนพื้นเมือง งานหัตถกรรม 3) ราคา (Price) กำหนดกลยุทธ์การกำหนดราคาแบบ Skimming Pricing หรือ วิธีการกำหนดราคาแบบผู้นำตลาด 4) การกระจายตัวสินค้า (Physical distribution) ความร่วมมือระหว่างธุรกิจโรงแรม หน่วยงานรัฐ และสายการบินของชาติในการส่งเสริมการตลาด ผูกมัดกับธุรกิจนำเที่ยวขนาดใหญ่ไวน์แพ็คเกจทัวร์ รวมทั้ง ความช่วยเหลือจากกรมการท่องเที่ยวของรัฐและคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประเทศไทยอินเดียในการกระตุ้นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นต้น

กรีซ สุริยะชัยพันธ์ (2566: 13-26) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ศึกษาความรู้ทัศนคติและความพร้อมเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร และศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ทำการศึกษาทั้งหมดเป็นประชาชนที่ทำเกษตรอินทรีย์บนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 15 อำเภอ และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-stage sampling) เพื่อหากลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนแรกเป็นการสุ่มตัวอย่างอำเภอ ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยการจับฉลากอำเภอ ได้จำนวน 8 อำเภอ และเพื่อให้ได้จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ และนำมาทำการกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตร Yamane (1973) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนเกษตรกร ขั้นตอนที่สอง ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบ่งสัดส่วนประชากร (Proportional to size) ทำการคำนวณจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนเกษตรกร เพื่อให้ทราบจำนวนครัวเรือนในแต่ละอำเภอ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์พหุคูณแบบคัดเลือกเข้า การจัดประเภทและการจัดกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 45 ปี สถานภาพสมรส สำเร็จการศึกษาประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน เป็นแรงงาน 2 คนรายได้เฉลี่ย 45,984 บาทต่อปี พื้นที่สำหรับทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 3.5 ไร่ ปลูกพืชผักเป็นส่วนใหญ่ มีการเข้าร่วมอบรมเกษตรอินทรีย์เฉลี่ย 1 ครั้งต่อปี ศึกษาดูงานเฉลี่ย 0.4 ครั้งต่อปี รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ 31 ครั้งต่อปี และมีความรู้การทำเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับมาก ความรู้ทัศนคติและความพร้อมเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางบวก ได้แก่ สถานภาพ รายได้จากการทำเกษตรอินทรีย์ การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการทำเกษตรอินทรีย์ ทัศนคติการทำเกษตรอินทรีย์ ความพร้อมในการทำเกษตรอินทรีย์ ความรู้การทำเกษตรอินทรีย์ และปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทางลบ ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำเกษตรอินทรีย์ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ปัญหาด้านการเป็นพื้นที่เขตป่าสงวน ด้านทุนทรัพย์ ราคาวัตถุดิบ ความสมบูรณ์แข็งแรงของพันธุ์พืช การขนส่ง และช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้วิจัยขอเสนอแนะด้านการบริหารจัดการการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง ส่งเสริมสนับสนุนจากแหล่งทุนและองค์ความรู้ด้านวิทยาการใหม่ในการทำเกษตรอินทรีย์ รวมถึง กระบวนการผลิต การแปรรูป และการตลาด

ภาคสรุป

การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ศึกษาประเด็น ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อประเมินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

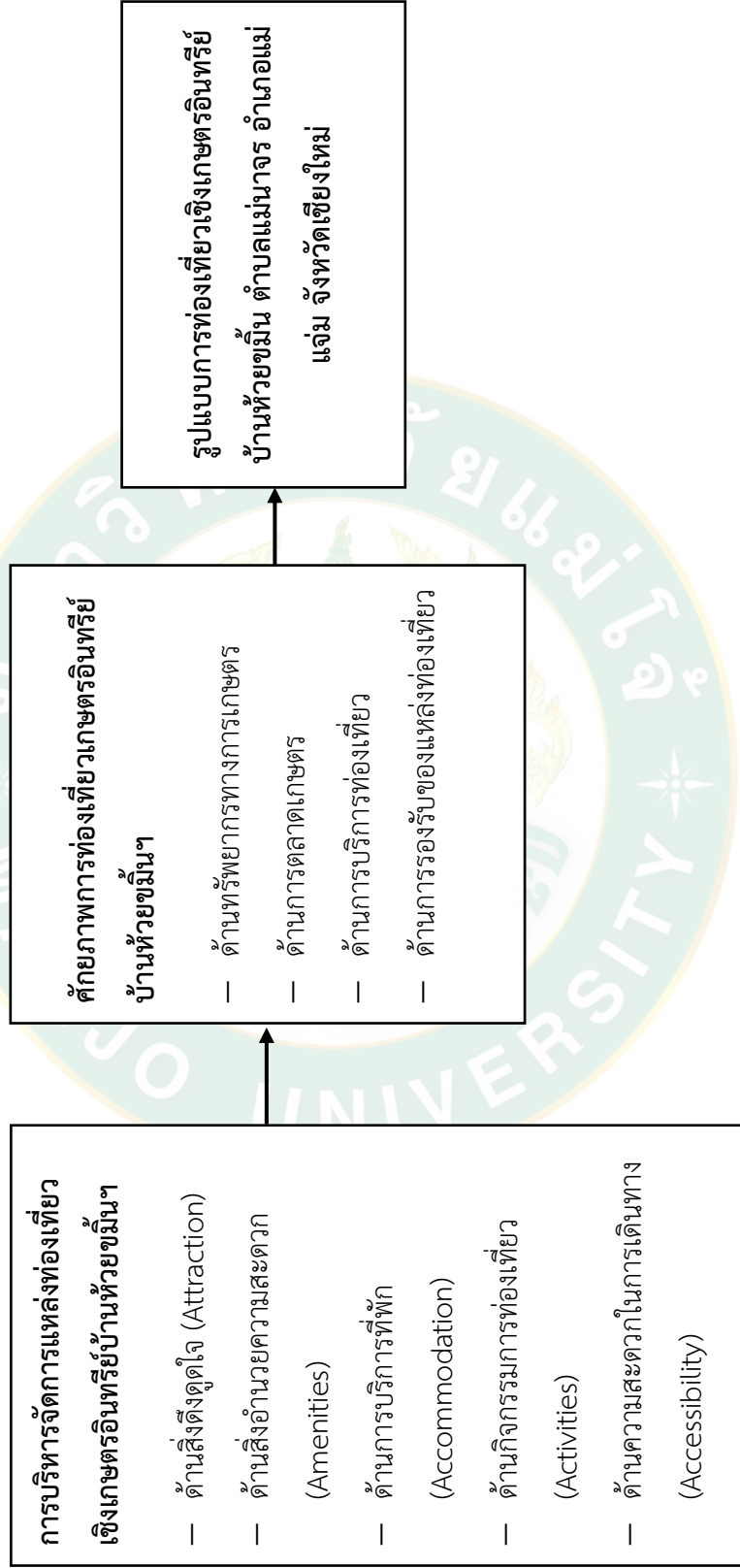
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เข้าใจและสามารถกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์สำหรับบ้านห้วยขมิ้นตามหลักการ และสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (5A) ตามแนวคิดของ Dickman (1996) กล่าวว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) การบริการที่พัก (Accommodation) 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ซึ่งในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ปัจจัยที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2) ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) การบริการที่พัก (Accommodation) 5) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) เช่นเดียวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ จึงกำหนดองค์ประกอบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ใน 5 มิติตามที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ โดยได้มาซึ่งองค์ประกอบศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรทางการเกษตร 2) ด้านการตลาดเกษตร 3) ด้านการบริการท่องเที่ยว 4) ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ จึงใช้เป็นแนวคิดหลักในการประเมินศักยภาพใน 4 มิติดังกล่าว โดยมีแนวคิดพื้นฐานที่ว่า การให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในแต่ละด้าน (5A) จะส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ หากสมาชิกกลุ่มให้ความสำคัญกับการบริหาร

จัดการแหล่งท่องเที่ยวในระดับสูงจะส่งผลให้ศักยภาพการท่องเที่ยวสูงและนำไปสู่การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ที่ศึกษาต่อไป โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การให้ความสำคัญกับบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) มีผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้เทคนิควิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อการพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น โดยกำหนดรายละเอียดวิธีวิทยาการวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย 3 หย่อมบ้าน ได้แก่ ห้วยขมิ้นนอก บ้านห้วยขมิ้นใน และบ้านป่าเกี๊ยะน้อย เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวส่งเสริมให้มีการทำเกษตรอินทรีย์วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่นาจร

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ในครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ทั้งหมด 63 คน เนื่องจากประชากรในการวิจัยมีจำนวนไม่มากนักที่สามารถทำการเก็บข้อมูลได้ทั้งหมดเพื่อให้มีความถูกต้องแม่นยำ และในขณะเดียวกันเป็นผู้ให้ข้อมูลที่มีความสำคัญอยู่ในขอบข่ายที่เหมาะสม และตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยในครั้งนี้ (นาชัย ทนุผล, 2540: 71) เพื่อให้ผลการวิจัยครอบคลุมในทุกมิติการศึกษาผู้วิจัยจึงได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพิ่มเติม โดยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) ซึ่งนำไปสู่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยขมิ้น กรรมการหมู่บ้านบ้านห้วยขมิ้น ประธานกลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น

ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปรและการวัดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหาในการวิจัยเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

เพศ หมายถึง ลักษณะทางเพศ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เพศชาย และเพศหญิง ในการการวัดค่าตัวแปรเพศใช้มาตรวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale)

อายุ หมายถึง อายุจริงของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น (หากเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี) ในการวัดค่าตัวแปรอายุใช้มาตรวัดอัตราส่วน (Ratio scale)

สถานภาพสมรส หมายถึง ความผูกพันระหว่างชายกับหญิงในการครองเรือน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ โสด สมรส และเคยสมรสมาแล้ว (หย่าร้าง แยกกันอยู่ และเป็นหม้าย) ในการวัดค่าตัวแปรสถานภาพสมรสใช้มาตรวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale)

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ในการวัดค่าตัวแปรระดับการศึกษา ใช้มาตรวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale)

อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพหลักของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น แบ่งเป็นอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป และเกษตรกร ทั้งนี้เนื่องจากในพื้นที่วิจัยบุคคลหลากหลายอาชีพทำการเกษตรอินทรีย์ และเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ในการวัดค่าตัวแปรอาชีพหลักใช้มาตรวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale)

รายได้ หมายถึง รายได้จากอาชีพหลักโดยเฉลี่ยต่อเดือนของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น การวัดค่าตัวแปรรายได้ใช้มาตรวัดอัตราส่วน (Ratio scale)

ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ หมายถึง ระยะเวลาที่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นเริ่มเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่จนถึงปัจจุบัน (หากเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี) ในการวัดค่าตัวแปรระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ใช้มาตรวัดอัตราส่วน (Ratio scale)

ระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ หมายถึง ระยะเวลาที่เกษตรกรทำการเกษตรในระบบเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน (หากเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี) ในการวัดค่าตัวแปรระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ ใช้มาตรวัดอัตราส่วน (Ratio scale)

ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์ คือ ระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อศักยภาพของสิ่งที่เป็นทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในพื้นที่ประกอบอาชีพของเกษตรกร เช่น สวน ไร่ นา แปลงสาธิตการเพาะปลูกสวนสมุนไพรของชาวบ้านในพื้นที่ แปลงสาธิตการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ การทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ จุลินทรีย์เกษตร การเพาะพันธุ์สัตว์และการเลี้ยง รวมถึงที่อยู่ในกระบวนการตั้งแต่การผลิตไปจนถึงกระบวนการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร และการแปรรูปผลผลิต ที่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ รวมถึงแหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ เป็นต้น วิถีชีวิตชุมชนเกษตรกรท้องถิ่น ได้แก่ การปลูกกาแฟ นาขั้นบันได เป็นต้นวัฒนธรรมประเพณี เช่น พิธีกรรมก่อนการเพาะปลูกเพื่อความอุดมสมบูรณ์ทางพืชพันธุ์ธัญญาหาร ประเพณีการลงแขก เป็นต้น

ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรเกษตรอินทรีย์ คือ ระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อศักยภาพของการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ซึ่งเป็นตลาดที่มีความเฉพาะ (Niche market) จึงจำเป็นต้องมีการตลาดที่มีความเจาะจงเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจเชิงเกษตรอินทรีย์ เช่น กลุ่มเกษตรกรที่สนใจการทำเกษตรอินทรีย์ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มนักท่องเที่ยวรักสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น อีกทั้งต้องคำนึงถึงการกระจายรายได้ให้กับชุมชน

ศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว คือ ระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อศักยภาพของการบริการภายในพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร โดยการจัดการให้มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพื่อการท่องเที่ยว เช่น การบริการที่พัก ลานกางเต็นท์ กิจกรรมนันทนาการ สถานที่การพักผ่อนหย่อนใจ โชนแปลงสาธิตและแหล่งการเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ การบริการร้านอาหารอินทรีย์ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านค้าขายผลิตภัณฑ์และผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว คือ ระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อศักยภาพของการบริการขั้นพื้นฐานภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา สัญญาณโทรศัพท์ ความปลอดภัย เป็นต้น รวมถึงบุคลากรในแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถให้ข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนและการจัดทำข้อมูลลวดลายการท่องเที่ยวของชุมชน

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว (5A) ของ Dickman (1996) ประกอบด้วย

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจ เกิดความอยากรู้อย่างสัมผัส และตัดสินใจเดินทางเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยว สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวด้านเกษตรอินทรีย์ รวมไปถึงด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษา เป็นต้น

ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) หมายถึง การเดินทางที่ปลอดภัยเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก มีการพัฒนา ปรับปรุง ระบบคมนาคมขนส่งอย่างสม่ำเสมอ และมีรถประจำทางสาธารณะรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางหรือไม่เดินทาง

การบริการที่พัก (Accommodation) หมายถึง โฮมสเตย์ หรือฟาร์มสเตย์ ที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว ที่มีความปลอดภัย มีมาตรฐานและราคาที่เหมาะสม

กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการทำเกษตรตามวิถีชุมชนหรือการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นโดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการทำเกษตรเป็นหลัก หรือเป็นกิจกรรมที่ชุมชนทำเป็นประจำ หรือการนำเอาสิ่งที่ชุมชนมีอยู่แล้ว

เรียกว่า “ทุนชุมชน” เามาเป็นกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชน เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง โครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภคเบื้องต้น รวมไปถึงร้านค้าชุมชน ร้านอาหาร ธนาคาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ ระบบโทรคมนาคม อินเทอร์เน็ต ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยเป็นการนำแบบสอบถามนำไปให้ผู้ตอบรวมกับการสัมภาษณ์ด้วยตนเองแบบเผชิญหน้า ลักษณะในการเก็บข้อมูลจะใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ที่ผู้ตอบจะได้ฟังคำถามแล้วทำการตอบ ซึ่งจะทำให้ผู้ตอบเข้าใจและรับรู้ข้อมูลที่ตรงและสมบูรณ์ (นิภา ศรีโพธิ์โรจน์, 2531) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีรวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แบบสอบถามตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ และระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ ด้วยแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended questions) และ คำถามปลายปิด (Close ended questions)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนเกษตรอินทรีย์ บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ในการวัดศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามเป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Close ended questions) มีลักษณะการประมาณค่าแบบให้ค่า (Rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนนให้เลือก 3 ระดับ (อ้างอิงในขณะ ศรีสุทระ, 2561)

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ค่าคะแนน	ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์
3	มาก
2	ปานกลาง
1	น้อย

จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลมารวมกันแล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Weighted mean score) เพื่อทำการแปลผลข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้หาเกณฑ์ค่าเฉลี่ยโดยกำหนดช่วงห่างให้ค่าคะแนน ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{3-1}{3} = 0.66 \end{aligned}$$

สามารถแปลงคะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
2.34 - 3.00	ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์มาก
1.67 - 2.33	ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ปานกลาง
1.00 - 1.66	ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์น้อย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ในการวัดความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ผู้วิจัยกำหนดข้อคำถามเป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Close ended questions) มีลักษณะการประมาณค่าแบบให้ค่า 5 ระดับ หรือ ลิเคิร์ต สเกล (Likert scale) ใช้ข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

คะแนน	ระดับความคิดเห็น
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลมารวมกันแล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Weighted mean score) เพื่อทำการแปลผลข้อมูลโดยกำหนดช่วงห่างกันให้ค่าคะแนน ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} = 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.21-5.00	ระดับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์มากที่สุด
3.41-4.20	ระดับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์มาก
2.61-3.40	ระดับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ปานกลาง
1.81-2.60	ระดับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์น้อย
1.00-1.80	ระดับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question)

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำเอาแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการทบทวนวรรณกรรมแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณาถึงความสอดคล้องกับประเด็นและวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะศึกษาของการวิจัย เพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไขให้มีความถูกต้องก่อนที่ จะนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดย นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงของเนื้อหาแล้วไปทดลองกับผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกับประชากรที่ต้องการศึกษาแต่ไม่ใช่ประชากรที่จะศึกษาจริง จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำ ข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) หรือเรียกว่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a-Coefficient) มีสูตรดังต่อไปนี้ (พงวรรธน์ ทวีรัตน์, 2540: 125-126)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[\frac{(1-\sum s_i^2)}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสอบถาม
	n	หมายถึง จำนวนข้อคำถาม
	$\sum s_i^2$	หมายถึง ผลรวมของค่าความแปรปรวนแต่ละข้อ
	s_t^2	หมายถึง ค่าความแปรปรวนทั้งหมด

โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามควรมีค่า α มากกว่า 0.7 ขึ้นไป คือ มีค่าความเชื่อมั่น อยู่ในระดับยอมรับได้แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

ผลการทดสอบทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น แบบสอบถาม ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์มีค่าเท่ากับ 0.982 ตามตารางภาคผนวก ที่ 1 และประเมินระดับความคิดเห็นความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์มีค่าเท่ากับ 0.976 ตามตารางภาคผนวกที่ 2 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลที่เป็นเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำราทางวิชาการ สืบค้นจากระบบออนไลน์ และข้อมูลรายงานทางสถิติ ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

2. ทำหนังสือขออนุญาตจากคณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ยื่นขออนุญาตกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาจร ผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยขมิ้น เพื่อขอความร่วมมือในการลงเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัย

3. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยขมิ้นและประธานกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น เพื่อทำการนัดหมายกำหนดเวลาสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยลักษณะในการเก็บข้อมูลจะเป็นการนำแบบสอบถามนำไปให้ผู้ตอบด้วยตนเองแบบเผชิญหน้าใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์ที่ผู้ตอบจะได้ฟังคำถามแล้วทำการตอบ ซึ่งจะทำให้ผู้ตอบเข้าใจและรับรู้ข้อมูลที่ตรงและสมบูรณ์ (นิภา ศรีโพธิ์โรจน์, 2531) จากนั้นนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา (Description statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ และวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ ได้แก่ แจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์กับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson correlation) โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1. กำหนดปัจจัยการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ให้อยู่ในรูปค่าร้อยละโดยมีสูตร ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ค่าคะแนน} \times 100}{5}$$

2.2. กำหนดปัจจัยศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ให้อยู่ในรูปค่าร้อยละ โดยมีสูตร ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ค่าคะแนน} \times 100}{3}$$

2.3. จากนั้นนำมาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยการหาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ใช้สูตร ดังนี้ (Ferguson George A., 1981: 113)

$$\text{สูตร } r_{xy} = \frac{N\sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[N\sum x^2 - (\sum x)^2][N\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x กับ y

$\sum x$ แทน ผลรวมคะแนนดิบของตัวแปร x

$\sum y$ แทน ผลรวมคะแนนดิบของตัวแปร y

$\sum x^2$ แทน ผลรวมคะแนนตัวแปร x แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum y^2$ แทน ผลรวมคะแนนตัวแปร y แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum xy$ แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนนตัวแปร x กับ y เป็นคู่ ๆ

N แทน จำนวนคู่ของข้อมูลหรือจำนวนคน

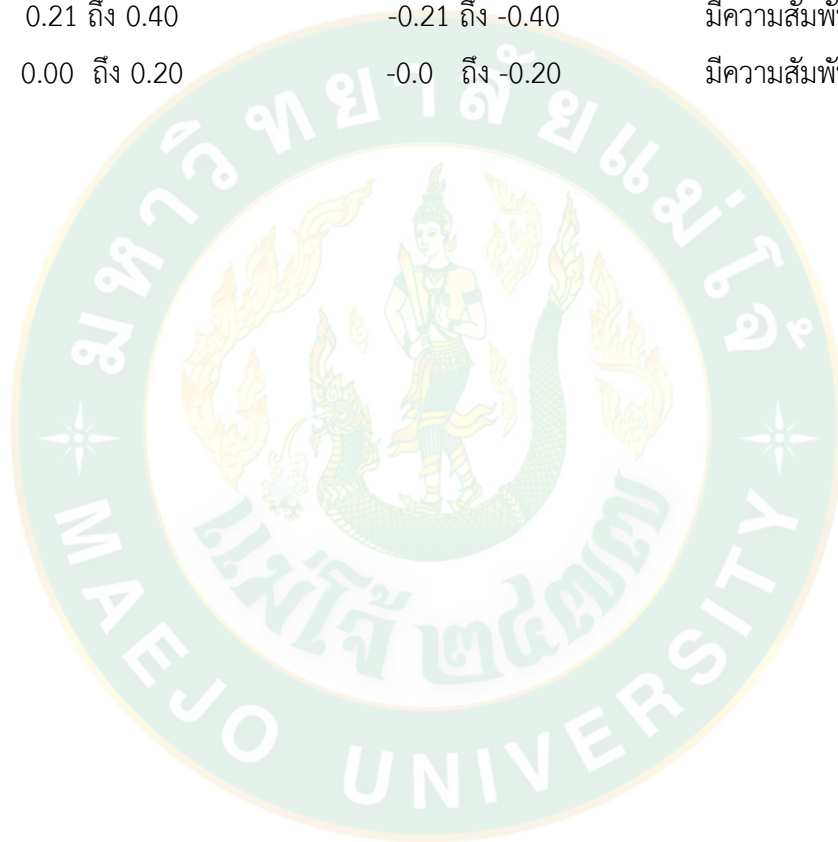
โดยที่ค่าสหสัมพันธ์ r จะมีค่าอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00

1. ถ้าค่า r เป็นลบหมายความว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม คือ ถ้า X เพิ่มขึ้น Y จะลด และถ้า X ลด Y จะเพิ่ม
2. ถ้าค่า r เป็นบวกหมายความว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้า X เพิ่มขึ้น Y จะเพิ่ม และถ้า X ลด Y จะลด
3. ถ้าค่า r เท่ากับ 0 หมายความว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน
4. ถ้าค่า r เข้าใกล้ 0 หมายความว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย
5. ถ้าค่า r เข้าใกล้ +1 หมายความว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างสมบูรณ์
6. ถ้าค่า r เข้าใกล้ -1 หมายความว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม อย่างสมบูรณ์

เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ความหมาย
ทางบวก	ทางลบ	
0.81 ถึง 1.00	-0.81 ถึง -1.0	มีความสัมพันธ์สูงมาก
0.61 ถึง 0.80	-0.61 ถึง -0.80	มีความสัมพันธ์สูง
0.41 ถึง 0.60	-0.41 ถึง -0.60	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.21 ถึง 0.40	-0.21 ถึง -0.40	มีความสัมพันธ์ต่ำ
0.00 ถึง 0.20	-0.0 ถึง -0.20	มีความสัมพันธ์ต่ำมาก

บทที่ 4

ผลการวิจัย และวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อประเมินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำแบบสอบถามไปใช้ในการสัมภาษณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 63 คน เพื่อให้การวิจัยตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม

ในส่วนข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ และระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ โดยมีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. เพศ

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.20 เป็นเพศชาย และ ร้อยละ 23.80 เป็นเพศหญิง โดยประชากรที่ทำเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่เป็นเพศชายมีบทบาทในการเป็นหัวหน้าครอบครัว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กริช สุริยะชัยพันธ์ (2566: 18) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์บนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตาม เพศ

	เพศ	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ชาย	48	76.20
2	หญิง	15	23.80
	รวม	63	100.00

2. อายุ

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.20 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมา ร้อยละ 14.29 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 14.29 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 14.29 มีอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 6.34 มีอายุมากกว่า 60 ปี และร้อยละ 1.59 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ตามลำดับ โดยผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 39.84 ปี มีอายุสูงสุด 64 ปี และมีอายุต่ำสุด 20 ปี ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามอายุ

	อายุ	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	1	1.59
2	21-30 ปี	9	14.29
3	31-40 ปี	31	49.20
4	41-50 ปี	9	14.29
5	51-60 ปี	9	14.29
6	มากกว่า 60 ปี	4	6.34
	รวม	63	100.00

3. สถานภาพสมรส

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.02 มีสถานภาพสมรส และร้อยละ 26.98 มีสถานภาพโสด โดยส่วนใหญ่เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์มีสถานภาพสมรส อาจเป็นเพราะสังคมและวัฒนธรรมที่สร้างครอบครัวและช่วยกันทำงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กริช สุริยะชัย พันธุ์ (2566: 25) ที่พบว่า หนึ่งในปัจจัยที่มีผลทำให้การทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่ คือ สถานภาพสมรส โดยเกษตรกรผู้มีสถานภาพสมรสมีเวลาในการพูดคุยปรึกษากันภายในครอบครัวในเรื่องการวางแผนการทำเกษตรภายในครัวเรือน และช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้มีการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามสถานภาพสมรส

	สถานภาพสมรส	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	โสด	17	26.98
2	สมรส	46	73.02
	รวม	63	100.00

4. ระดับการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ร้อยละ 30.16 ระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 26.99 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 14.29 ระดับอนุปริญญา/ปวส. ร้อยละ 11.10 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 9.52 ไม่ได้รับการศึกษา และร้อยละ 7.94 ระดับประถมศึกษา ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่มีระดับระดับปริญญาตรีสาเหตุอาจมาจากการที่มีค่านิยมส่งลูกหลานให้เรียนจบสูงจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต ในขณะเดียวกันได้มีบัณฑิตคืนถิ่น โดยกลุ่มบัณฑิตคืนถิ่นเหล่านี้ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของอาชีพเกษตรกรรมและเล็งเห็นว่า การทำการเกษตรอินทรีย์จะเป็นตัวขับเคลื่อนให้ชุมชนของตนเองก้าวไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ตลอดจนผู้บริโภคในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับสุขภาพและการบริโภคที่ปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามระดับการศึกษา

	ระดับการศึกษา	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ไม่ได้รับการศึกษา	6	9.52
2	ประถมศึกษา	5	7.94
3	มัธยมศึกษาตอนต้น	7	11.10
4	อนุปริญญา/ปวส.	9	14.29
5	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	17	26.99
6	ปริญญาตรี	19	30.16
	รวม	63	100.00

5. อาชีพหลัก

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.96 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก รองลงมา ร้อยละ 12.70 ประกอบอาชีพข้าราชการเป็นหลัก และร้อยละ 6.37 ประกอบอาชีพหน่วยงานของรัฐและรับจ้างทั่วไป อย่างไรก็ตามพบว่าสมาชิกกลุ่มฯ บางส่วน ร้อยละ 15.87 ประกอบอาชีพข้าราชการ และเป็นผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ สะท้อนให้เห็นถึงความตระหนักของบุคคลในทุกอาชีพที่เล็งเห็นความสำคัญของการทำการเกษตรอินทรีย์ อันจะก่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนให้คงอยู่สืบไป ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามอาชีพหลัก

	อาชีพหลัก	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เกษตรกรรวม	51	80.96
2	ข้าราชการ	8	12.70
3	หน่วยงานของรัฐ	2	3.17
4	รับจ้างทั่วไป	2	3.17
	รวม	63	100.00

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.90 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 19.05 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท ร้อยละ 11.11 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 6.35 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท และ ร้อยละ 1.59 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทหรือมากกว่า ตามลำดับ โดยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้เฉลี่ย 9,388.88 บาทต่อเดือน มีรายได้สูงสุด 30,000 บาทต่อเดือน และมีรายได้ต่ำสุด 2,000 บาทต่อเดือน ทั้งนี้เนื่องมาจากสมาชิกกลุ่มมาจากหลายหลายอาชีพ แต่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งมีรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นรายได้เพียงทางเดียวและมีความเป็นฤดูกาล รายได้จึงอยู่ในรูปของรายได้เฉลี่ย ซึ่งบางส่วนจะมีรายได้เพียงแค่ช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิต โดยรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรมีความสอดคล้องใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ รสสุคนธ์ ปัญญาพงศ์วัฒน์ (2560: 114) ได้ทำการศึกษาแนวคิดเกษตรกรที่ยั่งยืนเพื่อการจัดการท่องเที่ยววิถีเกษตรตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลักและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 8,896 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	12	19.05
2	5,001-10,000 บาท	39	61.90
3	10,001-15,000 บาท	7	11.11
4	15,001-20,000 บาท	4	6.35
5	20,001 บาท หรือมากกว่า	1	1.59
	รวม	63	100.00

7. ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.44 มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ 31-40 ปี รองลงมา ร้อยละ 14.29 มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ 21-30 ปี ร้อยละ 12.70 มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ร้อยละ 11.11 มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ 41-50 ปี ร้อยละ 11.11 มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ 51-60 ปี และ ร้อยละ 6.35 มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ 61 ปี หรือมากกว่า ตามลำดับ โดยผู้ให้ข้อมูลมีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่เฉลี่ย 36.15 ปี มากที่สุดคือ 64 ปี และน้อยสุด 2 ปี สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่กำเนิด ทั้งนี้เนื่องมาจากมีระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ใกล้เคียงกับอายุเฉลี่ย ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่

	ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	8	12.70
2	21-30 ปี	9	14.29
3	31-40 ปี	28	44.44
4	41-50 ปี	7	11.11
5	51-60 ปี	7	11.11
6	61 ปี หรือมากกว่า	4	6.35
	รวม	63	100.00

8. ระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.51 มีระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ 5-7 ปี รองลงมา ร้อยละ 33.33 มีระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ เท่ากับ 8 ปี หรือมากกว่า ร้อยละ 25.40 มีระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ 2-4 ปี และร้อยละ 4.76 มีระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ เท่ากับ 1 ปี หรือน้อยกว่า โดยมีระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์มากที่สุด 36 ปี และน้อยสุด 1 ปี ผู้ให้ข้อมูลมีระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยมากกว่า 6 ปี แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์เล็งเห็นความสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้การทำเกษตรอินทรีย์นั้นมิใช่ข้อกำหนดและวิธีการในการผลิตพืชอินทรีย์ที่ต้องใช้ระยะเวลาและต้องมีการบริหารจัดการพื้นที่ให้ชัดเจนภายใต้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรายุ หาญตระกูล และคณะ (2565: 17) พบว่า กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ที่อยู่ในเครือข่ายสหทราย ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพเกษตรอินทรีย์มากกว่า 5 ปี และเกษตรกรมีความพร้อมมุ่งมั่นให้จัดตั้งกลุ่มสวัสดิการทางการเงินในอนาคตต่อไป ในขณะที่ตัวผู้บริโภคยุคใหม่ใส่ใจกับการบริโภคอาหารที่มีส่วนผสมที่ดีต่อสุขภาพมากขึ้น เกษตรอินทรีย์เป็นวิธีการผลิตที่ปลอดภัยกับทั้งเกษตรกรและผู้บริโภคผลผลิต ดังนั้นจึงทำให้เกษตรกรหันมาสนใจการทำเกษตรอินทรีย์และดำเนินการผลิตในวิถีเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม จำแนกตามระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์

	ระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เท่ากับ 1 ปี หรือน้อยกว่า	3	4.76
2	2-4 ปี	16	25.40
3	5-7 ปี	23	36.51
4	เท่ากับ 8 ปี หรือมากกว่า	21	33.33
	รวม	63	100.00

ส่วนที่ 2

ผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ผลศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นฯ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.30) เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์มีศักยภาพในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.51) รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์มีศักยภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.30) องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.24) และองค์ประกอบที่ 4 ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.10) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า พื้นที่บ้านห้วยขมิ้นมีศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์ที่มากเป็นอันดับแรก (ค่าเฉลี่ย 2.51) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์สภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการปลูกพืชเมืองหนาว และทรัพยากรของพื้นที่ที่มีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ จึงส่งผลให้พื้นที่มีอัตลักษณ์ที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่เกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เป็นระบบการผลิตที่ไม่ใช้สารเคมีทำให้สภาพแวดล้อมในพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์และคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ จึงเป็นเสน่ห์ดึงดูดใจที่สำคัญของพื้นที่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประกอบศิริ ภักดีพินิจ และปานณนาถ บัวเงิน (2018: 96) กล่าวว่า ชุมชนมีคะแนนศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด ดังนั้นการพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวควรใช้ศักยภาพของชุมชนที่เป็นข้อได้เปรียบมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยือน รองลงมา คือศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว และด้านการให้บริการน้อยที่สุด ตามลำดับ สำหรับศักยภาพที่ได้คะแนนรองลงมา สามารถพัฒนาให้เกิดความสามารถในการแข่งขันของชุมชนได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รสสุคนธ์ ปัญญาพงศ์วัฒน์ (2560: 101-122) กล่าวว่า ความสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้แก่ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร หรือการสร้างแบรนด์สินค้าของชุมชน ถือเป็นสร้างมูลค่าเพิ่ม และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 12 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

องค์ประกอบ	ผู้ให้ข้อมูล (N = 63)		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
1 ด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์	2.51	0.30	ศักยภาพมาก
2 ด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์	2.30	0.31	ศักยภาพปานกลาง
3 ด้านการบริการท่องเที่ยว	2.24	0.41	ศักยภาพปานกลาง
4 ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	2.10	0.30	ศักยภาพปานกลาง
รวม	2.30	0.29	ศักยภาพปานกลาง

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่
แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยพิจารณาตามรายด้าน ดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์

ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.51) เมื่อพิจารณา
ในรายละเอียดในประเด็นต่างๆ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นศักยภาพในระดับมาก ได้แก่ พื้นที่มี
การอนุรักษ์พื้นที่พุทธรักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ เช่น งดการเผา งดทำลายป่าไม้
ดูแลต้นน้ำ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.89) ทั้งนี้เนื่องมาจากการปลูกพืชในระบบเกษตรอินทรีย์มีลักษณะการ
ปลูกพืชแบบผสมผสานต่างจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาขยะจาก
การเกษตรหลังการเก็บเกี่ยว (Agricultural post-harvest wastes) เป็นจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหา
ในการกำจัด ซึ่งการกำจัดด้วยการเผาเป็นการกำจัดที่มีต้นทุนต่ำที่ใช้เวลาในการจัดการน้อย โดยการ
ทำเกษตรอินทรีย์จึงเป็นการช่วยให้พื้นที่มีการอนุรักษ์พื้นที่พุทธรักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และ
ระบบนิเวศได้ดีกว่าการปลูกพืชเชิงเดี่ยว ดังนั้น การทำเกษตรอินทรีย์จึงก่อให้เกิดผลดีต่อ
ทรัพยากรของพื้นที่ การรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือการรับรองมาตรฐานการ
เป็นเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย เช่น GAP, มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ IFOAM, มาตรฐาน Organic
Thailand, มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ มอน., สถาบันรับรองระบบการผลิตผลิตภัณฑ์
การเกษตร (ICAPS), มาตรฐานเกษตรอินทรีย์, สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เป็นต้น
(ค่าเฉลี่ย 2.89) ซึ่งมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นตัวบ่งชี้ถึงการยอมรับในระดับสากล โดยพื้นที่บ้านห้วย
ขมิ้นได้รับการรับรองจากสถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (IOS)
มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ในขณะที่เดียวกันสมาชิกกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

เนื่องจากสมาชิกได้ผ่านการอบรมหลักการของการผลิตพืชอินทรีย์ของกลุ่ม และมีการกำหนดระเบียบของผู้ที่จะเข้าร่วมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ซึ่งกฎระเบียบได้สร้างขึ้นมาจากยึดตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภายใต้มาตรฐาน PGS Organic Thailand เป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติ/ทำเกษตรอินทรีย์ ดังนั้น จึงส่งผลให้ศักยภาพในด้านนี้อยู่ในระดับมาก พื้นที่เกษตรกรรมมีการกำหนดพื้นที่ชัดเจน แบ่งแยกเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรปลอดภัยออกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน (ค่าเฉลี่ย 2.84) ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดขอบเขตพื้นที่เป็นระเบียบหรือแนวปฏิบัติของกลุ่มๆ ที่มีรากฐานมาจากหลักการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ส่งผลทำให้การเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่มีความปลอดภัยจากสารเคมีสูง พื้นที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณีการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ ได้แก่ พิธีกรรมก่อนการเพาะปลูกเพื่อความอุดมสมบูรณ์ทางพืชพันธุ์ธัญญาหาร ประเพณีการลงแขก เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.75) สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะยอ ซึ่งยึดถือและสืบทอดวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมมารุ่นสู่รุ่น ดังนั้นพื้นที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณีการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ในระดับมาก เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ เช่น เข้าร่วมอบรมความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.70) ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนจาก “ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ” ให้เป็นพื้นที่ต้นแบบของการพัฒนาทดแทนพืชเสพติดและการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง โดยมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรม จากผลการวิจัยและพัฒนาให้กับเกษตรกรในชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลาย และมีความต่อเนื่อง นักท่องเที่ยวสามารถได้รับการบริโภคเกษตรอินทรีย์ได้อย่างแท้จริง (ค่าเฉลี่ย 2.68) พื้นที่เกษตรกรรมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ การปลูกกาแฟ นาขั้นบันได การทำนาแบบดั้งเดิม การทำนาบนภูเขา เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.67) พื้นที่มีการเพาะปลูก พืชพรรณสมุนไพรเฉพาะถิ่น ผลไม้ตามฤดูกาลที่มีความโดดเด่น (ค่าเฉลี่ย 2.62) พื้นที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์สามารถนำมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้ (ค่าเฉลี่ย 2.60) เกษตรกรและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมสัมผัสชีวิตชาวนา กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตการเป็นอยู่ กิจกรรมทำอาหาร กิจกรรมเข้าชมสวน การเก็บผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.57) เกษตรกรมีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่มีความสนใจ (ค่าเฉลี่ย 2.41) ตามลำดับ และพบว่า ความคิดเห็นศักยภาพในระดับปานกลาง ได้แก่ พื้นที่มีการจัดให้มีแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ที่ความหลากหลายทางพันธุ์พืช (ค่าเฉลี่ย 2.25) ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม บรรจุภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้รับมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 2.25) พื้นที่มีการทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก จุลินทรีย์เกษตร

เพื่อใช้ในการทำเกษตรกรรม (ค่าเฉลี่ย 2.10) พื้นที่ที่มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.02) พื้นที่ที่มีการเลี้ยง และการเพาะพันธุ์สัตว์ในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 2.00) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่เงา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์

	ระดับศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์ ผู้ให้ข้อมูล (N=63)					
	ศักยภาพมาก		ศักยภาพปานกลาง		ศักยภาพน้อย	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	56 (88.89)	7 (11.11)	0	182	2.89	0.32
2	57 (90.48)	5 (7.94)	1 (1.59)	182	2.89	0.36
3	54 (85.71)	8 (12.70)	1 (1.59)	179	2.84	0.41

1 พื้นที่มีการอนุรักษ์พื้นที่นุทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ เช่น งดการเผา งดทำลายป่าไม้ ดูแลต้นน้ำ เป็นต้น

2 การรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือการรับรองมาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย เช่น GAP, มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ IFOAM, มาตรฐาน Organic Thailand, มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ มอน. , สถาบันรับรองระบบการผลิตผลิตภัณฑ์การเกษตร (ICAPS), มาตรฐานเกษตรอินทรีย์, สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เป็นต้น

3 พื้นที่เกษตรกรรมมีการกำหนดพื้นที่ชัดเจน แบ่งแยกเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรปลอดภัย ออกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน

ตารางที่ 13 (ต่อ)

	ระดับศักยภาพทางการเกษตรอินทรีย์ ผู้ให้ข้อมูล (N=63)	ระดับศักยภาพทางการเกษตรอินทรีย์					ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
		ศักยภาพมาก		ศักยภาพปานกลาง		ศักยภาพน้อย		
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
4	พื้นที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณีการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ ได้แก่ พิธีกรรมก่อนการเพาะปลูกเพื่อความอุดมสมบูรณ์ทางพืชพันธุ์ธัญญาหาร ประเพณีการลงแขก เป็นต้น	53 (84.13)	4 (6.35)	6 (9.52)	173	2.75	0.62	มาก
5	เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์ อย่างสม่ำเสมอ เช่น เข้าร่วมอบรมรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นต้น	47 (74.60)	13 (20.63)	3 (4.76)	170	2.70	0.56	มาก
6	ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลาย และมีความต้องการนักท่องเที่ยวสามารถได้รับการบริโภคได้	44 (69.84)	18 (28.57)	1 (1.59)	169	2.68	0.50	มาก
7	พื้นที่เกษตรกรรมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ การปลูกกาแฟ ขึ้นบันได การทำนาแบบดั้งเดิม การทำนาบนภูเขา เป็นต้น	44 (69.84)	17 (26.98)	2 (3.17)	168	2.67	0.54	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

	ระดับศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์ ผู้ให้ข้อมูล (N=63)					
	ศักยภาพมาก		ศักยภาพปานกลาง		ศักยภาพน้อย	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบน มาตรฐาน
8 พื้นที่มีการเพาะปลูกพืชพรรณสมุนไพรเฉพาะถิ่น ผลไม้ตามฤดูกาล ที่มีความโดดเด่น	45 (71.43)	12 (19.05)	6 (9.52)	165	2.62	0.66
9 พื้นที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์สามารถนำมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้	41 (65.08)	19 (30.16)	3 (4.76)	164	2.60	0.58
10 เกษตรกรและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมสัมผัสวิถีชีวิตชาวนา กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตการเป็นอยู่ กิจกรรมทำอาหาร กิจกรรมเข้าชมสวน การเก็บผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น	42 (66.67)	15 (23.81)	6 (9.52)	162	2.57	0.67
11 เกษตรกรมีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่มีความสนใจ	26 (41.27)	37 (58.73)	0	152	2.41	0.50
12 พื้นที่มีการจัดให้มีแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ที่ความหลากหลายทางพันธุ์พืช	17 (26.98)	45 (71.43)	1 (1.59)	142	2.25	0.47

ตารางที่ 13 (ต่อ)

	ระดับศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์ ผู้ให้ข้อมูล (N=63)								
	ศักยภาพ มาก		ศักยภาพ ปานกลาง		ศักยภาพ น้อย		ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	คะแนน รวม	ค่าเฉลี่ย			
13 ผลผลิตที่แปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ที่โดดเด่น มี เอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความ สวยงาม บรรจุภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้รับมาตรฐาน	22 (34.92)	35 (55.56)	6 (9.52)	142	2.25	0.62	ปานกลาง		
14 พื้นที่มีการทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก จุลินทรีย์เกษตร เพื่อใช้ในการทำเกษตรกรรม	13 (20.63)	43 (68.25)	7 (11.11)	132	2.10	0.56	ปานกลาง		
15 พื้นที่มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยว	9 (14.29)	46 (73.02)	8 (12.70)	127	2.02	0.52	ปานกลาง		
16 พื้นที่มีการเลี้ยง และการเพาะพันธุ์สัตว์ ในรูปแบบเกษตร อินทรีย์ หรือ เกษตรปลอดภัย	17 (26.98)	29 (46.03)	17 (26.98)	126	2.00	0.74	ปานกลาง		
คะแนนรวม							2,535		
รวม							2.51	0.30	มาก

2. ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์

ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.30) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดในประเด็นต่างๆ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นต่อศักยภาพในระดับมาก ได้แก่ สามารถติดต่อสื่อสารได้หลากหลายช่องทาง (ค่าเฉลี่ย 2.79) ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 2.73) มุ่งส่งเสริมคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เป้าหมายคือการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น (ค่าเฉลี่ย 2.48) พื้นที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้ (ค่าเฉลี่ย 2.46) ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าทางเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลาย เช่น ร้านค้าชุมชน ผ่านพ่อค้าคนกลาง จำหน่ายผ่าน Facebook page, แอปพลิเคชันไลน์ (Line), และโซเชียลมีเดียอื่นๆ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.41) การสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรนอกพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 2.41) ตามลำดับ ความคิดเห็นศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ในระดับปานกลาง ได้แก่ พื้นที่มีเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 2.32) พื้นที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย สามารถนำมาจัดทำเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวนำเสนอได้หลากหลายกลุ่มตลาดเป้าหมาย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.25) การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ เช่น พัฒนาด้านการผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน พัฒนาด้านความสวยงามมีเอกลักษณ์โดดเด่น และสามารถบริโภคได้ทุกเพศทุกวัย (ค่าเฉลี่ย 2.19) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 1.98) เกษตรกรในชุมชนมีการบริหารจัดการ วางแผนทางการเงิน และการจัดทำบัญชี (ค่าเฉลี่ย 1.83) พื้นที่ท่องเที่ยวมีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวนหรือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 1.76) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่บ้านห้วยซมึน ตำบลแม่เงา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์

	ระดับศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ ผู้ให้ข้อมูล (N=63)						
	ศักยภาพมาก		ศักยภาพปานกลาง		ศักยภาพน้อย		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย	
1 สามารถติดต่อสื่อสารได้หลากหลายช่องทาง	52 (82.54)	9 (14.29)	2 (3.17)	176	2.79	0.48	มาก
2 ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์	48 (76.19)	13 (20.63)	2 (3.17)	172	2.73	0.51	มาก
3 มุ่งส่งเสริมคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เป้าหมายคือยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น	36 (57.14)	21 (33.33)	6 (9.52)	156	2.48	0.67	มาก
4 พื้นที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้	30 (47.62)	32 (50.79)	1 (1.59)	155	2.46	0.53	มาก
5 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าทางเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลาย เช่น ร้านค้าชุมชน ผ่านพ่อค้าคนกลาง จำหน่ายผ่าน Facebook page, แอปพลิเคชันไลน์ (line), และโซเชียลมีเดียอื่นๆ	31 (49.21)	27 (42.86)	5 (7.94)	152	2.41	0.64	มาก

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ระดับศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ ผู้ให้ข้อมูล (N=63)

	ศักยภาพมาก		ศักยภาพปานกลาง		ศักยภาพน้อย		คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)						
6 การสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์	34 (53.97)	21 (33.33)	8 (12.70)	152	2.41	0.71	มาก			
7 พื้นที่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงอื่น ๆ ได้ (โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์)	24 (38.10)	35 (55.56)	4 (6.35)	146	2.32	0.59	ปานกลาง			
8 พื้นที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย สามารถนำมาจัดทำเป็นโปรแกรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้หลายกลุ่มตลาดเป้าหมาย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น	19 (30.16)	41 (65.08)	3 (4.76)	142	2.25	0.54	ปานกลาง			
9 การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ เช่น พัฒนาการผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน พัฒนาด้านความสวยงาม มีเอกลักษณ์โดดเด่น และสามารถบริโภคได้ทุกเพศทุกวัย	15 (23.81)	45 (71.43)	3 (4.76)	138	2.19	0.50	ปานกลาง			

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ ระดับศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ ผู้ให้ข้อมูล (N = 63)

	ศักยภาพ มาก		ศักยภาพ ปานกลาง		ศักยภาพ น้อย		คะแนน รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)					
10 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านการ ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ	6 (9.52)	50 (79.37)	7 (11.11)		125	1.98	0.46	ปานกลาง		
11 เกษตรกรในชุมชนมีการบริหารจัดการ วางแผนทางด้าน การเงิน และการจัดทำบัญชี	6 (9.52)	40 (63.49)	17 (26.98)		115	1.83	0.58	ปานกลาง		
12 พื้นที่ท่องเที่ยวมีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวน หรือ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตร	2 (3.17)	44 (69.84)	17 (26.98)		111	1.76	0.50	ปานกลาง		
คะแนนรวม							1,740			
รวม							2.30	0.31	ปานกลาง	

3. ศักยภาพด้านการบริการการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการบริการการท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.24) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดในประเด็นต่างๆ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นต่อศักยภาพเป็นอันดับแรก ได้แก่ การกำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างเป็นธรรม (ค่าเฉลี่ย 2.70) รองลงมา คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในด้านการเสียสละในการพัฒนา รวมทั้ง ลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจในด้านการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.65) คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น จากกิจกรรมการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.63) พื้นที่ที่มีการจัดสรรแบ่งโซนสำหรับทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวไว้บริการ ได้แก่ โซนแปลงสาธิต โซนฟาร์มต้นแบบ โซนแหล่งการเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ โซนเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ทำกิจกรรมต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 2.60) พื้นที่ที่มีกิจกรรมนันทนาการทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและหลากหลาย ได้แก่ การสาธิตการปลูก การตอถัก การปักชำ การทำอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ การเกี่ยวข้าว การเก็บผลไม้ตามฤดูกาล การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.57) คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในด้านการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.56) คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในด้านการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.54) ตามลำดับ และพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการติดตามผล/ประเมินผลในด้านการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 2.21) พื้นที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในชุมชน ที่สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำสถานที่ภายในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.16) พื้นที่มีการบริการที่พักและร้านอาหารได้รับมาตรฐานตามที่กำหนด สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะสุขอนามัย (ค่าเฉลี่ย 1.86) การบริการร้านขายของฝาก ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ไว้บริการนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ หรือพื้นที่ใกล้เคียง (ค่าเฉลี่ย 1.84) พื้นที่มีการบริการที่พักภายในแหล่งท่องเที่ยว ที่สามารถรองรับได้อย่างเพียงพอ ได้แก่ โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 1.79) พื้นที่มีการจัดให้มีการบริการร้านอาหาร และเครื่องดื่ม ที่ทำจากเกษตรอินทรีย์ภายในแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 1.68) และพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ การบริการโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป หรือแพ็คเกจทัวร์ต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 1.56) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านหัวขยมีน ตำบลแม่เงา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริการการท่องเที่ยว

	ระดับศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูล (N=63)						
	ศักยภาพ มาก		ศักยภาพ ปานกลาง		ศักยภาพ น้อย		
	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	จำนวน	(ร้อยละ)	
1 การกำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างเป็นธรรม	48	(76.19)	11	(17.46)	4	(6.35)	
2 คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในด้านการเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ตัดสินใจดำเนินการท่องเที่ยว	46	(73.02)	12	(19.05)	5	(7.94)	
3 คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น จากกิจกรรมการท่องเที่ยว	47	(74.60)	9	(14.29)	7	(11.11)	
4 พื้นที่มีการจัดสรรแบ่งโซนสำหรับทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวไว้บริการ ได้แก่ โซนแปลงสาธิต โซนฟาร์ม ต้นแบบ โซนแหล่งการเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ โซนเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ	43	(68.25)	15	(23.81)	5	(7.94)	
					คະແນວรวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
					170	2.70	0.59
					167	2.65	0.63
					166	2.63	0.68
					164	2.60	0.64

ตารางที่ 15 (ต่อ)

	ระดับศักยภาพด้านการบริการการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูล (N=63)							
	ศักยภาพ ด้านภาพ		ศักยภาพ ด้านเสียง		ส่วน			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ค่าเฉลี่ย	เบี่ยงเบน	แปลผล		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	รวม	มาตรฐาน			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)					
5	พื้นที่มีกิจกรรมนันทนาการทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่น และหลากหลาย ได้แก่ การสาธิตการปลูก การตอหนัง การปักชำ การทำอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ การเกี่ยวข้าว การเก็บผลไม้ตามฤดูกาล การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์	38 (60.32)	23 (36.51)	2 (3.17)	162	2.57	0.56	มาก
6	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในด้านการท่องเที่ยว	41 (65.08)	16 (25.40)	6 (9.52)	161	2.56	0.67	มาก
7	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารในด้านการท่องเที่ยว	40 (63.49)	17 (26.98)	6 (9.52)	160	2.54	0.67	มาก
8	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการติดตามผล/ประเมินผลในด้านการท่องเที่ยว	22 (34.92)	32 (50.79)	9 (14.29)	139	2.21	0.68	ปานกลาง
9	พื้นที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในชุมชนที่สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำสถานที่ภายในชุมชน	21 (33.33)	31 (49.21)	11 (17.46)	136	2.16	0.7	ปานกลาง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว

ระดับศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูล (N=63)

	ศักยภาพ มาก	ศักยภาพ น้อย		คะแนน รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
10	3 (4.76)	48 (76.19)	12 (19.05)	117	1.86	0.47	ปานกลาง
11	2 (3.17)	49 (77.78)	12 (19.05)	116	1.84	0.45	ปานกลาง
12	2 (3.17)	46 (73.02)	15 (23.81)	113	1.79	0.48	ปานกลาง
13	6 (9.52)	31 (49.21)	26 (41.27)	106	1.68	0.64	ปานกลาง

ตารางที่ 15 (ต่อ)

	ระดับศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูล (N=63)							
	ศักยภาพ มาก		ศักยภาพ ปานกลาง		ศักยภาพ น้อย		คะแนน รวม	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน		
14 การบริการโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป หรือแพ็คเกจ ทัวร์ต่างๆ	2 (3.17)	31 (49.21)	30 (47.62)	98	1.56	0.56	น้อย	
คะแนนรวม							1,975	
รวม					2.24	0.41	ปานกลาง	

4. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.10) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดในประเด็นต่างๆ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นต่อศักยภาพมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ พื้นที่ที่มีการคัดแยกขยะในระดับครัวเรือน เช่น ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะพิษหรือขยะอันตราย (ค่าเฉลี่ย 2.83) พื้นที่ที่มีการกำจัดขยะอย่างเหมาะสมภายในชุมชน เช่น การนำขยะไปทำปุ๋ยหมักหรือเชื้อเพลิง รีไซเคิล ธนาคารขยะ ตลาดนัดขยะ หรือร้านรับซื้อขยะ (ค่าเฉลี่ย 2.73) พื้นที่มีระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันภัยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน ภายในแหล่งท่องเที่ยว และพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน (ค่าเฉลี่ย 2.62) พื้นที่ที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม ได้แก่ แปลงสภาพแปลงทดลองอินทรีย์ สำหรับกิจกรรมนันทนาการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่เพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.33) ตามลำดับ และข้อที่ได้คะแนนค่าเฉลี่ยปานกลาง ได้แก่ พื้นที่ที่มีการจัดให้มีสถานที่จอดรถให้บริการที่เพียงพอภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือพื้นที่ใกล้เคียง (ค่าเฉลี่ย 2.25) พื้นที่มีการบริการรถรับ-ส่ง ไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางไปยังพื้นที่ (รถชาวบ้าน) (ค่าเฉลี่ย 2.13) การบริการสาธารณสุขประจำพื้นที่ชุมชน ที่สามารถตอบสนองความต้องการได้เพียงพอ เช่น ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 2.10) พื้นที่ที่มีความพร้อมด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถสื่อสาร สื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ และเพียงพอต่อความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 1.98) พื้นที่มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย ป้ายแนะนำสถานที่ ป้ายบรรยายตามแปลงเกษตรอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 1.92) พื้นที่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยว เช่น มีการจองก่อนการเดินทางล่วงหน้า และข้อมูลที่บ่งบอกว่าสามารถรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนละกี่คนต่อครั้ง (ค่าเฉลี่ย 1.86) พื้นที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ (เข้าถึงง่าย, อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล, อุปกรณ์ฉุกเฉิน, ห้องน้ำ, สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ, ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม, ความพร้อมบุคลากร ฯลฯ.) (ค่าเฉลี่ย 1.79) ที่พักแรมในชุมชนมีความหลากหลาย (โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์ โรงแรม ฯลฯ) (ค่าเฉลี่ย 1.76) พื้นที่มีการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลฤดูกาลท่องเที่ยว ได้แก่ การทำปฏิทินท่องเที่ยว แผนที่ แผนที่ แผ่นพับ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 1.71) ตามลำดับ และข้อที่ได้คะแนนน้อย ได้แก่ พื้นที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ และผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 1.44) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านหัวขมิ้น ตำบลแม่เงา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

	ระดับศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูล (N=63)					
	ศักยภาพ		ศักยภาพ		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มาก	ปานกลาง	น้อย	จำนวน		
จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	รวม		
1 พื้นที่มีการคัดแยกขยะในระดับครัวเรือน เช่น ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะพิษหรือขยะอันตราย	53 (84.13)	9 (14.29)	1 (1.59)	178	2.83	0.42
2 พื้นที่มีการกำจัดขยะอย่างเหมาะสมภายในชุมชน เช่น การนำขยะไปทำปุ๋ยหมักหรือเชื้อเพลิง รีไซเคิล ธนาคารขยะรีไซเคิล ตลาดนัดขยะ หรือร้านรับซื้อขยะ	50 (79.37)	9 (14.29)	4 (6.35)	172	2.73	0.57
3 พื้นที่มีระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันภัยความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ภายในแหล่งท่องเที่ยว และพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน	42 (66.67)	18 (28.57)	3 (4.76)	165	2.62	0.58
4 พื้นที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม ได้แก่ แปลงสาธิตแปลงทดลองอินทรีย์ สำหรับกิจกรรม นันทนาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สถานะที่เพื่อการเรียนรู้	24 (38.10)	36 (57.14)	3 (4.76)	147	2.33	0.57

ตารางที่ 16 (ต่อ)

	ระดับศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูล (N=63)						
		ศักยภาพมาก		ศักยภาพน้อย		คะแนนรวม		
		จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน			
5	พื้นที่มีการจัดให้มีสถานที่จอดรถให้บริการที่เพียงพอภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือ พื้นที่ใกล้เคียง	23 (36.51)	33 (52.38)	7 (11.11)	142	2.25	0.65	ปานกลาง
6	พื้นที่มีการบริการรถรับ-ส่ง ไร้ร่องรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางไปยังพื้นที่ (รถชาวบ้าน)	20 (31.75)	31 (49.21)	12 (19.05)	134	2.13	0.71	ปานกลาง
7	การบริการสาธารณสุขฉุกเฉินขั้นพื้นฐาน ที่สามารถตอบสนองความต้องการได้เพียงพอ เช่น ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์ เป็นต้น	8 (12.70)	53 (84.13)	2 (3.17)	132	2.10	0.39	ปานกลาง
8	พื้นที่มีความพร้อมด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถสื่อสาร สื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ และเพียงพอต่อความต้องการ	4 (6.35)	54 (85.71)	5 (7.94)	125	1.98	0.38	ปานกลาง
9	พื้นที่มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย ป้ายแนะนำสถานที่ ป้ายบรรยายตามแปลงเกษตรอินทรีย์	4 (6.35)	50 (79.37)	9 (14.29)	121	1.92	0.45	ปานกลาง

ตารางที่ 16 (ต่อ)

	ระดับศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ใช้ข้อมูล (N=63)	ระดับศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ใช้ข้อมูล (N=63)						
		ศักยภาพมาก		ศักยภาพปานกลาง		ศักยภาพน้อย		
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	คะแนนรวม		
10	พื้นที่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยว เช่น มีการจองก่อนการเดินทางล่วงหน้า และข้อมูลที่บ่งบอกว่าสามารถรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนและกี่คนต่อครั้ง	3 (4.76)	48 (76.19)	12 (19.05)	117	1.86	0.47	ปานกลาง
11	พื้นที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ (เข้าถึงง่าย, อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล, มีอุปกรณ์ฉุกเฉิน, ห้องน้ำ, สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ, ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม, ความพร้อมบุคลากร ฯลฯ.)	2 (3.17)	44 (69.84)	17 (26.98)	111	1.76	0.50	ปานกลาง
12	พื้นที่มีกรมในชุมชนมีความหลากหลาย (โฮมสเตย์ สถานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์ โรงแรม ฯลฯ.)	2 (3.17)	41 (65.08)	20 (31.75)	108	1.71	0.52	ปานกลาง

ตารางที่ 16 (ต่อ)

	ทัศนคติภาพด้านความสงบของแหล่งท่องเที่ยว		ระดับทัศนคติภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูล (N=63)				
	ทัศนคติภาพ มาก จำนวน (ร้อยละ)	ทัศนคติภาพ ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	ทัศนคติภาพ น้อย		คะแนน รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
			จำนวน	จำนวน (ร้อยละ)			
14	5 (7.94)	18 (28.57)	40 (63.49)	91	1.44	0.64	น้อย
	พื้นที่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ และผู้สูงอายุ						
	คะแนนรวม				1,856		
	รวม				2.10	0.30	ปานกลาง

ส่วนที่ 3

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาในระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ องค์กรประกอบทั้งหมด 5 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลรวมความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.70) พบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) มีระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.30) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) มีระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) มีระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) มีระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นฯ

องค์กรประกอบ	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	4.30	0.65	มากที่สุด
2 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	3.99	0.60	มาก
3 ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)	3.50	0.25	มาก
4 ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)	3.44	0.53	มาก
5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	3.25	0.30	ปานกลาง
รวม	3.70	0.34	มาก

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) มีระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.30) เมื่อพิจารณารายละเอียดในประเด็นต่างๆ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ต้องอยู่ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรม (ค่าเฉลี่ย 4.70) พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ต้องไม่เคยทำการเกษตรเคมีมาไม่น้อยกว่า 3 ปี (ค่าเฉลี่ย 4.68) พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ห่างจากถนนหลวงหลัก (ค่าเฉลี่ย 4.68) พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ควรมีลักษณะค่อนข้างดอน และโล่งแจ้ง (ค่าเฉลี่ย 4.51) สถานที่ท่องเที่ยวมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.46) พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์มีแหล่งน้ำที่ปลอดภัยสะอาด (ค่าเฉลี่ย 4.46) สถานที่ท่องเที่ยวมีการอนุรักษ์ความเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรกรรม สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีเฉพาะถิ่นให้คงอยู่ (ค่าเฉลี่ย 4.40) พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ควรอยู่ห่างจากแปลงที่ใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี (ค่าเฉลี่ย 4.30) ตามลำดับ และพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องกับเกษตรกรรมได้แก่ การเพาะปลูกพืช, สมุนไพร, การผลิตข้าว, เพาะเห็ดรา, เลี้ยงสัตว์, เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.13) สถานที่ท่องเที่ยวมีธรรมชาติและอากาศที่โดดเด่น มีความสวยงามเป็นไปตามฤดูกาลที่ไม่ใช่ทำขึ้นมาใหม่ สบเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.02) พื้นที่ที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ที่สามารถนำมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถให้ความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ได้ (ค่าเฉลี่ย 4.02) สถานที่ท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการด้านเกษตรอินทรีย์ ได้อย่างเป็นรูปธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.90) สถานที่ท่องเที่ยวมีการจัดงานเทศกาลต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือมีการรวมกลุ่มเพื่อเข้าร่วมงานเทศกาลในพื้นที่ใกล้เคียงและต่างจังหวัด เช่น งานแสดงสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 3.68) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ผู้ให้ข้อมูล (N=63)										คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)					
1 พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ตั้งอยู่ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรม	52 (82.54)	6 (9.52)	3 (4.76)	1 (1.59)	1 (1.59)	0	0	0	0	0	296	0.78	มากที่สุด
2 พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ต้องไม่เคยทำการเกษตรเคมีมานานกว่า 3 ปี	49 (77.78)	8 (12.70)	6 (9.52)	0	0	0	0	0	0	0	295	0.64	มากที่สุด
3 พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ห่างจากถนนหลวงหลัก	52 (82.54)	4 (6.35)	5 (7.94)	2 (3.17)	2 (3.17)	0	0	0	0	0	295	0.76	มากที่สุด
4 พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ควรมีลักษณะค่อนข้างดอน และโล่งแจ้ง	44 (69.84)	9 (14.29)	8 (12.70)	2 (3.17)	2 (3.17)	0	0	0	0	0	284	0.84	มากที่สุด
5 สถานที่ท่องเที่ยวมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเกิดขึ้นกับและระบบนิเวศ	41 (65.08)	13 (20.63)	6 (9.52)	3 (4.76)	3 (4.76)	0	0	0	0	0	281	0.86	มากที่สุด

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น

	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)												
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)					
6	41 (65.08)	13 (20.63)	7 (11.11)	1 (1.59)	1 (1.59)	0	0	0	0	281	4.46	0.88	มากที่สุด
7	36 (57.14)	17 (26.98)	9 (14.29)	1 (1.59)	1 (1.59)	0	0	0	0	277	4.40	0.79	มากที่สุด
8	33 (52.38)	20 (31.75)	7 (11.11)	2 (3.17)	2 (3.17)	1 (1.59)	1 (1.59)	1 (1.59)	1 (1.59)	271	4.30	0.91	มากที่สุด
9	29 (46.03)	18 (28.57)	12 (19.05)	3 (4.76)	3 (4.76)	1 (1.59)	1 (1.59)	1 (1.59)	1 (1.59)	260	4.13	0.99	มาก

ตารางที่ 18 (ต่อ)

	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)										
		มากที่สุด		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)					
10	สถานที่ท่องเที่ยวมีธรรมชาติและอากาศที่โดดเด่น มีความสวยงามเป็นไปตามฤดูกาลที่ไม่ซ้ำกันมาใหม่ สงบเหมาะแก่การพัฒนาผ่อนคลาย	18 (28.57)	32 (50.79)	9 (14.29)	4 (6.35)	0	253	4.02	0.83	มาก		
11	พื้นที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ ที่สามารถนำมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถให้ความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ได้	25 (39.68)	21 (33.33)	12 (19.05)	3 (4.76)	2 (3.17)	253	4.02	1.04	มาก		
12	สถานที่ท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการด้านเกษตรอินทรีย์ ได้อย่างเป็นรูปธรรม	11 (17.46)	37 (58.73)	13 (20.63)	2 (3.17)	0	246	3.90	0.71	มาก		

ตารางที่ 18 (ต่อ)

	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยซึ่ม										
	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)										
	มากที่สุด		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
13 สถานที่ท่องเที่ยวมีการจัดงานเทศกาลต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือ มีการรวมกลุ่มเพื่อเข้าร่วมงานเทศกาลในพื้นที่ใกล้เคียงและต่างจังหวัด เช่น งานแสดงสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย ฯลฯ	19	19	14	8	3	232	3.68	1.18	มาก		
	(30.16)	(30.16)	(22.22)	(12.70)	(4.76)						
คะแนนรวม	3,524										
รวม									4.30	0.65	มากที่สุด

2. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ข้อที่ได้คะแนนมากที่สุด ได้แก่ คนในชุมชนมีอัธยาศัยไมตรีจิต ความเป็นเจ้าบ้านที่ดี ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.68) กิจกรรมที่ปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติคำนึงถึงระบบนิเวศ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.41) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ที่สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นกึ่งพักรวตั้งตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปได้ (ค่าเฉลี่ย 4.30) กิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ด้านการผลิตด้านการดูแล ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.24) กิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.21) ตามลำดับ ข้อที่ได้คะแนนมาก กิจกรรมท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนได้รับความเพลิดเพลิน และสร้างประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 4.16) กิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่มีความน่าสนใจ/โดดเด่น/เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น การเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เฉพาะถิ่น วิธีการเก็บถนอมอาหาร เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.11) กิจกรรมท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นโดยการดำเนินงานของคนภายในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.06) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลาย เช่น การทำนา การทำสวนไม้ตัดดอก การทำสวนผลไม้ การทำสวนครัวสวนผัก การทำสวนสมุนไพร การทำฟาร์มปศุสัตว์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.02) สถานที่จัดกิจกรรมมีความสะอาดและปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.00) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกเพศทุกวัย (ค่าเฉลี่ย 3.84) กิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้และเกิดประโยชน์ให้คนในชุมชนอย่างแท้จริง (ค่าเฉลี่ย 3.75) การจัดทำโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดทั้งปี (12 เดือน) (ค่าเฉลี่ย 3.60) ตามลำดับ และข้อที่ได้คะแนนปานกลาง ได้แก่ กิจกรรมเกษตรอินทรีย์มีการนำความรู้ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรมาใช้ เช่น หุ่นยนต์เพื่อการเกษตร, เครื่องบดผสมปุ๋ยหมักและดินปลูก, การใช้ศัตรูธรรมชาติกำจัดศัตรูพืช, การใช้จุลินทรีย์เพื่อการเกษตร, สมุนไพรกำจัดศัตรูพืชแบบอินทรีย์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.35) การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อนำมาเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางปั่นจักรยานเสือภูเขา เส้นทางรถวิบาก เส้นทางเดินป่า เส้นทางเรียนรู้ระบบนิเวศ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.19) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่เงม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น													
	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)													
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล	
จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)					
1	46 (73.02)	14 (22.22)	3 (4.76)	0	0	0	0	0	0	0	295	4.68	0.56	มากที่สุด
2	32 (50.79)	26 (41.27)	4 (6.35)	1 (1.59)	1	0	0	0	0	0	278	4.41	0.69	มากที่สุด
3	34 (53.97)	19 (30.16)	6 (9.52)	3 (4.76)	3	1 (1.59)	1	1	1	1	271	4.30	0.94	มากที่สุด

สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็น
กรู๊ปทัวร์ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปได้

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วย

	ขมื่น ผู้ให้ข้อมูล (N=63)						คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	จำนวน				
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
4 กิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการดูแล ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ กิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และ ประเพณีท้องถิ่น	28 (44.44)	25 (39.68)	7 (11.11)	3 (4.76)	0	267	4.24	0.84	มากที่สุด	
5 กิจกรรมท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ชุมชน ได้รับความเพลิดเพลิน และสร้างประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน	28 (44.44)	21 (33.33)	13 (20.63)	1 (1.59)	0	265	4.21	0.83	มากที่สุด	
6 กิจกรรมท่องเที่ยวที่กิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน ได้รับความเพลิดเพลิน และสร้างประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน	28 (44.44)	22 (34.92)	8 (12.70)	5 (7.94)	0	262	4.16	0.94	มาก	
7 กิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่มีความสนใจ/โดดเด่น/เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น การเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เฉพาะถิ่น วิธีการเก็บถนอมอาหาร เป็นต้น	27 (42.86)	20 (31.75)	12 (19.05)	4 (6.35)	0	259	4.11	0.94	มาก	

ตารางที่ 19 (ต่อ)

	ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ผู้ให้ข้อมูล (N=63)										
		มากที่สุด		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)					
8	กิจกรรมท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นโดยการดำเนินงานของคนภายในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้นๆ	23 (36.51)	26 (41.27)	9 (14.29)	5 (7.94)	0	256	4.06	0.91	มาก		
9	กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลาย เช่น การทำนา การทำสวนไม้ตัดดอก การทำสวนผลไม้ การทำสวนครัวสวนผัก การทำสวนสมุนไพร การทำฟาร์มปศุสัตว์ เป็นต้น	23 (36.51)	22 (34.92)	14 (22.22)	4 (6.35)	0	253	4.02	0.92	มาก		
10	สถานที่จัดกิจกรรมมีความสะอาดและปลอดภัย	9 (14.29)	45 (71.43)	9 (14.29)	0	0	252	4.00	0.54	มาก		
11	กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกเพศทุกวัย	8 (12.70)	41 (65.08)	11 (17.46)	2 (3.17)	1 (1.59)	242	3.84	0.75	มาก		

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วย

	ขมิน ผู้ให้ข้อมูล (N=63)						คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	มากที่สุด		ปานกลาง		น้อย			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
12 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ และเกิดประโยชน์ให้แก่คนในชุมชนอย่างแท้จริง	9 (14.29)	36 (57.14)	11 (17.46)	7 (11.11)	0	236	0.84	มาก
13 การจัดทำโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดทั้งปี (12 เดือน)	10 (15.87)	30 (47.62)	12 (19.05)	10 (15.87)	1 (1.59)	227	0.99	มาก
14 กิจกรรมเกษตรอินทรีย์มีการนำความรู้ ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรมาใช้ เช่น ทุ่นยนต์เพื่อการเกษตร, เครื่องบดผสมปุ๋ยหมักและดินปลูก, การใช้ศัตรูธรรมชาติกำจัดศัตรูพืช, การใช้จุลินทรีย์เพื่อการเกษตร, สมุนไพรกำจัดศัตรูพืชแบบอินทรีย์ เป็นต้น	2 (3.17)	31 (49.21)	20 (31.75)	7 (11.11)	3 (4.76)	211	0.90	ปานกลาง

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น

	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)												
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)					
15 การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อนำมาเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางปั่นจักรยานเสือภูเขา เส้นทางรถวิบาก เส้นทางเดินป่า เส้นทางเรียนรู้ระบบนิเวศ เป็นต้น	0	29 (46.03)	20 (31.75)	11 (17.46)	3 (4.76)	201	3.19	0.90	ปานกลาง				
คะแนนรวม											3,775		
รวม											3.99	0.60	มาก

3. ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ข้อที่ได้คะแนนมาก ได้แก่ การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.13) การจัดให้มีปั๊มหอรถแกวมือหมุน ปั๊มน้ำมันหยอดเหรียญ หรือปั๊มน้ำมันขนาดเล็ก ไว้บริการและเพียงพอต่อความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.59) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ใกล้เคียง และพื้นที่อื่นได้ (ค่าเฉลี่ย 3.57) ไฟฟ้าแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมสะดวกต่อการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย 3.51) เส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีการทำความสะอาดพื้นที่รอบเส้นทางให้มีความเรียบร้อย ไม่มีสิ่งกีดขวางทางการจราจร เช่น เศษหิน/ดินไสลด กิ่งไม้หัก หลุมที่บ เป็นตัน (ค่าเฉลี่ย 3.49) สภาพพื้นผิวถนนพร้อมใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 3.48) ตามลำดับ ข้อที่ได้คะแนนปานกลาง ได้แก่ การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกเข้าถึงง่าย (ค่าเฉลี่ย 3.38) ตารางเวลาเดินรถเพียงพอต่อความต้องการเดินทาง (ค่าเฉลี่ย 3.32) การบริการรถประจำทางสาธารณะ (ค่าเฉลี่ย 3.32) ป้ายบอกทาง/ป้ายจราจร/เส้นจราจร ค่อนข้างสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.21) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงข้อมูลจำนวน ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่เงม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)

	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น (Accessibility)											
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
1 การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัย	9 (14.29)	53 (84.13)	1 (1.59)	0	0	0	0	260	4.13	0.38	มาก	
2 การจัดให้มีบ่มหลอดแก้วหมอนปั้นน้ำมันหยอดเหรียญ หรือปั้นน้ำมันขนาดเล็ก ไว้บริการและเพียงพอต่อความต้องการ	4 (6.35)	33 (52.38)	22 (34.92)	4 (6.35)	0	0	226	3.59	0.71	มาก		
3 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ใกล้เคียง และพื้นที่อื่นได้	0	40 (63.49)	19 (30.16)	4 (6.35)	0	0	225	3.57	0.61	มาก		
4 ไฟฟ้าแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมสะดวกต่อการเดินทาง	0	33 (52.38)	29 (46.03)	1 (1.59)	0	0	221	3.51	0.54	มาก		

ตารางที่ 20 (ต่อ)

	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วย (Accessibility)												
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนน รวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)					
5 เส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีการ ทำความสะดวกที่รอบเส้นทางที่มีความ เรียบร้อย ไม่มีสิ่งกีดขวางทางการจราจร เช่น เศษหิน/ดินสไลด์ กิ่งไม้หัก หญ้าที่บ 6 สภาพพื้นผิวถนนพร้อมใช้งาน	0	34 (53.97)	26 (41.27)	3 (4.76)	0	220	3.49	0.59	มาก				
7 การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมี ความสะดวกเข้าถึงง่าย	3 (4.76)	18 (28.57)	42 (66.67)	0	0	213	3.38	0.58	ปานกลาง				
8 ตารางเวลาเดินทางเพียงพอต่อความต้องการ เดินทาง	0	20 (31.75)	43 (68.25)	0	0	209	3.32	0.47	ปานกลาง				
9 การบริการรถประจำทางสาธารณะ	2 (3.17)	16 (25.40)	45 (71.43)	0	0	209	3.32	0.53	ปานกลาง				

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ผู้ให้ข้อมูล (N=63)											
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนน รวม	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
10 ป้ายบอกทาง/ป้ายจราจร/เส้นจราจร ค่อนข้างสมบูรณ์	3 (4.76)	7 (11.11)	53 (84.13)	0	0	0	0	202	3.21	0.51	ปานกลาง	
คะแนนรวม	2,204											
รวม	3.50		0.25		มาก							

4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ข้อที่ได้คะแนนมาก ได้แก่ การสร้างที่พักมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นนั้นๆ (ค่าเฉลี่ย 4.02) ที่พักมีการกำจัดแมลง การกำจัดลูกน้ำ/ยุงลาย ก่อนนักท่องเที่ยวจะเข้าพัก หรือ ในระหว่างเข้าพัก เช่น ตรีไคร้ ไลยุง ไม้ติยุง เป็นต้น (หลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนจากแมลงต่างๆ) (ค่าเฉลี่ย 3.81) พื้นที่มีการวางแผนการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม เช่น แบ่งโซนสำหรับแขกพัก เจ้าของสวน โซนสวนผัก โซนเกษตร เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.76) ที่พักแรมมีการดูแลรักษาความปลอดภัยการสอดส่อง ตรวจตรา พร้อมให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน (ค่าเฉลี่ย 3.68) ที่พักแรมมีการกำหนดราคาอย่างเหมาะสม มีการแจ้งราคาอย่างชัดเจนให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนเข้าพัก (ค่าเฉลี่ย 3.57) การบริการที่พักแรมที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 3.43) ตามลำดับ และข้อที่ได้คะแนนปานกลาง ได้แก่ การบริการที่พักแรมที่ตั้งอยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือ พื้นที่ใกล้เคียง (ค่าเฉลี่ย 3.24) ที่พักแรมมีการทำป้าย ชี้แจงข้อกำหนดในการเข้าพัก คำแนะนำและข้อควรปฏิบัติในการเข้าพัก (ค่าเฉลี่ย 3.00) ที่พักแรมสะอาดได้มาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 2.95) ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวมีหลากหลาย ได้แก่ โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์ (ค่าเฉลี่ย 2.94) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 แสดงข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่เงม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)

	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ผู้ให้ข้อมูล (N=63)									
	มากที่สุด		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
1 การสร้างที่พักมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นนั้นๆ	22 (34.92)	23 (36.51)	16 (25.40)	1 (1.59)	1 (1.59)	1 (1.59)	253	4.02	0.91	มาก
2 ที่พักมีการกำจัดแมลง การกำจัดลูกน้ำ/ยุงลาย ก่อนนำห้องพักจะเข้าพัก หรือในระหว่างเข้าพัก เช่น ทรายเคลือบปู ไม่ตุง เป็นต้น (หลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนจากแมลงต่างๆ)	3 (4.76)	47 (74.60)	12 (19.05)	0	1 (1.59)	1 (1.59)	240	3.81	0.59	มาก
3 พื้นที่มีการวางแผนการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม เช่น แบ่งโซนสำหรับแขกพัก เจ้าของสวน โซนสวนผัก โซนเกษตร	17 (26.98)	25 (39.68)	13 (20.63)	5 (7.94)	3 (4.76)	3 (4.76)	237	3.76	1.09	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น (Accommodation) ผู้ให้ข้อมูล (N=63)

	มากที่สุด					น้อยที่สุด					คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)				
4 ที่พักแรมมีการดูแลรักษาความปลอดภัย	1 (1.59)	44 (69.84)	15 (23.81)	3 (4.76)	0	232	3.68	0.59	มาก				
การสอดส่อง ตรวจจับการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน	4 (6.35)	37 (58.73)	14 (22.22)	7 (11.11)	1 (1.59)	225	3.57	0.84	มาก				
5 ที่พักแรมมีการกำหนดราคาอย่างเหมาะสม มีการแจ้งราคาอย่างชัดเจนให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนเข้าพัก	3 (4.76)	32 (50.79)	19 (30.16)	7 (11.11)	2 (3.17)	216	3.43	0.87	มาก				
6 การบริการที่พักแรมที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ	5 (7.94)	16 (25.40)	31 (49.21)	11 (17.46)	0	204	3.24	0.84	ปานกลาง				
7 การบริการที่พักแรมที่ตั้งอยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือ พื้นที่ใกล้เคียง	2 (3.17)	15 (23.81)	28 (44.44)	17 (26.98)	1 (1.59)	189	3.00	0.84	ปานกลาง				
8 ที่พักแรมมีการทำป้ายชี้แจงข้อกำหนดในการเข้าพัก ค่าแนะนำและข้อควรปฏิบัติในการเข้าพัก													

ตารางที่ 21 (ต่อ)

	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น											
	ผู้ให้ข้อมูล (N=63)											
	มากที่สุด		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม			
จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
9 ที่พักแรมสะอาดได้มาตรฐาน	0	11 (17.46)	40 (63.49)	10 (15.87)	2 (3.17)	186	2.95	0.68	ปานกลาง			
10 ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวมีหลากหลาย ได้แก่ โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์	0	13 (20.63)	37 (58.73)	9 (14.29)	4 (6.35)	185	2.94	0.78	ปานกลาง			
คะแนนรวม										2,167		
รวม										3.44	0.53	มาก

5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ข้อที่ได้คะแนนมาก ได้แก่ พื้นที่มีระบบไฟฟ้า-น้ำประปาที่มีความสะอาดและได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.81) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสม สะอาดได้มาตรฐาน พร้อมคอยให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.65) พื้นที่มีสัญญาณมือถือ หรือระบบอินเทอร์เน็ต ที่สามารถใช้ได้ดี (ค่าเฉลี่ย 3.54) ตามลำดับ และข้อที่มีคะแนนปานกลาง ได้แก่ การบริการห้องน้ำสะอาดพร้อมใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 3.40) สถานจอดรถ จุดจอดรถ สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อความสะดวกเพียงพอต่อความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.38) พื้นที่มีการจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 3.27) ตรวจเช็คสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ และบำรุงปรับปรุงรักษาสถานที่อย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.24) พื้นที่มีการจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก/ของฝาก และ ผลิตภัณฑ์ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.16) พื้นที่มีร้านค้าชุมชน ร้านอาหารชุมชน ที่หลากหลาย (ค่าเฉลี่ย 3.16) พื้นที่ท่องเที่ยวมีป้ายแนะนำสถานที่ ข้อมูลท่องเที่ยวที่จำเป็น ชัดเจน สมบูรณ์เข้าใจง่าย เช่น ป้ายบอกทาง, เวลาเปิด-ปิด, ข้อควรปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.13) พื้นที่มีสถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ ป้อมยาม ที่พร้อมให้ความช่วยเหลือ (ค่าเฉลี่ย 2.75) ตามลำดับ และข้อที่มีคะแนนน้อย ได้แก่ พื้นที่มีการจัดหา ตู้ATM, โทรศัพท์สาธารณะ อย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.52) ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงข้อมูลจำนวน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งแวดล้อม (Amenities)

	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ผู้ให้ข้อมูล (N = 63)										
	มากที่สุด		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)					
1	พื้นที่มีระบบไฟฟ้า-น้ำประปาที่มีความสะอาดและได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการ	9 (14.29)	33 (52.38)	21 (33.33)	0 (0)	0 (0)	240	3.81	0.67	มาก	
2	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสมสะอาดได้มาตรฐาน พร้อมคอยให้บริการ	6 (9.52)	29 (46.03)	28 (44.44)	0 (0)	0 (0)	230	3.65	0.65	มาก	
3	พื้นที่มีสัญญาณมือถือ หรือระบบอินเทอร์เน็ต ที่สามารถใช้ได้ดี	6 (9.52)	25 (39.68)	30 (47.62)	1 (1.59)	1 (1.59)	223	3.54	0.76	มาก	
4	การบริการห้องนำสะอาดพร้อมใช้งาน	4 (6.35)	20 (31.75)	36 (57.14)	3 (4.76)	0 (0)	214	3.40	0.68	ปานกลาง	
5	ลานจอดรถ จุดจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อความสะดวกเพียงพอกับความต้องการ	4 (6.35)	16 (25.40)	43 (68.25)	0 (0)	0 (0)	213	3.38	0.61	ปานกลาง	

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วย

	ขมื่น ผู้ให้ข้อมูล (N = 63)											
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		คะแนนรวม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)				
6	พื้นที่มีการจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์											
	3 (4.76)	18 (28.57)	35 (55.56)	7 (11.11)	0	206	3.27	0.72	ปานกลาง			
7	ตรวจเช็คสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ และบำรุงปรุงรังกษสถานตัวอย่างสม่ำเสมอ											
	0	27 (42.86)	26 (41.27)	8 (12.70)	2 (3.17)	204	3.24	0.80	ปานกลาง			
8	พื้นที่มีการจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก/ของฝาก และผลิตภัณฑ์ชุมชน											
	2 (3.17)	10 (15.87)	47 (74.60)	4 (6.35)	0	199	3.16	0.57	ปานกลาง			
9	พื้นที่มีร้านค้าชุมชน ร้านอาหารชุมชน ที่หลากหลาย											
	0	19 (30.16)	35 (55.56)	9 (14.29)	0	199	3.16	0.65	ปานกลาง			
10	พื้นที่ท่องเที่ยวที่มีป้ายแนะนำสถานที่ ข้อมูลท่องเที่ยวที่จำเป็น ชัดเจนสมบูรณ์เข้าใจง่าย เช่นป้ายบอกทาง, เวลาเปิด-ปิด, ข้อปฏิบัติ											
	3 (4.76)	24 (38.10)	14 (22.22)	22 (34.92)	0	197	3.13	0.96	ปานกลาง			

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น
(Amenities)
ผู้ให้ข้อมูล (N = 63)

	ผู้ให้ข้อมูล (N = 63)						ส่วน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	คะแนนรวม	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	มาตรฐาน	
11	0	8	31	24	0	173	ปานกลาง
		(12.70)	(49.21)	(38.10)			
12	0	0	33	30	0	159	น้อย
			(52.38)	(47.62)			
						2,457	
						3.25	ปานกลาง

ส่วนที่ 4

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้าน ห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ผลการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการจัดกลุ่มสรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามประเด็นเนื้อหา ดังต่อไปนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจ

1. การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นควรเป็นลักษณะชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม โดยการค่อยๆ ขยับหรือพัฒนาไปอย่างแบบไม่เร่งรีบมีการประเมินศักยภาพของชุมชน การจัดการขยะของชุมชน ความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยวควรศึกษาวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนเป็นพื้นฐาน เพื่อเกิดการเข้าใจที่เหมือนกัน และร่วมกันรับรู้กิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนได้วางแผนร่วมกัน และศึกษาปัญหาและความพร้อมของชุมชนในการเตรียมความพร้อมในการที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

2. ควรจะมีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์เป็นอันดับมาก เนื่องจากศักยภาพของพื้นที่ที่มีการส่งเสริมให้ปลูกพืชผักและไม้ผลเมืองหนาว ได้แก่ กาแฟ พลับ โอโวก้าได้ แต่ยังต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพิ่ม และการมีสภาพอากาศที่หนาวเย็นตลอดทั้งปี และมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ได้แก่ เขตอนุรักษ์สัตว์ป่า หมู่ที่ 3 และ 17, วิถีชีวิตการดำรงอยู่ในป่า, ธรรมชาติที่โดดเด่น, บ่อน้ำแร่ธรรมชาติ, เส้นทางวิบาก, เส้นทางเดินป่า เป็นต้น เหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึง ช่วยรักษาวัฒนธรรมที่พ่อแม่ปู่ย่าตายาย บรรพบุรุษสร้างไว้ไม่ให้เลือนหาย สิ่งนี้เป็นสิ่งเดียวที่จะทำให้วิถีชีวิต วัฒนธรรมชนเผ่าได้สืบทอด และดำรงไว้ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ที่ยังคงอยู่ให้ลูกหลานได้สืบไว้ซึ่งวิถีชีวิตอันดีงาม และเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรับรู้ถึงวิถีเกษตรอินทรีย์ และความรักของในหลวง รัชการที่ ๙ ซึ่งนำพืชพันธุ์เมืองหนาวมาส่งเสริมให้ประชาชนของพระองค์ท่านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นดังเช่นทุกวันนี้

3. ควรมีการส่งเสริมด้านการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นพื้นที่ที่เลี้ยงสัตว์จึงลดลง และการเลี้ยงสัตว์ของชุมชนเป็นการเลี้ยงตามธรรมชาติ ป่าไม้ ภูเขา จะทำให้เกิดความหลากหลายทางทรัพยากรเพิ่มขึ้นอีกด้วย

4. เห็นสมควรให้มีการส่งเสริมดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน เกษตรกรมีความรู้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่สามารถถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจได้

เป็นการท่องเที่ยวที่คนในชุมชนร่วมกันรักษาความเป็นเอกลักษณ์ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนทำให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาพื้นที่การทำเกษตรของตนเองให้มีความสามารถรับการท่องเที่ยว และเกิดการพัฒนาคำแนะนำความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากขึ้น รวมทั้ง พัฒนาการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ทำให้เกิดสินค้าของชุมชนที่นำไปต่อยอดให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น และส่งเสริมให้ชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยว

5. ชุมชนยังขาดองค์ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวและไม่พร้อมด้านการท่องเที่ยว และการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาบุคลากรในด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้มีความรู้สามารถสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ ต้องการให้การท่องเที่ยวชุมชนโดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงคนภายนอกเข้ามายังชุมชนให้สามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดผลกระทบทางลบต่อชุมชนน้อยที่สุด

6. ควรส่งเสริมให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ได้เข้ามาพัฒนาชุมชนร่วมกัน พัฒนาให้มีความสามารถด้านการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว ความสามารถด้านภาษาอย่างน้อย ระบบแผนงานด้านการท่องเที่ยวไม่มีเลยแต่คิดว่าสามารถพัฒนาได้ พัฒนาให้เกิดความสามารถบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้ และสนับสนุนการศึกษาดูงานนอกพื้นที่ เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น

7. พัฒนาองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ โดยส่งเสริมให้มีการอบรมเกษตรกรในเรื่องของการเพาะปลูก ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุในการทำปุ๋ยเพื่อช่วยลดต้นทุนของเกษตรกร การเพิ่มศักยภาพให้ผลผลิตที่ดีและได้กำไร รวมถึงส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ช่วยพัฒนาในด้านการเกษตรอินทรีย์ต่อไป

8. ขาดความรู้ด้านการต่อยอดทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ ควรมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคธุรกิจทางการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร โรงเรียน โรงพยาบาล ใกล้เคียง ช่วยสนับสนุนสินค้าการเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

10. พัฒนาพื้นที่ให้สามารถเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้สำหรับสำหรับนักศึกษานักวิจัย และผู้ที่สนใจการเกษตรอินทรีย์ และการท่องเที่ยวภายในชุมชนที่ทำการเกษตรอินทรีย์

11. หากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นชุมชนมีความกังวลในเรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการจัดการขยะภายในชุมชน ความวุ่นวายและความปลอดภัยทั้งคนภายในชุมชนและนักท่องเที่ยว ความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นจากผลประโยชน์หรือความไม่เข้าใจระหว่างคนในพื้นที่กันเอง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

1. พัฒนาด้านการบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการและรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ ควรมีระบบสัญญาณโทรศัพท์ที่ดีสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและทันสมัย
2. การสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐ ในด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภคที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)

1. ส่งเสริมการทำโฮมสเตย์ภายในพื้นที่ท่องเที่ยว ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ให้ความรู้สึกได้รับความพักผ่อนหย่อนใจ ปลอดภัย และสร้างความประทับใจในระหว่างการพัก เพิ่มที่พักให้หลากหลายได้มาตรฐาน

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

1. ทดลองดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน เริ่มจากสำรวจความพร้อมของชุมชน และทำการเลือกสมาชิกที่สนใจและมีความพร้อมก่อน 5-10 ราย เพื่อขับเคลื่อนการทำงานท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ และค่อยๆขับเคลื่อนตามวิถี และต้องมีการติดต่อสอบถามกับคนในชุมชนอย่างจริงจัง ใช้เวลาในการปรับปรุง และทดลอง
2. ภาครัฐ และเอกชน ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนการศึกษาดูงานจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำกลับมาปรับใช้กับชุมชนของตนเอง และควรมีพี่เลี้ยงในการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวชุมชน จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน, สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยว, มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้วางแผนร่วมกัน, การสนับสนุนจากแหล่งทุนในพื้นที่, นโยบายที่สนับสนุนช่วยเหลือชุมชนในด้านการท่องเที่ยว
3. การสำรวจพื้นที่เพิ่มเติมและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำไปพัฒนาเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย สามารถดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี และมีความแตกต่างตามฤดูกาลท่องเที่ยวมีความโดดเด่นที่แตกต่างกัน
4. ควรสร้างความเข้าใจให้กับคนภายในชุมชนให้ตรงกันเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. เป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้ และควรจะต้องกระจายให้กับชุมชนอย่างแท้จริง ไม่ต้องการให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีนายทุนเข้ามาดำเนินกิจกรรมภายในชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต รายได้ ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในชุมชน

ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ จัดการให้พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้มีความสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก และพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้เพียงพอต่อความต้องการ และสามารถรับรองนักท่องเที่ยวได้
2. พัฒนาเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย แสงสว่างเพียงพอ ป้ายบอกทางชัดเจน เพราะถนนภายในพื้นที่ชุมชนค่อนข้างลำบาก และปรับปรุงเส้นทางเข้าไปยังสวนเกษตรอินทรีย์มีบรรยากาศรอบเส้นทางให้มีความสวยงาม

ด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในเรื่องส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ เช่น จัดให้มีการดูงานตัวอย่าง อบรมให้ความรู้ การเป็นวิทยากรในท้องถิ่น และวิธีการจัดการอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตร การเพาะกล้าผัก ไม้ผลเมืองหนาว จัดจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้ครอบคลุมในพื้นที่ ให้มีความสมดุลสร้างความโดดเด่นในเรื่องวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของชุมชนสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์วิถีชนเผ่า
2. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนในการสร้างการรับรู้ของแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมากขึ้น สนับสนุนส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์สืบสานประเพณีการทำเกษตรอินทรีย์ตามวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน
3. พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ และสนับสนุนให้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น จัดให้มีตลาดชุมชนเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ให้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาการขนส่งสินค้าเกษตรอินทรีย์ไปยังลูกค้าค่อนข้างยุ่งยาก เนื่องจากต้องคงคุณภาพของผลผลิตให้มีคุณภาพและยังมีต้นทุนการขนส่งสูง
4. วางแผนด้านการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างคนในชุมชน หากคนรุ่นใหม่มาช่วยจัดการ เป็นกรท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกฝ่าย ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน และองค์กรในชุมชน ร่วมกันประชุมหารือในเรื่องการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนควรร่วมกันจัดการและวางแผนให้ชัดเจนมากกว่านี้ ต้องทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับ
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในด้านงบประมาณ และองค์ความรู้ให้กับชุมชน ดำเนินงานช่วยเหลือกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ด้านเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ พัฒนาองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอ และช่องทางการจัดจำหน่ายที่แน่นอน
6. พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ เช่น การแปรรูปผลผลิตเกษตรที่หลากหลายโดดเด่นเพิ่ม ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สวยงามได้รับมาตรฐาน และเข้าถึงได้หลากหลายกลุ่ม

หลากหลายวัย พัฒนาสินค้าประจำถิ่นให้เป็นของฝาก ของที่ระลึกแก่ผู้มาเยือน เช่น ผ้าทอ ย้อม งานฝีมืออื่นๆ เป็นต้น เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเชิงเกษตรอินทรีย์

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดปัจจัยศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น และปัจจัยการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นให้อยู่ในรูปค่าร้อยละ เพื่อนำไปวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) มีผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 23 และตารางที่ 24

ตารางที่ 23 แสดงข้อมูลค่าร้อยละ และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นฯ

องค์ประกอบ	ร้อยละ	แปลผล
1 ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์	83.67	ศักยภาพมาก
2 ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์	76.67	ศักยภาพปานกลาง
3 ศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว	74.67	ศักยภาพปานกลาง
4 ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	70.00	ศักยภาพปานกลาง
คะแนนรวม	76.67	ศักยภาพปานกลาง

ตารางที่ 24 แสดงข้อมูลค่าร้อยละ และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นฯ

องค์ประกอบ	ร้อยละ	แปลผล
1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	86.00	มากที่สุด
2 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	79.80	มาก
3 ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)	70.00	มาก
4 ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)	68.80	มาก
5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	65.00	ปานกลาง
คะแนนรวม	74.00	มาก

ผู้วิจัยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation) ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวที่เป็นอิสระต่อกันที่ตัวแปรอยู่ในมาตราการวัดระดับ (Interval

scale) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.01 เพื่อหาความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์กับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่जार อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) เท่ากับ .713 และ Sig. (2-tailed) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในระดับสูง (Sig.= 0.000, $r=0.713$) สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อมีการบริหารจัดการภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สูงจะส่งผลทำให้พื้นที่มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สูงตาม ดังรายละเอียดในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 แสดงผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (r) ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์กับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่जार อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์			
	Pearson Correlation	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์	0.713**	0.000	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.01

เมื่อพิจารณาตามรายละเอียด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (r) ระหว่างศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์กับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ สามารถอธิบายดังนี้

1. การบริหารจัดการด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ พบว่ามีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การบริหารจัดการด้านสิ่งดึงดูดใจส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในระดับสูง (Sig. = 0.000, $r=0.663$) สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการด้านสิ่งดึงดูดใจยิ่งสูงจะส่งผลให้ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์สูงตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. การบริหารจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีความสัมพันธ์กับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ พบว่ามีค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การบริการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

อินทรีย์ในระดับสูง (Sig. = 0.000, $r=0.740$) สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อมีการบริหารจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในพื้นที่สูงจะส่งผลต่อการมีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สูงตาม

3. การบริหารจัดการด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ไม่มีผลกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ (Sig.= 0.347, $r=-0.121$) นั่นคือ การบริหารจัดการด้านความสะดวกในการเดินทางไม่มีผลกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากในปัจจุบันทางเลือกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมีความหลากหลายมากขึ้น และที่ตั้งของชุมชนสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน การจัดการการเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวความสะดวกการเข้าถึงง่าย การบริการรถประจำทางสาธารณะเพียงพอต่อความต้องการ ความสมบูรณ์ของป้ายบอกทาง/ป้ายจราจร/เส้นจราจร จึงเป็นไปตามมาตรฐานทั่วไป ทำให้การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปยังพื้นที่ไม่มีผลกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น

4. การบริหารจัดการด้านการบริการที่พัก (Accommodation) มีความสัมพันธ์กับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ พบว่ามีค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ การบริการจัดการด้านการบริการที่พักส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในระดับสูง (Sig. = 0.000, $r=0.680$) สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อมีการบริหารจัดการด้านการบริการที่พักที่สูงจะส่งผลต่อการมีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สูงตาม

5. การบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ไม่มีผลกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ (Sig.= 0.531, $r=0.080$) นั่นคือ การบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ไม่มีผลกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เป็นการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐานทั่วไป เช่น ระบบไฟฟ้า-น้ำประปา การบริการห้องน้ำสะอาดพร้อมใช้งาน ป้ายสื่อความหมาย สัญญาณโทรศัพท์ ตู้ATM สถานพยาบาล ลานจอดรถ และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานทั่วไป จึงทำให้การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ไม่มีผลกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น

สามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ที่ดีจะสามารถส่งผลต่อการมีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่ดีตาม แสดงให้เห็นว่า หากต้องการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวสำหรับในพื้นที่มีการประกอบเกษตรกรรมเป็นหลัก อันส่งผลให้เกิดการมีศักยภาพการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนต่อไป ดังรายละเอียดในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 แสดงผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (r) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์กับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ แยกตามรายชื่อ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์	ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์	
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	Pearson Correlation	0.663**
	Sig. (2-tailed)	0.000
	ระดับความสัมพันธ์	สูง
2. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)	Pearson Correlation	0.740**
	Sig. (2-tailed)	0.000
	ระดับความสัมพันธ์	สูง
3. ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)	Pearson Correlation	-0.121
	Sig. (2-tailed)	0.347
	ระดับความสัมพันธ์	ไม่มี
4. ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)	Pearson Correlation	0.680**
	Sig. (2-tailed)	0.000
	ระดับความสัมพันธ์	สูง
5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	Pearson Correlation	0.080
	Sig. (2-tailed)	0.531
	ระดับความสัมพันธ์	ไม่มี

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.01

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้เทคนิควิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อประเมินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้ เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 63 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่นำไปสัมภาษณ์

จากการรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ แจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation) ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ รวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการสรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปผล ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.20 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 39.84 ปี ร้อยละ 73.02 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 30.16 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 80.96 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมเป็นหลัก มีรายได้เฉลี่ย 9,388.88 บาทต่อเดือน มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่เฉลี่ย 36.15 ปี และมีระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่า 6 ปี

ผลการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.30) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์มีศักยภาพมาก (ค่าเฉลี่ย 2.51) รองลงมาคือ ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์มีศักยภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.30) ศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.24) และ ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.10) ตามลำดับ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์

ผลการวิจัย พบว่า พื้นที่บ้านห้วยขมิ้นฯ มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อความสมดุลในระบบนิเวศ ซึ่งการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่มีการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรอินทรีย์ การรับรองมาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย ได้แก่ ผ่านการรับรองจากสถาบันบริการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (IOS) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และ ทำเกษตรอินทรีย์ภายใต้มาตรฐาน PGS Organic Thailand และ PGS ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น โดยพื้นที่เกษตรกรรมมีการกำหนด แบ่งแยกเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์ออกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกันอย่างชัดเจน พื้นที่ยังมีการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมอยู่ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ป่า ถือเป็นการรักษา สืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ในด้านความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์นั้นชุมชนมีการรวมกลุ่มทั้งเกษตรกรรุ่นใหม่ และรุ่นเก่าพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ให้มีความหลากหลาย และต่อเนื่องสามารถตอบสนองความ

ต้องการของนักท่องเที่ยวได้ อีกทั้งสนับสนุนเด็กและเยาวชนมีการรวมกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์ ชุมชนบ้านห้วยขมิ้นฯ มีการทำเกษตรกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น คือ การทำเกษตรกรรมบนภูเขา เนื่องจาก ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเนินเขา และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทำให้เกษตรกร จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพพื้นที่นั้นๆ อีกทั้ง เป็นพื้นที่ที่มีอากาศค่อนข้างหนาวเย็นอุณหภูมิ ค่อนข้างสูง เหมาะแก่การเติบโตของพืชเมืองหนาวทำให้มีพืชพรรณ สมุนไพร ผลไม้ตามฤดูกาลที่มีความโดดเด่นเฉพาะถิ่น ชุมชนบ้านห้วยขมิ้นฯ มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ กาแฟ กล้วยตาก ลูกพลับกึ่งแห้ง เป็นกิจกรรมทางการเกษตรที่สามารถนำมาสร้างเป็นทรัพยากร ทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายได้ และคนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยวมาก อีกทั้ง เกษตรกรมีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่มีความสนใจอีกด้วย และ รายชื่อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่มีการจัดให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยว จำเป็นต้องเพิ่มให้มีความหลากหลายทางพันธุ์พืช ด้านบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์แปรรูป ทางเกษตรอินทรีย์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่โดดเด่นและสวยงามมากขึ้น โดยคุณภาพ ของผลผลิตและผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องได้รับมาตรฐาน เพิ่มองค์ความรู้ในด้านการทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก จุลินทรีย์เกษตร ที่ใช้ในการทำเกษตรกรรมให้มีความหลากหลาย และในด้านนโยบาย แผนงาน หรือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญเนื่องจากจะทำให้ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ทราบและเข้าใจที่ตรงกัน ทั้งนี้ การส่งเสริมให้มีการเลี้ยงสัตว์ การ เพาะพันธุ์สัตว์ ในรูปแบบเกษตรอินทรีย์จะเป็นการเพิ่มให้มีความหลากหลายมากขึ้น

2. ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์

ผลการวิจัย พบว่า บ้านห้วยขมิ้นมีศักยภาพในการติดต่อสื่อสารได้หลากหลายช่องทาง ได้แก่ เฟสบุ๊ค ไลน์ ฯลฯ ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแบ่งปันเรื่องราวกับสาธารณชน ชุมชนยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกลุ่ม เกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์ และมีความสามารถในการใช้สื่อ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อสืบค้นข้อมูลได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และเกิดการเรียนรู้ได้ อย่างรวดเร็ว อีกทั้ง สามารถใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารของตนเองช่วยในการขายสินค้าทาง การเกษตรอินทรีย์ถือเป็นการต่อยอดให้เกิดการส่งเสริมการตลาดของชุมชนได้อีกด้วย ชุมชนมีการมุ่ง ส่งเสริมคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เป้าหมาย คือการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น พื้นที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถ ตอบสนองความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ สินค้าทางเกษตรอินทรีย์มีความหลากหลาย รวมถึง มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรนอก

พื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ และรายชื่อที่อยู่ในระดับปานกลาง พบว่าเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ต้องพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงอื่นๆ สสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้ความหลากหลายนำมาพัฒนาจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์นำเสนอได้หลายกลุ่มตลาดเป้าหมาย เพื่อทำให้เกิดความต้องการเดินทาง และพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ให้มีมาตรฐาน มีสวยงามโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้ง เกษตรกรในชุมชนต้องมีการบริหารจัดการทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากชุมชนเป็นชุมชนเกษตรกรรมยังไม่เกิดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว หากมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีกำหนดการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวนให้ชัดเจน หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตร เพื่อนำไปสู่การวางแผนการใช้ประโยชน์สูงสุดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

3. ศักยภาพด้านการบริการการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า บ้านห้วยขมิ้นมีศักยภาพมากในการกำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างเป็นธรรม มีกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในด้านการเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยว การตัดสินใจในด้านการท่องเที่ยว และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในด้านการท่องเที่ยว พื้นที่ที่มีการจัดสรรแบ่งโซนสำหรับทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวไว้บริการ ได้แก่ ศูนย์เกษตรบนภู ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและหลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมเก็บผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ตามฤดูกาล กิจกรรมก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ การแปรรูปและกิจกรรมนันทนาการต่างๆ และรายชื่อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กระบวนการติดตามผลและประเมินผลในด้านการท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในชุมชนที่สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำสถานที่ การบริการที่พัก ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม ที่ใช้วัตถุดิบทำจากเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับมาตรฐาน รวมถึง ร้านขายของฝากผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ไว้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือในพื้นที่ใกล้เคียง ในส่วนของการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป หรือแพ็คเกจทัวร์ต่างๆ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพการบริการ

4. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า บ้านห้วยขมิ้นมีการคัดแยกขยะในระดับครัวเรือน และการกำจัดขยะอย่างเหมาะสม มีระบบรักษาความปลอดภัยป้องกันภัยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินภายในแหล่งท่องเที่ยว และพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน พื้นที่ที่มีความสามารถรองรับ

นักท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม โดยมีแปลงสาธิต แปลงทดลองอินทรีย์ พื้นที่สำหรับดำเนินกิจกรรมนันทนาการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่เพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น และข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยวยังต้องพัฒนาให้มีบริการในแหล่งท่องเที่ยว หรือพื้นที่ใกล้เคียง การบริการรถรับ-ส่งมีเพียงเช่ารถชาวบ้าน และระบบขนส่งสาธารณะยังต้องพัฒนาให้เพียงพอ และการบริการสาธารณสุขประเภชขั้นพื้นฐานที่สามารถตอบสนองความต้องการได้เพียงพอทั้งคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว เช่น ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์ เป็นต้น ความพร้อมด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่มีความสามารถในการสื่อสาร สื่อความหมายให้กับนักท่องเที่ยวได้เข้าใจ การจัดทำป้ายแนะนำสถานที่ ป้ายบรรยายสื่อความหมาย ตามแปลงเกษตรอินทรีย์ ด้านการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวสำหรับในช่วงฤดูการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลเหตุการณ์ท่องเที่ยวไว้บริการ รวมไปถึง ความหลากหลายด้านที่พัก และข้อที่อยู่ในระดับน้อย คือ การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ และผู้สูงอายุ ยังไม่มีการจัดให้บริการ เนื่องจากชุมชนยังไม่ได้ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา การเดินทางค่อนข้างลำบาก การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมภายในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนาต่อไป

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์มีมากเป็นอันดับแรก เนื่องจากชุมชนบ้านห้วยขมิ้นเป็นชุมชนเกษตรกรรมตั้งแต่ในอดีต ที่ตั้งของชุมชนเป็นภูเขา สลับซับซ้อน และพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกสงวนไว้เฉพาะให้เป็นที่ทำกิน ประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนจึงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อการดำรงชีพ ทั้งนี้ มีความได้เปรียบด้านสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การปลูกพืชเมืองหนาว และ มีการสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ การปลูกพืชเมืองหนาว ผ่านโครงการต่างๆ เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคง มีการสนับสนุนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น กาแฟอบิบัก้า ลูกพลับอบแห้ง เป็นต้น รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ผ้าทอผ้าที่เอวบ้านป่าเกี๊ยะน้อย เป็น การสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ ที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์การแต่งกายชุดชนเผ่า ภาษาถิ่น บ้านเรือน และ พิธีกรรมทางศาสนา อีกทั้ง ชุมชนให้ความสำคัญของการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการทำเกษตรอินทรีย์ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีความต้องการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยการพยามดึงคนรุ่นใหม่ที่จะการศึกษาจากภายนอกแล้วกลับมาร่วมกันพัฒนาชุมชนบ้านเกิดสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคงให้กับเกษตรกร ชุมชนมีผู้นำที่มีความแข็งแกร่ง พร้อมทั้งเป็นกลุ่ม

คนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพมีความสามารถพร้อมต่อการพัฒนา นับว่าชุมชนมีศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ รองลงมา ด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งพบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากชุมชนเป็นชุมชนเกษตรกรรมทำให้ชุมชนมีศักยภาพทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์มีมาก แต่ในทางกลับกันชุมชนยังต้องพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพให้มีความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ ทั้งนี้ พบว่าเกษตรกรในชุมชนมีความร่วมมือที่เข้มข้นในการรวมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ผู้นำชุมชนที่มีภาวะผู้นำที่แข็งแกร่ง เข้าใจปัญหาในพื้นที่อย่างถ่องแท้เข้าถึงกลุ่มคนทุกวัย และกลุ่มเกษตรกรคนรุ่นใหม่ที่พร้อมต่อการพัฒนา พร้อมทั้ง ชุมชนมีความสนใจในด้านการท่องเที่ยวที่จะเป็นช่องทางช่วยสร้างรายได้อีกทางหนึ่งให้กับชุมชนของตนเอง

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย พบว่า ความสำคัญต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.70) โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.30) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99) ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) ตามลำดับ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความสำคัญด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

ผลการวิจัย พบว่า สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) มีความสำคัญมากที่สุดต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ กล่าวคือ พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่มีการทำการเกษตรอินทรีย์ต้องอยู่ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรม เป็นพื้นที่ที่ไม่เคยทำการเกษตรเคมีมาไม่น้อยกว่า 3 ปี พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์อยู่ห่างจากถนนหลวงหลัก พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ควรมีลักษณะค่อนข้างดอน และโล่งแจ้ง แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว แหล่งน้ำที่ใช้ทำการเกษตรอินทรีย์ต้องปลอดสารพิษ สถานที่ท่องเที่ยวควรมีการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ความเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรกรรม การสืบสานศิลปวัฒนธรรมและประเพณีเฉพาะถิ่นให้คงอยู่ และพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ควรอยู่ห่างจากแปลงที่ใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี และ พบว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่มีความสำคัญมาก คือ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องกับการเกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูกพืช สมุนไพร การผลิตข้าว เพาะเห็ดรา เลี้ยงสัตว์ ในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวควรมีความโดดเด่นในเรื่องธรรมชาติและสภาพอากาศที่ดี มีความสวยงามเป็นไปตามฤดูกาลที่ไม่ใช่ทำขึ้นมาใหม่ สงบนเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ที่น่าสนใจ ที่สามารถเป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้ สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ควรมีการบริหารจัดการด้านเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง ควรมีการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทักษะที่น่าสนใจ และจัดกลุ่มเข้าร่วมงานเทศกาล หรืองานแสดงสินค้าในพื้นที่ใกล้เคียงและต่างจังหวัด

2. ความสำคัญด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

ผลการวิจัย พบว่า ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ซึ่งต้องเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนควรเป็นการดำเนินงานโดยคนในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้นๆ ความเป็นเจ้าบ้านที่ดีมีอัธยาศัยไมตรีจิตในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และส่งเสริมให้มีทัศนคติอันดีต่อการท่องเที่ยว ควรเป็นกิจกรรมที่ปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติคำนึงถึงระบบนิเวศเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้ง เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลาย มีความน่าสนใจ/โดดเด่น/เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สอดคล้องกับวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นนั้นๆ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน ได้รับความเพลิดเพลิน และสร้างประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่สามารถเข้าร่วมได้ทุกเพศทุกวัย และมีความสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นกรุปทัวร์ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปได้ จัดการให้นำกิจกรรมทางการเกษตรมาจัดทำเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สามารถเข้าร่วมได้ตลอดทั้งปี (12 เดือน) ในส่วนของสถานที่จัดกิจกรรมควรให้ความสำคัญในด้านความสะอาดปลอดภัย อีกทั้ง ควรเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้และเกิดประโยชน์ให้คนในชุมชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์และถูกสงวนไว้เฉพาะให้เป็นพื้นที่ทำกินเท่านั้น การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อนำมาเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอาจเป็นเรื่องที่ยาก และการนำความรู้ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรมาใช้ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ชุมชนต้องปรับตัว อีกทั้ง เกษตรกรมีความกังวลเรื่องต้นทุนในการดำเนินงาน ดังนั้น การทำเกษตรอินทรีย์แบบดั้งเดิมโดยการให้พืชเติบโตเองตามธรรมชาติ และใช้ตัวเกษตรกรเองเป็นคนดูแลเอาใจใส่ในการกำจัดวัชพืช การตัดแต่งกิ่ง ไม่ใช่สารเคมี จึงเป็นการที่ไม่เพิ่มต้นทุนภาระให้กับเกษตรกร อีกทั้ง ยังช่วยเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรอีกด้วย

3. ความสำคัญด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)

ผลการวิจัย พบว่า ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) มีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ กล่าวคือ การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวควรจัดการให้มีความปลอดภัย พื้นที่ต้องมีการจัดหาปั๊มหอรถแกว่มือหมุน ปั๊มน้ำมันหยอดเหรียญ หรือปั๊มน้ำมันขนาดเล็ก ที่เพียงพอต่อความต้องการไว้บริการ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางเข้าถึงได้หลายเส้นทาง และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ใกล้เคียงอื่นๆ เส้นทางเข้าถึงมีความสว่างเพียงพอเหมาะสม มีการทำความสะอาดพื้นที่รอบเส้นทางให้มีความเรียบร้อยอยู่เสมอ ไม่มีสิ่งกีดขวางทางการจราจรสะดวกต่อการเดินทางเข้าถึง สภาพพื้นผิวถนนพร้อมใช้งาน เป็นปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยววันนั้น และข้อที่ได้คะแนนความสำคัญระดับ

ปานกลาง ได้แก่ การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกเข้าถึงง่าย ตารางเวลาเดินทาง เพียงพอต่อความต้องการเดินทาง การบริการรถประจำทางสาธารณะ ความสมบูรณ์ของป้ายบอกทาง/ป้ายจราจร/เส้นจราจร

4. ความสำคัญด้านการบริการที่พัก (Accommodation)

ผลการวิจัย พบว่า ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) มีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ เมื่อพิจารณา พบว่า การสร้างที่พักควรมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นนั้นๆ มีการการดูแลที่พักรก่อนการเข้าพัก หรือในระหว่างการเข้าพักเป็นประจำ เช่น การกำจัดแมลง การกำจัดลูกน้ำ/ยุงลาย จัดให้มีการดูแลรักษาความปลอดภัยการสอดส่อง ตรวจสอบ ในระหว่างที่มีนักท่องเที่ยวเข้าพัก และมีความพร้อมให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ควรมีการวางแผนการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม หากเป็นพื้นที่เกษตรกรรมของเกษตรกรต้องมีการแบ่งโซนให้ชัดเจนไม่ปะปนกับนักท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกสบาย ในการกำหนดราคาที่พักต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และได้รับความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย จำเป็นต้องมีการแจ้งราคาอย่างชัดเจนให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนเข้าพัก อีกทั้ง ควรมีที่พักแรมที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการในพื้นที่ท่องเที่ยว ส่วนข้อที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญปานกลาง ได้แก่ การมีการบริการที่พักแรมที่ตั้งอยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยวหรือพื้นที่ใกล้เคียง การจัดทำป้ายชี้แจงข้อกำหนดในการเข้าพัก คำแนะนำและข้อควรปฏิบัติในการเข้าพัก ที่พักแรมสะอาดได้มาตรฐาน และมีความหลากหลาย ได้แก่ โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์

5. ความสำคัญด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

ผลการวิจัย พบว่า ความสำคัญด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) มีความสำคัญปานกลาง เมื่อพิจารณา พบว่า ชุมชนให้ความสำคัญมากกับความพร้อมของระบบไฟฟ้า-น้ำประปาที่มีความสะอาดและได้มาตรฐานที่เพียงพอต่อความต้องการ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสมสะอาดได้มาตรฐาน พร้อมคอยให้บริการ รวมไปถึง ความพร้อมด้านระบบติดต่อสื่อสาร สัญญาณและระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้ได้ดี ซึ่งเป็นการบริการสาธารณะที่อำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน และพบว่า ด้านที่มีความสำคัญปานกลาง คือ การบริการห้องน้ำสะอาดที่พร้อมใช้งาน การตรวจเช็คสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ และบำรุงปรับปรุงรักษาสถานที่อย่างสม่ำเสมอ ความหลากหลายของร้านค้าชุมชน ร้านอาหารชุมชน การจัดให้มีป้ายแนะนำสถานที่ ข้อมูลท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ เช่นป้ายบอกทาง, เวลาเปิด-ปิด, ข้อควรปฏิบัติ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน การบริการลานจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว พื้นที่มีการจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก/ของฝาก

และ ผลิตภัณฑ์ชุมชนเกษตรอินทรีย์ การจัดหาสถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ ป้อมยาม และที่มีความสำคัญน้อย ได้แก่ การจัดการให้มีตู้ATM, โทรศัพท์สาธารณะ ภายในพื้นที่

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์มีความสำคัญมากต่อรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ซึ่งหากมีกระบวนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ดีก็จะสามารถช่วยให้เกิดความสมดุลในการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อแหล่งท่องเที่ยว หรือเจ้าของพื้นที่ สร้างศักยภาพในการแข่งขันในตลาดการท่องเที่ยว อีกทั้ง ช่วยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดกระบวนการสืบสานรักษาและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชน จำเป็นต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ และเกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด ส่งผลทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่ยั่งยืนในทุกมิติ

กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

จากการรวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามที่นำไปสอบถามกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา และสามารถกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสม อธิบายดังนี้

ผลการวิจัยสามารถสรุปว่า พื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์หากมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ดีจะส่งผลให้มีศักยภาพที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสร้างสมดุลกันระหว่างสังคมกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ พบว่า ความสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสมดุลหลีกเลี่ยงไม่ได้เลยว่าจะจำเป็นต้องมีความร่วมมือกันระหว่างภาคประชาชน ภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ ต้องอาศัยความต่อเนื่องในการพัฒนาที่ได้วางไว้หรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่แผนหรือโครงการที่เข้ามายังชุมชนผ่านระยะเวลาการดำเนินการเรียบร้อยแล้วแต่ขาดการติดต่อจึงทำให้ไม่สามารถเกิดผลประโยชน์ในระยะยาวได้ และเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านห้วยขมิ้นฯ มีความกังวลเป็นอย่างยิ่งว่า จะเกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาขยะ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม การบุกรุกทำลายป่า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการในการจัดการอย่างเหมาะสม มีการกำหนดข้อระเบียบก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เป็นการท่องเที่ยวชุมชนเกษตรอินทรีย์ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อระบบนิเวศในชุมชน ในการรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นชุมชนจะต้องเตรียมแผนรับมือสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว โดยการให้ความรู้ในการกำจัดขยะ สร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์ เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวได้ด้วยตัวเองเกิดการเติบโตอย่างยั่งยืน ดังรายละเอียดในภาพที่ 2

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวคิดการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว สามารถอธิบายการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การบริหารจัดการด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

บ้านห้วยขมิ้นมีศักยภาพทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์มาก สามารถนำไปเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่น เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวให้เข้ามายังบ้านห้วยขมิ้นฯ นำไปสู่การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

1.1 ด้านการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ (Zoning) เป็นกระบวนการวางแผนการใช้พื้นที่เกษตรอย่างเหมาะสมก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเจ้าของสวนเกษตรอินทรีย์ เช่น แบ่งโซนสำหรับที่พักนักท่องเที่ยวหรือนักทัศนอาจร ออกจากโซนที่พักของเจ้าของ โซนกิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสวนเกษตรอินทรีย์ และสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

1.2 การรับรองด้านเกษตรอินทรีย์ โดยต้องผ่านการประเมินการเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่านักท่องเที่ยวและผู้บริโภคจะได้รับการบริการท่องเที่ยวจากกิจกรรมและผลผลิตเกษตรอินทรีย์อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับคำแนะนำจากสำนักงานเกษตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความสามารถในการบริหารจัดการด้านเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์ได้อย่างราบรื่น ตามหลักการพื้นฐานระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม Participatory Guarantee Systems (PGS) ประกอบด้วย

1.2.1 การมีส่วนร่วม (Participatory) ทำให้ระบบเกิดความน่าเชื่อถือที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้บริโภค ที่ปรึกษา ร่วมกันในกระบวนการรับรอง

1.2.2 ความโปร่งใส (Transparency) เป็นกลไกในกระบวนการตรวจรับรองจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2.3 กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) เป้าหมายเพื่อรับรองและเป็นเครื่องมือพัฒนาชุมชนและเกษตรอินทรีย์

1.2.4 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Shared vision) ระหว่างเกษตรกรที่เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น

1.2.5 ความสัมพันธ์แนวราบ (Horizontality) ที่เป็นการแบ่งอำนาจผู้รับผิดชอบกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.2.6 ความไว้วางใจ (Trust) เป็นการรับรองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อมั่นต่อกัน ใช้กลไกทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการรับรองที่เชื่อถือเกษตรกรได้

1.3 พัฒนางองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมคนรุ่นใหม่ได้เข้ามาเรียนรู้เรื่องการเกษตรอินทรีย์ โดยการสนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานระหว่างเครือข่ายทั้งนอกและในพื้นที่ หรือการจัดให้มีการดูงานตัวอย่างจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำกลับมาปรับใช้กับชุมชน ภาคการศึกษาสนับสนุนการวิจัยช่วยพัฒนางองค์ความรู้การผลิตพืชเกษตรอินทรีย์และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ โดยจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่ในภาคเกษตร โครงการพัฒนานวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ ให้กับกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงการทำเกษตรอินทรีย์ในชุมชน เป็นการต่อยอดสู่การพัฒนาอาชีพที่มีคุณค่าและสร้างรายได้ และเพิ่มความรู้ด้านนวัตกรรมในการผลิตพืชผักไม้ผลอินทรีย์ และนวัตกรรมในการแปรรูปผลผลิตทาง

การเกษตรอินทรีย์ รวมถึง ความรู้ด้านการทำปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุในการทำปุ๋ยเพื่อช่วยลดต้นทุนของเกษตรกร และเพิ่มศักยภาพให้ผลผลิตที่ดี เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ทำให้เล็งเห็นความสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์ต่อไป

1.4 ส่งเสริมผลผลิตทางเกษตรอินทรีย์และการแปรรูปให้มีความหลากหลาย โดยจัดทำตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เป็นกระบวนการเพื่อเพิ่มมูลค่าให้ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ พัฒนางค์ความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่สามารถถ่ายทอดให้ผู้ที่สนใจได้ ส่งผลให้เกิดรายได้จากภาคการท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้มีช่องทางการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ การเพาะพันธุ์กล้าผักและไม้ผลเมืองหนาวเพื่อจำหน่าย พัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่มีมาตรฐาน ส่งเสริมด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย ให้เกษตรกรมีความสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์เพื่อความอยู่รอด และสามารถจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบได้ด้วยตัวเอง

1.5 อนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติและอากาศที่โดดเด่น มีความสวยงามเป็นไปตามฤดูกาลที่ไม่ใช่ทำขึ้นมาใหม่ สงบเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ คำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว

1.6 อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมความเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรกรรม สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีเฉพาะถิ่นให้คงอยู่ โดยกระส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ ในการรักษาประเพณี ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมไม่ให้เลือนหายโดยการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ที่ไม่ใช่การสอนแต่เป็นการซึมซับผ่านการดำเนินชีวิตเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนบ้านห้วยขมิ้นฯ มีการทำเกษตรอินทรีย์เริ่มตั้งแต่สมัยอดีตที่บรรพบุรุษได้สั่งสมไว้ ถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่พ่อแม่ปู่ย่าตายายได้สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นไม่เลือนหาย ต้นไม้พืชพันธุ์บางชนิดเป็นสมบัติของชุมชนที่บรรพบุรุษได้ดูแลและดำรงไว้ สิ่งนี้เป็นสิ่งเดียวที่จะทำให้วิถีชีวิต วัฒนธรรมชนเผ่าได้สืบทอด เป็นเอกลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ที่ยังคงอยู่ให้ลูกหลานได้สืบทอดซึ่งวิถีชีวิตอันดีงาม และเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรับรู้ถึงวิถีเกษตรอินทรีย์ และความรักของในหลวงรัชการที่ ๙ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริให้พัฒนาอาชีพนำพืชพันธุ์เมืองหนาวมาส่งเสริมให้ประชาชนของพระองค์ท่านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังเช่นทุกวันนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการย้ายถิ่นฐานกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยหันไปทำงานประจำนอกพื้นที่กันมากขึ้นมองหาความมั่นคงของชีวิตทำให้วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิม อาชีพการทำเกษตรของชุมชนกำลังเลือนหาย จนทำให้ไม่เล็งเห็นความสำคัญของการทำเกษตรชุมชน การที่จะทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่หันกลับมาพัฒนาชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งต้องทำให้เกิดอาชีพและรายได้ที่มั่นคงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้คนหันมาช่วยกันรักษาความ

เป็นเอกลักษณ์ วิธีชีวิตของชุมชนเกิดการสืบทอดวัฒนธรรม รวมทั้ง ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนช่วยเสริมให้เกิดรายได้แก่เกษตรกรส่งผลให้ภาพรวมของเศรษฐกิจดีขึ้นเช่นกัน

1.7 กำหนดระยะเวลาของพืชแต่ละชนิดที่เพาะปลูกในพื้นที่ ได้แก่ ช่วงระยะเวลาการเตรียมดิน ไหล ระยะเวลาการนำต้นลงแปลงปลูก ระยะเวลาการเติบโตโต-ใส่ปุ๋ย ระยะเวลาตัดแต่งกิ่ง ระยะเวลาออกผล-เก็บเกี่ยว เพื่อนำไปกำหนดเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมีความโดดเด่นตามฤดูกาลแตกต่างกันไป

2. การบริหารจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

สำรวจทรัพยากรชุมชนเพื่อนำมาออกแบบและกำหนดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวทางเกษตรอินทรีย์ต่างๆให้มีความหลากหลาย และมีความต่อเนื่อง เป็นการพัฒนากิจกรรมจากพื้นฐานที่ชุมชนมีอยู่นำมาต่อยอดให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว และในแต่ละฤดูกาลจะมีความแตกต่างของพืชแต่ละชนิด การนำกิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์ของชุมชนมากำหนดเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมได้ ซึ่งพื้นที่ที่ทำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ก็จะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไปตามศักยภาพของพื้นที่นั้นๆด้วย โดยต้องเป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยคนภายในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมไปถึงการปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติคำนึงถึงระบบนิเวศ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อกำหนด ต่อไปนี้

2.1 กิจกรรมให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ด้านการผลิตพืชผักและไม้ผล ด้านการดูแลเอาใจใส่ตามช่วงฤดูกาล ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตตามฤดูกาล ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์

2.2 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น

2.3 กิจกรรมท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนได้รับความเพลิดเพลินสร้างประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกเพศทุกวัย

2.4 กิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่มีความน่าสนใจ/โดดเด่น/เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และมีความหลากหลาย เช่น วิธีการเก็บถนอมอาหารของแต่ละท้องถิ่น การทำนา การทำสวนไม้ตัดดอก การทำสวนผลไม้ การทำสวนครัวสวนผัก การทำสวนสมุนไพร การทำฟาร์มปศุสัตว์ เป็นต้น

2.5 กิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้และเกิดประโยชน์ให้คนในชุมชนอย่างแท้จริง ไม่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มนายทุนนอกพื้นที่

2.6 ดำเนินการสำรวจพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว และจัดทำโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความต่อเนื่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี (12 เดือน)

2.7 สถานที่จัดกิจกรรมมีความสะอาดและปลอดภัย มีการดูแลปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ และสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นกลุ่มได้ (ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป)

3. การบริหารจัดการด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

ผู้รับผิดชอบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้ครอบคลุมและมีความปลอดภัย พัฒนาสภาพถนนภายในแหล่งท่องเที่ยว และระบบขนส่งสาธารณะที่เพียงพอ เพื่อให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น

3.1 คำนึงถึงความปลอดภัย ไฟฟ้าแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมสะดวกต่อการเดินทาง เส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีการทำความสะอาดพื้นที่รอบเส้นทางให้มีความเรียบร้อย ไม่มีสิ่งกีดขวางทางการจราจร เช่น เศษหิน/ดินสไลด์ กิ่งไม้หัก ภูเขาทับ เป็นต้น สภาพพื้นผิวถนนพร้อมใช้งาน

3.2 สำรวจเส้นทางเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการเดินทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ใกล้เคียง และพื้นที่อื่นได้ จัดทำข้อมูลพื้นฐานการเดินทาง แผนที่เดินทาง เบอร์โทรฉุกเฉิน ข้อมูล ที่พักรถ ที่สำหรับจอดรถ ที่พัก และปั้มน้ำมัน

4. การบริหารจัดการด้านการบริการที่พัก (Accommodation) ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

การบริการที่พักแรมที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ สร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน ที่พักแรมมีการกำหนดราคาอย่างเหมาะสม มีการแจ้งราคาอย่างชัดเจนให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนเข้าพัก เป็นที่พักที่มีความเหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ โฮมสเตย์ หรือฟาร์มสเตย์ พร้อมกับการบริการอาหารประจำถิ่นของแต่ละพื้นที่นั้นๆ เป็นการนำเสนอวัฒนธรรมอาหารการเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

4.1 รวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโฮมสเตย์ เพื่อเป็นการช่วยเกษตรกรที่มีความสนใจด้านการท่องเที่ยว เป็นแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ และสร้างมาตรฐานที่พักโฮมสเตย์

4.2 ออกแบบที่พักให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยใช้การตกแต่งจากผลิตภัณฑ์ของชุมชนดัดแปลงจากผ้าทอ เช่น ปอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ ผ้าผ้าน เป็นต้น

4.3 วางแผนการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม ที่พักที่อยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยพื้นที่ฟาร์ม หรือบ้านของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของ และตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่เป็นแหล่งเกษตรอินทรีย์ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดโซนที่พักเพื่อความสะดวก เช่น แบ่งโซนสำหรับแขกพัก เจ้าของสวน โซนสวนผัก โซนเกษตร เป็นต้น

4.4 การดูแลที่พักอย่างสม่ำเสมอ มีการกำจัดแมลง การกำจัดลูกน้ำ/ยุงลาย ก่อนนักท่องเที่ยวจะเข้าพัก หรือ ในระหว่างเข้าพัก เช่น ทรายไถ่ไล่ยุง ไม้ติดยุง เป็นต้น (หลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนจากแมลงต่างๆ)

4.5 ความปลอดภัยในที่พักแรม มีการดูแลรักษาความปลอดภัยการสอดส่อง ตรวจตรา พร้อมให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

5. การบริหารจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

5.1 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่มีความสะอาดและได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการ ได้แก่ ระบบไฟฟ้า-น้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์ หรือระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้ได้ดี ที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น การมีสัญญาณโทรศัพท์ที่ดีเพิ่มขีดความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว

5.2 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีความพร้อม เป็นศูนย์กลางในประสานงานฯ สถานที่ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร บริการข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวและบุคคลภายนอก มีความสะดวกเข้าถึงง่ายสภาพแวดล้อมสะอาดได้มาตรฐานเหมาะสม มีอุปกรณ์ฉุกเฉินที่มีความพร้อม อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล อุปกรณ์ติดต่อสื่อสาร บริการห้องน้ำสะอาด ให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว ความพร้อมของบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น จัดทำข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับชุมชน ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ แผนที่ท่องเที่ยวเส้นทางในชุมชนแสดงข้อมูลโรงพยาบาล สถานีตำรวจ ปั้มน้ำมัน และเบอร์โทรฉุกเฉิน เอกสารเผยแพร่วิชาการด้านเกษตรอินทรีย์ จัดทำข้อมูลพืชท้องถิ่น พืชเกษตรอินทรีย์ และตารางข้อมูลพืชที่ชุมชนมีการเพาะปลูกแต่ละชนิด ตลอดทั้ง 12 เดือน เป็นต้น

5.3 พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ช่วยในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ พัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร อบรมให้ความรู้ด้านการเป็นวิทยากรท้องถิ่น ทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ ทักษะด้านภาษา เพื่อให้มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้เฉพาะด้านที่ต้องเกิดจากการสังสมประสบการณ์การทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรนั่นเอง

6. บริหารจัดการด้านการตลาดท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ (Marketing)

6.1 ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมกิจกรรม งานเทศกาลต่าง ๆ ออกบูธ งานแสดงสินค้าเกษตรอินทรีย์ งานอาหารปลอดภัย หรือ มีการรวมกลุ่มเพื่อเข้าร่วมงานเทศกาล ออกบูธส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ หรือต่างจังหวัด เป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้กับชุมชน

6.2 การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนเกษตรอินทรีย์ ร่วมกับดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว รวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่เพื่อขับเคลื่อนสังคมเกษตรอินทรีย์ให้กว้างขึ้น

6.3 จัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายใต้แบรนด์ ‘ห้วยขมิ้นอแกนิกส์’ เป็นแบรนด์สินค้าของชุมชน ถือเป็นการสร้างความเชื่อถือให้กับผู้บริโภค จัดให้มีการจองสินค้าเกษตรอินทรีย์ล่วงหน้า

และจัดจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์ จัดทำกระเช้าตามเทศกาลต่างๆ อีกทั้ง ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้เป็นของฝาก ของที่ระลึก ให้กับนักท่องเที่ยวในระหว่างที่ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การแจกเสื้อผ้าทอให้นักท่องเที่ยวสวมใส่และสามารถนำกลับไปได้เลย การประกอบอาหารที่ทำจากผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ของชุมชน โดยคิดค่าใช้จ่ายรวมไปในกิจกรรมการท่องเที่ยวเรียบร้อยแล้ว ถือเป็น การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ไม่ได้เป็นการยึดเหนี่ยวให้นักท่องเที่ยว และยังสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

6.4 กำหนดกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมเพื่อนำไปส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ได้แก่

6.4.1 นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Tourism) เป็นการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแบบทัศนศึกษา ดูงาน อบรม แลกเปลี่ยน ศึกษาหาความรู้ งานวิชาการ เพื่อนำไปเป็นแนวทางประกอบอาชีพเกษตรอินทรีย์ และผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ กลุ่มภาคการศึกษา โรงเรียน มหาวิทยาลัย นักวิชาการ นักศึกษา เยาวชน เกษตรกรชุมชนอื่นๆ เป็นต้น

6.4.2 นักท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) เน้นชอบทำกิจกรรม ทำทาย ตื่นเต้น เรียนรู้ และประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ที่เดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ เช่น นั่งรถชมทัศนียภาพ ชิงจักรยานเสือภูเขา ซิมอเตอร์ไซด์ควิบาก เดินป่า เป็นต้น

6.4.3 การท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ท่องเที่ยวตามความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น เรียนรู้การแปรรูปกาแฟ การทำเกษตรอินทรีย์ เรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมชนเผ่า เป็นต้น

ท่องเที่ยวนำร่องเชิงเกษตรอินทรีย์บนฐานทุนชุมชน

เป็นการทำท่องเที่ยวนำร่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ โดยต้องให้สอดคล้องกับทรัพยากรในทุกฤดูกาลผลิตและสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ดำเนินการโดยมีส่วนร่วมของชุมชนในการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง โดยเลือกจากความเต็มใจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่जारที่มีความพร้อมก่อน 5-10 ราย ทำการทดลองดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในชุมชน หลังจากนั้นต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานสอบถามกับคนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ทดลอง และนำการทดลองนำเที่ยวนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป โดยนำชุมชนที่ประสบความสำเร็จเอามาเป็นต้นแบบในการดำเนินการท่องเที่ยว มาเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาแนะนำ รวมถึง การรวมกลุ่มเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ร่วมกันดำเนินการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองเพื่อการขับเคลื่อนที่ยั่งยืน

กำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บนฐานทุนชุมชน โดยสอดคล้องกับทรัพยากรของพื้นที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ เพื่อนำไปดำเนินการท่องเที่ยวแนวร่องเชิงเกษตรอินทรีย์ของบ้านห้วยขมิ้น สามารถกำหนดได้ 6 ฐาน อธิบายดังต่อไปนี้

ฐานที่ 1: ความเป็นมาของชุมชนเกษตรอินทรีย์

กิจกรรม

1. หลักการและเหตุผลของการทำเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น จากคำสอนของพ่อหลวงสู่เกษตรอินทรีย์ เป็นพื้นฐานสำคัญสู่ความยั่งยืน
2. กฎและข้อระเบียบในการทำการเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐาน PGS Organic Thailand และ PGS ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์
3. องค์กรความรู้เรื่องพืชท้องถิ่น และพืชที่ปลูกแบบอินทรีย์ในชุมชนบ้านห้วยขมิ้น

ฐานที่ 2: เยี่ยมชมแปลงเกษตรอินทรีย์ตามฤดูกาลกับเกษตรกรเจ้าของสวนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น (ปลั้ว เคล (KALE) ฟิลเลย์ไอซ์เบิร์ก คอส เรตไอค์ กรีนไอค์ สดอเบอร์รี่ เคพทูลเบอร์รี่ พาสลีย์ อโวคาโด เสาวรส เป็นต้น)

กิจกรรม

1. เรียนรู้วิธีการผลิตพืชแบบอินทรีย์แบบมืออาชีพในห่วงจางสมบูรณ์ ได้แก่ วิธีการปลูกในโรงเรือน การเพาะต้นกล้า การขยายพันธุ์ไม้ผลเมืองหนาว การปลูกเพื่อเก็บเมล็ดทำพันธุ์อินทรีย์ การเลือกใช้ดินและวัสดุเพาะกล้าที่เหมาะสม การรดน้ำในปริมาณที่พอเหมาะ และลักษณะนิสัยของพืชแต่ละชนิด การเก็บเกี่ยว การอารักขา เป็นต้น
2. เรียนรู้วิธีและขั้นตอนการเก็บเกี่ยวพืชผล ผลผลิตผลทางการเกษตรอินทรีย์เป็นไปตามฤดูกาล และชนิดของพืช
3. ขั้นตอนการการคัดเกรดพืชผล ผลผลิตผลทางการเกษตรอินทรีย์ การเก็บรักษา การขนส่ง และขั้นตอนอื่นๆ ก่อนนำจัดส่งเพื่อจำหน่าย
4. ระยะเวลาที่จะสามารถทำกิจกรรมได้ ตามรอบการเพาะปลูก

ฐานที่ 3: COFFEE STORY เริ่มตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ พร้อมการเล่าเรื่องราวที่ว่า “กาแฟรักษาป่า” เป็นอย่างไร

กิจกรรม

1. สัมผัสประสบการณ์ ขั้นตอนการเก็บเมล็ดกาแฟอาราบิก้า (Arabica) ในผืนป่าชุมชน
2. ขั้นตอนการแปรรูปเมล็ดกาแฟ (Coffee Processing) ขั้นตอนการแปรรูปกาแฟ 2 วิธี ได้แก่ 2.1) การแปรรูปกาแฟแบบเปียก (Washed process) นำผลเชอร์รี่ที่เก็บได้ไปล้างและสีเอาเปลือกออก แล้วจึงนำผลกาแฟที่ยังติดกะลาอยู่ไปตากแดดให้แห้งแล้วถึงนำไปเข้าเครื่องสีกะลา ได้

เป็น 'กาแฟสาร' 2.2) การแปรรูปกาแฟแบบแห้ง (Dry process) นำผลเชอร์รี่ที่เก็บได้ไปตากเลยและเมื่อแห้งแล้วจึงนำมาเข้าเครื่องสี

3. ขั้นตอนการสีกาแฟกะลา ได้เป็น 'กาแฟสาร'
4. ขั้นตอนการคั่วเมล็ดกาแฟ กาแฟคั่วอ่อน กาแฟคั่วกลาง กาแฟคั่วเข้ม
5. ระยะเวลาที่จะสามารถทำกิจกรรมได้ ช่วงเดือน กันยายน-ธันวาคม

ฐานที่ 4: รู้จักกับ “ลูกพลับ”

กิจกรรม

1. ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวเอาลูกพลับสด และวิธีการบ่มลูกพลับ
2. วิธีการแปรรูป “พลับกึ่งแห้ง”
3. ระยะเวลาที่จะสามารถทำกิจกรรมได้ ช่วงเดือน มิถุนายน-กันยายน

ฐานที่ 5: เรียนรู้วัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ

กิจกรรม

1. เยี่ยมชมชุมชนหมู่บ้าน และเรียนรู้วัฒนธรรมการแต่งกายแบบวิถีชนเผ่ากะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ

2. เรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตที่ผูกพันกับผืนป่าผืนดิน ความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ
3. เข้าใจอาหารท้องถิ่นการกินฉบับชนเผ่ากะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ
4. ศึกษาดูงานกลุ่มผ้าทอบ้านห้วยขมิ้น เรียนรู้ภาษาชนเผ่ากะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ

ปกากะญอ

ฐานที่ 6: นันทนาการอื่นๆ

กิจกรรม

1. ชมแหล่งน้ำแร่ธรรมชาติบ้านห้วยขมิ้น
2. ศึกษาดูงานกลุ่มออมทรัพย์
3. ปางช้างอนุรักษ์
4. เดินป่าระยะสั้นเรียนรู้ระบบนิเวศป่าไม้พืชพันธุ์ธรรมชาติ ศึกษาธรรมชาติ ส่องนก เก็บ

เห็ด ชมความสวยงามธรรมชาติ ฯลฯ

5. กิจกรรมปลูกป่าประจำปี

6. กิจกรรม Workshop ต่าง ๆ เช่น การปรุงอาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ ใช้งานศิลปะต่างๆ เป็นต้น

ภาพที่ 2 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอมะเข่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อประเมินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสามารถนำไปอภิปราย ดังต่อไปนี้

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

1. ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์

ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีศักยภาพในระดับมาก กล่าวคือ เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีการเพาะปลูกพืชพรรณสมุนไพรและผลไม้ตามฤดูกาล ยังคงมีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณีการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมของเกษตรกร รวมไปถึงการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศในชุมชน การทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ได้การรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือการรับรองมาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย เป็นต้น โดยพื้นที่ที่มีการกำหนดเป็นสัดส่วน แบ่งแยกออกเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์อย่างชัดเจนไม่ปะปนกัน ด้านผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลายและต่อเนื่อง มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์ อย่างสม่ำเสมอ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ รวมไปถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ กฤตินี วัฒนวิเศษ (2565) กล่าวถึง แนวคิดการท่องเที่ยววิถีอินทรีย์ การท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วม ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการซื้อตรงจากเกษตรกร พร้อมการสื่อสารสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้บริโภค ซึ่งนำไปสู่กระแสการผลิตอาหารที่ดีต่อสุขภาพ และยังสามารถสร้างสร้างความยั่งยืนในระบบอาหาร เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการที่ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในเส้นทางการผลิตสินค้าอินทรีย์จำเป็นต้องมีการรับรองที่มีมาตรฐาน

โดยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee Systems: PGS) จึงเป็นแนวคิดที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์ได้อย่างราบรื่น

2. ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์

ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์มีศักยภาพในระดับปานกลาง กล่าวคือ บ้านห้วยขมิ้นมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้ เกษตรกรสามารถติดต่อสื่อสารได้หลากหลายช่องทางส่งผลให้มีช่องทางจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าที่หลากหลาย มีการรวมกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ มุ่งส่งเสริมคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรนอกพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรม เป้าหมายคือการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ บ้านห้วยขมิ้นยังจำเป็นต้องสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และข้อมูลแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ข้อมูลการเดินทางที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เพื่อให้พร้อมต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ นีออน ศรีสมยง (2552) กล่าวว่า การจัดการด้านการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องคำนึงถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มที่มีความสนใจในด้านการเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกานดา นาคะปักษิณ และคณะ (2560) กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยววิถีเกษตรอินทรีย์ ต้องมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวหลักเพื่อแนะนำแก่นักท่องเที่ยว 2) การกำหนดตลาดเป้าหมายทั้งตลาดหลักและหรือตลาดรองที่เหมาะสม 3) การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สคราญนิตย์ เล็กสุทธิ และพงศ์ศิริ ปีตุรัตน์เจริญกุล (2020: 76-87) กล่าวว่า รูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมกับเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน จังหวัดลำพูน คือการพัฒนาตลาด รวมกลุ่มเครือข่ายสมาชิกเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ทั้งการเข้าร่วมตลาดนัด หรือจัดจำหน่ายในรูปแบบออนไลน์ ส่งเสริมการแปรรูป และสร้างแบรนด์สินค้าของชุมชน ส่งเสริมวัฒนธรรมอาหารประจำถิ่นสร้างเรื่องราวให้มีความน่าสนใจและตรงกับตลาดผู้บริโภค สนับสนุนให้มีการนำพืชผักอินทรีย์ใช้ในภาครัฐ และภาคเอกชนในพื้นที่ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร ฯลฯ รวมไปถึงจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

3. ศักยภาพด้านการบริการการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ควรพัฒนาด้านการบริการด้านการท่องเที่ยว เนื่องจาก บ้านห้วยขมิ้นเป็นชุมชนเกษตรกรรมที่รายได้หลักมาจากการทำการเกษตร จึงขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้มีความพร้อมในด้านการบริการการท่องเที่ยว โดยเริ่มจากจัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่พร้อมให้บริการ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของฝากและผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ ที่ได้รับมาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการ รวมไปถึงการบริการโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป หรือแพ็คเกจทัวร์ต่างๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นำขวัญ วงศ์ประทุม และคณะ (2561) กล่าวว่า ศักยภาพการบริการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านดอยยาววิสัยขาดประสิทธิภาพ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาการบริการด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากยังขาดจุดให้บริการนักท่องเที่ยวที่สามารถให้ข้อมูลจำเป็นเบื้องต้นแก่นักท่องเที่ยว และการบริการด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว หรือมัคคุเทศก์ที่มีความสามารถสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รวมไปถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประกอบศิริ ภักดี พิณิจ และปานณนาถ บัวเงิน (2018: 93-102) กล่าวว่า เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวยังไม่ได้ถูกพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว การทำเกษตรของกลุ่มนาบัวและกลุ่มเครือข่ายเป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้ดำรงชีพ จึงทำให้ขาดความรู้ ทักษะด้านการท่องเที่ยว แนวทางในการพัฒนาด้านการบริการควรเป็นไปตามความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่ ได้แก่ เน้นเรื่องการต้อนรับที่เป็นมิตร ความปลอดภัยในชุมชน การฝึกอบรมทักษะการสื่อความหมายให้แก่บุคลากรทางการท่องเที่ยว รวมไปถึงพัฒนาทักษะความรู้เฉพาะด้านเกษตรปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจต่อไป

4. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น จำเป็นต้องพัฒนาที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวที่นำรถส่วนตัวมาเอง จัดให้มีบริการรถสาธารณะ และตารางเดินรถให้เพียงพอต่อความต้องการ หรือจัดให้มีบริการรับ-ส่ง โดยเป็นการเช่ารถของคนในชุมชนที่ชำนาญเส้นทาง ในด้านการบริการสาธารณสุขประโยชน์ขั้นพื้นฐานชุมชนมีความจำเป็นต้องพัฒนาให้เพียงพอหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ชุมชนยังขาดทักษะด้านการท่องเที่ยว รวมไปถึง ความพร้อมของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สามารถให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญกานต์ นามวงศ์ และคณะ (2564: 137-151) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกาแพพิเศษของชุมชนผู้ปลูกกาแพ ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า ผลการประเมินศักยภาพ

แหล่งท่องเที่ยวบ้านแม่แจ่ม และบ้านป่าเหมี้ยง อยู่ในระดับปานกลาง และควรพัฒนาปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสะดวกในการเข้าถึง 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านสภาพแวดล้อม 4) ด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว และ 5) ด้านการจัดการไร้กาแพพิเศษ และยังคงกล่าวถึงแนวทางในการจัดการศักยภาพด้านข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวควรมีแนวทางดังต่อไปนี้ 1) ปรับปรุงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ที่เข้าถึงนักท่องเที่ยวโดยตรงเพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว 2) จัดให้มีห้องสุขา ห้องสุขาสำหรับผู้พิการที่ถูกละเลยอย่างเพียงพอภายในแหล่งท่องเที่ยว 3) จัดมาตรการรักษาความปลอดภัยและเพิ่มจำนวนบุคลากร 4) ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวแก่บุคลากรในแหล่งเที่ยว (มัคคุเทศก์) 5) พัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ (ทรัพยากรการท่องเที่ยว) 6) พัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถในการรองรับด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ผลการอภิปราย สรุปว่า เกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นฯ มีทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์ที่มีความได้เปรียบสามารถนำมาพัฒนาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้ ได้แก่ พืชผัก/ไม้ผลที่เป็นพืชเมืองหนาว (พลับ กาแฟ กล้วยตาก อะโวคาโด ฯลฯ) ที่ใช้วิธีการปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ทั้งสิ้น รวมถึงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ และความโดดเด่นทางสภาพภูมิอากาศ ที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ อีกทั้งประเพณีชนเผ่าของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ ซึ่งมีวิถีชีวิตที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมไปถึงวัฒนธรรมการแต่งกาย และการทอผ้าของชนเผ่าที่ยังคงใช้สวมใส่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่มีอยู่แล้วภายในชุมชน อีกทั้ง การสนับสนุนจากโครงการต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตไม้ผลเมืองหนาวอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นฯ โครงการพัฒนาระบบทดลองการพัฒนาทักษะแรงงานที่ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา โครงการส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์และเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนเพื่อก้าวสู่การเป็นเมืองสีเขียวต้นแบบ ประจำปีงบประมาณ 2563 และเป็นพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ อีกด้วย โดยพื้นฐานของชุมชนบ้านห้วยขมิ้นฯ เป็นชุมชนเกษตรกรรม มีการเพาะปลูกสร้างที่อยู่อาศัย การจัดหาอาหาร ที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพทั้งสิ้น และการทำเกษตรจึงเป็นอาชีพหลักที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร อีกทั้งการปรับตัวของการทำเกษตรที่หันมาใส่ใจในเรื่องของเกษตรอินทรีย์มากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตรลดต้นทุนการผลิต และลดการใช้สารเคมี เห็นได้ว่ารากฐานในการดำเนินชีวิตของชุมชนนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเลย จึงเป็นสาเหตุให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับชุมชนอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น ในการเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนจึงจำเป็นต้องพัฒนาด้านการตลาด ด้านการบริการ ด้านการรองรับ ไปพร้อม ๆ กัน เนื่องจากการท่องเที่ยววันนี้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการกระตุ้นให้คนในพื้นที่เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรในชุมชน กระตุ้นให้

เกิดการวางแผนทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสร้างความตระหนักรู้ ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดที่สอดคล้องกับเป้าหมายของชุมชนที่ต้องการสร้างรายได้และอาชีพที่มั่นคงภายในชุมชน เพื่อดึงคนรุ่นใหม่กลับเข้ามาพัฒนาชุมชนต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประกอบศิริ ภัคดิพิณิจ และ ปานณนาถ บัวเงิน (2018: 96) กล่าวว่า หากแหล่งท่องเที่ยวขาดทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว จะทำให้ไม่สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยได้อย่างสิ้นเชิง และสอดคล้องกับ อรุช นวราช (2563: 44-47) กล่าวถึง แนวคิดการท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ (Organic tourism) ว่าเป็นแนวคิดที่ช่วยขับเคลื่อนสังคม สร้างความสมดุลระหว่างสังคมกับสิ่งแวดล้อม สร้างจุดขายทางการตลาดให้กับผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้การผลิตแบบเกษตรอินทรีย์เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างมีระบบ

ทั้งนี้ เกษตรกรบ้านห้วยขมิ้นฯ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์มากกว่า 6 ปี แสดงให้เห็นว่าการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรเป็นระยะเวลายาวนานทำให้มีองค์ความรู้ที่มาจากประสบการณ์ เป็นองค์ความรู้เฉพาะด้านที่สามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้ที่สนใจได้ สอดคล้องกับ นราศิณี แก้วไหลมา และคณะ (2560: 392) กล่าวว่า เกษตรกรที่มีการประกอบอาชีพเกษตรเป็นระยะเวลานานจะมีความรู้ ความเข้าใจที่มากกว่าเกษตรกรที่ทำเกษตรเป็นระยะเวลาน้อย และประชากรส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีระดับการศึกษาจบปริญญาตรี มีอายุเฉลี่ย 39.84 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สคราญนิตย์ เล็กสุทธิ และพงศ์ศิริ ปิตรีตน์เจริญกุล (2020: 76-87) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีอายุระหว่าง 50-70 ปี มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา อาจเนื่องจากการส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่พัฒนาขีดความสามารถด้านการเกษตรเพิ่มขึ้นผ่านโครงการต่างๆ ได้แก่ โครงการ Young Smart Farmer, โครงการบัณฑิตคืนถิ่น เป็นต้น จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้อายุของเกษตรกรไม่สอดคล้อง อีกทั้ง เกษตรกรในชุมชนบ้านห้วยขมิ้นฯ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่หันมาสนใจทำการเกษตรมากขึ้น จึงทำให้มีความสามารถในการพัฒนาองค์ความรู้ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว มีแนวคิดที่ทันสมัยสามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยเข้าใจความต้องการของคนในยุคปัจจุบันได้ดี

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

1. ความสำคัญด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) มีความสำคัญมากที่สุดต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ ความต้องการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการช่วยสร้างสมดุลของทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sanjeeb K Jena. (2019: 40-48) ว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอินทรีย์ Eco-organic Tourism ต้องมีการพัฒนาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการที่ดิน 2) พัฒนาความหลากหลายของการบริการ 3) พัฒนาความรู้ทักษะด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ภายใต้รูปแบบเกษตรอินทรีย์ และเพิ่มความหลากหลายทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า สิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจเกิดความอยากรู้อยากเห็นอย่างสัมผัส และรู้สึกอยากเดินทางไปยังสถานที่นั้นๆ โดยสิ่งดึงดูดใจอาจแบ่งตามประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ 2 ประเภท 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ความสำคัญด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ เป็นการนำกิจกรรมทางการเกษตรอินทรีย์ของชุมชนมาบริหารจัดการพัฒนาให้สามารถตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะกลุ่ม ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุกานดา นาคะปักษิณ และคณะ (2560: 216) กล่าวว่าจากการประชุมกลุ่มย่อย แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การต่อยอดกิจกรรมด้านการเกษตรอินทรีย์ให้มีความหลากหลาย 2) พัฒนาและออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพแข่งขันในตลาดเฉพาะกลุ่ม 3) การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรอินทรีย์กับแหล่งท่องเที่ยวหลัก 4) สำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อพัฒนาและสร้างภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิระชัย ยมเกิด และวินิจ ภาเจริญ (2565: 133-145) กล่าวว่า ศักยภาพของพื้นที่ตำบลแม่ว๊ะ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีความพร้อมด้านทรัพยากรที่หลากหลาย ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ อีกทั้งความตื่นตัวของคนในชุมชน เอื้อต่อการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และ สอดคล้องกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) กล่าวว่า การ

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องพึ่งพากิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่นั้นๆ เกิดกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนทักษะประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรกับนักท่องเที่ยว เกิดความเพลิดเพลินใจ รวมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

3. ความสำคัญด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)

ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) มีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ความสะดวกในการเดินทางและการความรู้สึกลดภัยจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอยากเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยววันนั้น ๆ พร้อมทั้ง ข้อมูลแนะนำก่อนการเดินทางที่ครอบคลุมสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ที่พัก จุดพักรถ จุดชมวิว จุดที่มีปั้มน้ำมันไว้บริการหรือบองสถานพยาบาล สถานธันตำรวจใกล้เคียง รวมถึง คำแนะนำก่อนการเดินทางข้อควรระวังต่างๆ เบอร์โทรฉุกเฉิน เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากชุมชนไม่ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทำให้หากนักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้รถส่วนตัว หรือสามารถติดต่อบริการเช่ารถส่วนตัวของคนในชุมชนที่มีความชำนาญทางมากกว่า สอดคล้องกับ Dickman s. (1996) กล่าวว่า การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวปลายทางจำเป็นต้องมีการบริการขนส่งที่ปลอดภัยและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น รวมไปถึงศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว และมีการอัปเดตข้อมูลปลายทางอย่างสม่ำเสมอ

4. ความสำคัญด้านการบริการที่พัก (Accommodation)

ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) มีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ แหล่งท่องเที่ยวที่จัดให้มีที่พักไว้บริการภายในพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวก และสามารถตอบสนองความต้องการเป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทาง สอดคล้องกับ กุลวดี ละม้ายเงิน (2552: 5-6) กล่าวว่าที่พักเป็นองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นการบริการที่พักเพื่ออำนวยความสะดวกในการพักค้างแรมภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โรงแรมพร้อมบริการอาหาร เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ เป็นต้น และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ วุฒิพงษ์ ผลเพิ่ม (2012: 147-148) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการบริหารจัดการบ้านพัก และร้านอาหาร ให้มีมาตรฐาน ความสะดวก คุณภาพที่เหมาะสม เป็นปัจจัยภายในที่มีผลต่อศักยภาพการพัฒนาสู่แนวทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

5. ความสำคัญด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) มีความสำคัญปานกลาง โดยพื้นฐานเกษตรกรมุ่งเน้นให้ความสำคัญในด้านการเกษตรมากกว่าการท่องเที่ยว อีกทั้ง พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกสงวนไว้ให้ทำ

การเกษตรเท่านั้นจึงยังมองไม่เห็นความสำคัญของสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว และทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาที่นอกเหนือจากภาคการเกษตรทำให้เกิดค่าใช้จ่าย จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นหลัก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประกอบศิริ ภักดีพินิจ และปานณนาถ บัวเงิน (2018: 100) กล่าวว่า การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยว จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาครัฐ ในการสนับสนุน ร่วมกันวางแผน และจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา ก่อนและหลัง เป็นอีกประการหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภณสิทธิ์ อ้นยะ (2020: 51-52) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในระดับมหากแหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันก็จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจมากขึ้น นำไปความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

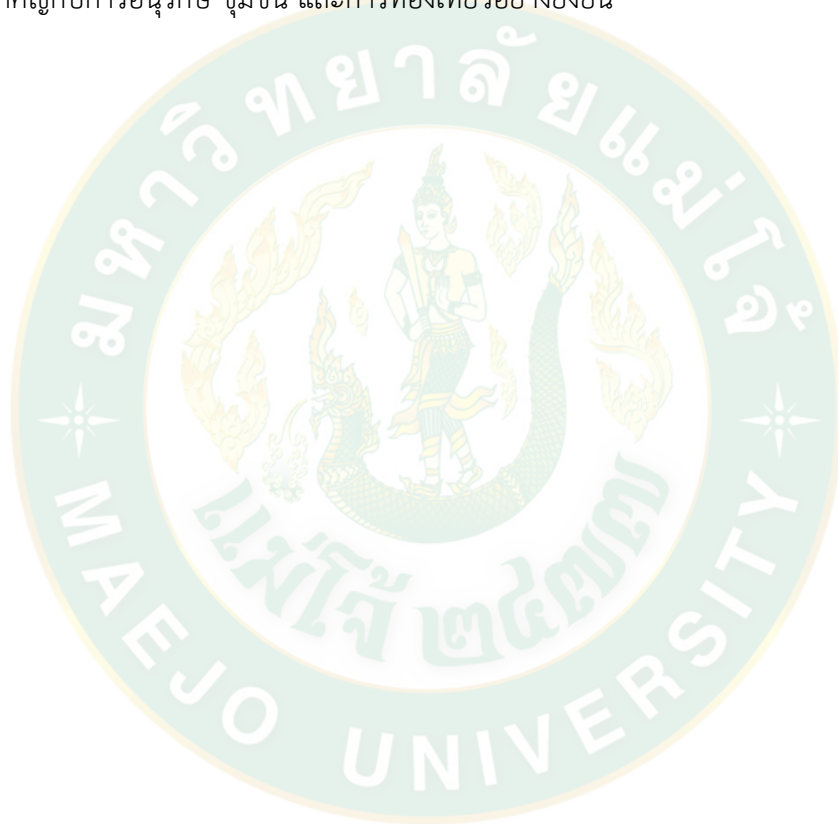
ผลการอภิปราย สรุปว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในระดับมาก โดยให้ความสำคัญต่อด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ตามลำดับ กล่าวคือ พื้นที่ท่องเที่ยวเกษตรอินทรีย์ต้องมีความเกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรม ภายใต้หลักการผลิตพืชอินทรีย์ของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม มีความสวยงาม สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำกิจกรรมทางการเกษตรมาสร้างเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วม มีกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรกับนักท่องเที่ยว ส่งเสริมให้มีการปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เข้าใจวิถีชีวิตการทำเกษตรอินทรีย์ของชุมชน อีกทั้ง ความเป็นมิตร ความเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญทำให้เกิดความประทับใจ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี และทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาอีกครั้ง ความสะดวกในการเดินทางเส้นทางท่องเที่ยวจัดให้มีไฟฟ้าแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมสะดวกต่อการเดินทางมีความปลอดภัย จุดบริการปั้มน้ำมันไว้บริการ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ใกล้เคียงอื่น ๆ พร้อมทั้ง มีการดูแลความสะอาดเรียบร้อยของพื้นที่รอบเส้นทาง ไม่มีสิ่งกีดขวางทางการจราจร และสภาพพื้นผิวถนนที่พร้อมใช้งาน ด้านที่พักควรมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมวิถีการเป็นอยู่ของชนเผ่ากะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ การดูแลบำรุงรักษาที่พักอย่างสม่ำเสมอ เช่น กำจัดแมลง การกำจัดลูกน้ำ/ยุงลาย ก่อน-หลังเข้าพัก หรือในระหว่างเข้าพัก รวมทั้งการวางแผนการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม การดูแลรักษาความปลอดภัยการสอดส่อง ตรวจสอบ พร้อมให้

การช่วยเหลือ มีการกำหนดราคาอย่างเหมาะสมแจ้งราคาอย่างชัดเจนให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนเข้าพัก และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ ได้แก่ การจัดให้มีระบบไฟฟ้า-น้ำประปาที่มีความสะอาดและได้มาตรฐาน เพียงพอต่อความต้องการ ความพร้อมในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีการบริการห้องน้ำสะอาดพร้อมใช้งานและเหมาะสม จัดให้มีป้ายข้อมูลแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ข้อควรปฏิบัติชัดเจนสมบูรณ์เข้าใจง่าย และจัดให้มีการพร้อมในระบบสัญญาณโทรศัพท์ ระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้ได้ดี พื้นที่สำหรับทำเป็นลานจอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกและไม่รบกวนการดำเนินชีวิตประจำวันของชุมชน จัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์สินค้าของที่ระลึก/ของฝาก รวมถึงร้านค้าชุมชน ร้านอาหารที่หลากหลาย พื้นที่ควรมีสถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ ป้อมยาม ที่พร้อมให้ความช่วยเหลือ รวมถึง การตรวจเช็คสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาของสังคมเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยเสริมให้มีความง่ายและสะดวกมากขึ้น การทำธุรกรรมผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนสามารถทำได้ด้วยตัวเอง ทำให้ความสำคัญของตู้ATM, โทรศัพท์สาธารณะในพื้นที่ลดน้อยลง และชุมชนมองว่าหากจำเป็นต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ เนื่องจากการจัดหาจำเป็นต้องใช้งบประมาณ ดังนั้น การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจะทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภณสิทธิ์ อ้นยะ (2020: 45-54) พบว่า เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านการบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 4) ด้านการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ด้านการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว 6) ด้านการจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยว 7) ด้านการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ อีกทั้ง สำหรับชุมชนที่มีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควรเริ่มจากความต้องการของชุมชนก่อนเป็นอันดับแรก ความสามัคคีของคนในชุมชน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชน โดยใช้หลักการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมบริหารจัดการ ส่งผลต่อเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตดีขึ้น สังคม ดีขึ้น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน จากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เกิดความเชื่อมโยงในระดับภาค เป็นอีกทางที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดการพัฒนา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประกอบศิริ ภักดีพินิจ และปานณนาถ บัวเงิน (2018: 93-102) กล่าวว่า การนำหลักการจัดการด้านการท่องเที่ยวเข้าไปพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพนั้น ควรมีการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายร่วมกันระหว่างชุมชนและกลุ่มเครือข่ายปลูกพืชเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัย โดยนำจุดเด่นของทรัพยากร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแต่ละพื้นที่ มาพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในรองรับการท่องเที่ยว ภายใต้แผนการบริหารจัดการงานร่วมกันอย่างมีระบบ สอดคล้องกับ กรมการท่องเที่ยว (2556) การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นกระบวนการบริหารจัดการองค์ประกอบทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยว และมีบริการที่มีมาตรฐาน การทำให้เกิดความสมดุลระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับผู้ใช้ประโยชน์ โดยให้ความสำคัญของการบริหารจัดการใน 3 มิติ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมือง และยังสอดคล้องกับ The International Ecotourism Society (2558) กล่าวว่า หลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ชุมชน และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านห้วยขมิ้นฯ เป็นแนวความคิดการท่องเที่ยวที่ต่อยอดทุนทางสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำการทำเกษตรอินทรีย์ของชุมชนผนวกเข้ากับการท่องเที่ยว เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนเกิดความสมดุลระหว่างระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่ยกเอาความโดดเด่นของทรัพยากรในชุมชนที่มีความสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมและประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่ากลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ ที่ยังคงพูดถึงความเชื่อมากมายที่มีความเกี่ยวข้องกับผีป่า การดำรงชีวิตล้วนผูกพันกับวิถีธรรมชาติ อีกทั้ง ชุมชนมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีการอนุรักษ์สัตว์ป่า ประกอบด้วย เขตอนุรักษ์สัตว์ป่าหมู่ที่ 3 และ 17 ความเป็นธรรมชาติที่โดดเด่น บ่อน้ำแร่ธรรมชาติ เส้นทางวิบาก เส้นทางเดินป่า เป็นต้น ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาให้มีขีดความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะกลุ่มได้ การสนับสนุนกลุ่มคนรุ่นใหม่ให้มีบทบาทหน้าที่มากขึ้นในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมและพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูง สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพทักษะทางปัญญา ความสามารถใช้เทคโนโลยีทันสมัย เข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีแรงกำลังในการลองผิดลองถูก และมีความพร้อมต่อการพัฒนา โดยเป็นการพัฒนาที่ไม่ต้องการความเร่งรีบค่อยเป็นค่อยไปค่อยๆ ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ตามวิถีชีวิตของชุมชนอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยเริ่มจากการการศึกษาศักยภาพของชุมชน ศึกษาปัญหาและความพร้อมของชุมชนในการเตรียมความพร้อม ศึกษาความต้องการของชุมชนในหลายๆ ด้าน และสร้างความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวร่วมกันในชุมชน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ ร่วมกันรับรู้ทั้งข้อดีและข้อเสียที่เกิดจากการดำเนินการท่องเที่ยว และร่วมกันตัดสินใจในด้านการท่องเที่ยวเพื่อเตรียมพร้อมรับมือต่อการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น

ทั้งนี้ รูปแบบในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวควรดำเนินการโดยคนในชุมชนเป็นหลักผ่านวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น เนื่องจากสมาชิกมีความรู้ในด้านการบริหารจัดการอยู่แล้วที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ และเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างอาชีพ และกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนอย่างแท้จริงส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีกระบวนการมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย 1) ร่วมวางแผนด้านการท่องเที่ยว 2) ร่วมกันรับรู้กิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนได้วางแผนร่วมกัน 3) ร่วมกันรับผลประโยชน์จากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ การพัฒนานั้นต้องเป็นความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง รวมถึง การสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์จึงต้องเป็นตามหลักการผลิตพืชอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวไว้วางใจที่

จะได้รับอินทรีย์ที่แท้จริง โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ซึ่งมีการกำหนดข้อปฏิบัติและข้อตกลงของกลุ่มวิสาหกิจโดยเคร่งครัดและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยกระบวนการการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม Participatory Guarantee System

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดีภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ การเพิ่มขีดความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังชุมชนช่วยทำให้เกิดการใช้จ่ายภายในชุมชนกระจายรายได้ต่อคนในชุมชน ยกกระตือรือร้นการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 1) ผู้รับผิดชอบในการวางแผนด้านการท่องเที่ยว ประสานงานให้เกิดความราบรื่นมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการอย่างชัดเจน ต้องทำอย่างจริงจังและมีความต่อเนื่อง คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับ จัดให้มีการพบปะหารืออยู่เสมอระหว่าง ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน และองค์กรในชุมชน จัดให้มีการประชุมหารือแนวทางในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในวาระการประชุมส่งเสริมให้มีทัศนคติอันดีระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว เล็งเห็นความสำคัญของการทำเกษตรอินทรีย์พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพิ่มการจ้างงานในพื้นที่เกษตรกรรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากขึ้น ยกกระตือรือร้นทางสังคมให้สามารถพัฒนาระบบเศรษฐกิจในชุมชน 2) ภาครัฐและภาคเอกชน ปฏิบัติงานร่วมกันในการดำเนินงานช่วยเหลือกลุ่มเกษตรอินทรีย์จะต้องได้รับการสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดเกษตรอินทรีย์ และช่องทางการจัดจำหน่ายที่แน่นอน นโยบายที่ช่วยสนับสนุนชุมชนในด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้เกิดความชัดเจนในเรื่องการทำกรท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมหรือเข้าร่วมตามงานเทศกาลต่างๆ ที่เกี่ยวกับตลาดชุมชนเกษตรอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้มีการจัดสรรพื้นที่ที่ทำการเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น ส่งเสริมนโยบายลดการใช้สารเคมีในการทำกรเกษตรที่ก่อให้เกิดก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ที่เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดก๊าซเรือนกระจก อันส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่โลกกำลังกังวล สอดคล้องกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงมุ่งเน้นช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของชาวเขา โดยส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และนำผลจากการวิจัยเกษตรที่สูงถ่ายทอดและส่งเสริมแก่ชาวเขาให้มีอาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้จากการทำเกษตรกรรม ทดแทนการปลูกฝิ่นและการทำไร่เลื่อนลอย และสอดคล้องกับ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2562) กล่าวถึงความยั่งยืนในระบบนิเวศที่เชื่อมโยงต่อความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ รวมถึง การบูรณาการหลายป่า สนับสนุนด้านเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ที่มีความแข็งแรงทนต่อโรคพืชและสภาพอากาศ การสนับสนุนจากแหล่งทุนนอกพื้นที่ อีกทั้งนโยบายส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล และภาคธุรกิจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียงช่วยสนับสนุนผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดประโยชน์มากที่สุด ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.

2566-2570 เชื่อมโยงเป้าหมายหลักของการพัฒนาหมุดหมายที่ 2 ว่าด้วยให้ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์มีผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์มีผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ในระดับสูง กล่าวได้ว่า หากแหล่งท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการที่ดีก็จะส่งผลทำให้เกิดศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่ดีตามก่อให้เกิดความสามารถในการรองรับและตอบสนองความต้องการได้ บริหารจัดการให้เกิดความสมดุลภายในแหล่งท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุดไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน และคำนึงถึงระบบนิเวศอันส่งผลต่อความยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำนาจ รักษาพล และคณะ (2020: 50-70) กล่าวถึงแนวทางการจัดการด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะพิทักษ์จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการภายในพื้นที่โดยเพิ่มการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวที่สามารถช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผู้ประกอบการที่พัก และคุณภาพประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวพึงจะได้รับ เพื่อลดผลกระทบเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน

โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว รองลงมา ด้านการบริการที่พัก และด้านสิ่งดึงดูดใจ ตามลำดับ ส่วนด้านความสะดวกในการเดินทาง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีผลกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น อาจเนื่องจากที่ตั้งของชุมชนสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน สลับซับซ้อน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าที่คงความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงผูกพันกับผืนป่าทำให้ยังคงความหวงแหนทรัพยากรภายในชุมชนของตนเอง อีกทั้งพื้นที่อยู่นอกเมืองต้องใช้เวลาเดินทางค่อนข้างนาน ทำให้การจัดการการเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความสะดวกการเข้าถึงง่าย และการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกจึงเป็นไปตามมาตรฐานทั่วไป และการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการพัฒนา ทั้งนี้ชุมชนกังวลกับผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจจะเกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลลักษณ์ รักบำรุง (2565: 91-109) พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประกอบด้วย การบริหารจัดการด้านความยั่งยืน การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบทางวัฒนธรรม และการเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบทางสังคม/เศรษฐกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศราพร พรหมนิมิตกุล (2020: 219-221) พบว่า ในการจัดการวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่นของเมืองรองให้ความสำคัญไปที่ทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่โดยอาศัยการจัดการให้เกิดประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยว และ

การมีรูปแบบการจัดการวัฒนธรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์ท้องถิ่นอย่างแท้จริง รวมทั้งการรักษาตัวตนในความเป็นท้องถิ่น และการคงอยู่ของวัฒนธรรมดั้งเดิมต้องได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบสานต่อไป เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและรับรู้ถึงประสบการณ์ท้องถิ่นที่เป็นความจริง ซึ่งดำเนินการภายใต้โครงการ The Link งบประมาณ ปี พ.ศ. 2560 โดยกรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่นของเมืองรอง (Local Experience)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนในการพัฒนาและปรับปรุงในพื้นที่ที่มีความต้องการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งบูรณาการความร่วมมือทุกฝ่าย ซึ่งการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้นๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในพื้นที่ควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ที่เกษตรกรใช้เป็นแหล่งเพาะปลูกเป็นพื้นที่อนุรักษ์สงวนให้เฉพาะทำกินเท่านั้น ดังนั้น นโยบายส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวควรคำนึงภายใต้ข้อกำหนดของพื้นที่นั้นๆ จะช่วยเอื้อทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพรวมทั้ง การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และที่เกี่ยวข้อง ใดๆ ก็ตาม การพัฒนาที่จะเกิดขึ้นนั้นต้องเป็นความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1. นายกรัฐมนตรีการบริหารส่วนตำบลตำบลแม่นาจร ควรกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และแนวทางการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง เส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงพื้นที่อื่นๆ ให้มีความสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก พัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้มีมาตรฐานเพียงพอต่อความต้องการใช้ สนับสนุนให้เกิดกระบวนการร่วมมือในการท่องเที่ยวในทุกภาคส่วน ส่งเสริมให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการ

2. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลแม่นาจร จัดประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร จัดทำแผนพัฒนาส่งเสริมด้านการตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้มีการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวตามฤดูกาล พัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนให้เกษตรกรมีรายได้จากการท่องเที่ยว

นอกเหนือจากการทำเกษตรเพียงอย่างเดียว รวมถึง สนับสนุนส่งเสริมกระบวนการอนุรักษ์สืบสาน ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเยาวชนเพื่อการคงอยู่สืบไป

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

1. ผู้ใหญ่บ้าน บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ นำผล การศึกษาศักยภาพเกษตรอินทรีย์ ไปพัฒนาชุมชนให้มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่มี ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวการมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว สร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการ ท่องเที่ยว และทำให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มการจ้างงานกระจายรายได้ภายในชุมชน

2. นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว นักพัฒนา หรือบุคลากรสถาบันศึกษาที่สนใจเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ สืบค้นและจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวกับชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อ จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว อบรมเพิ่มองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ เปิดโอกาสให้ เยาวชน และเกษตรกรรุ่นใหม่ร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเอง ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประสานการทำงานทุกภาคส่วน และ นำผลการวิจัยที่ได้ไป ประกอบการสนับสนุนต่อยอดในงานวิจัย พัฒนาองค์ความรู้นวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิต ทาเกษตรอินทรีย์ และนวัตกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ นำไปสู่การเพิ่ม มูลค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ต่อไป

3. ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ควรดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ออกแบบและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติภายในพื้นที่ เอื้อประโยชน์ให้ทั้งผู้ประกอบการและชุมชนทั้งสองฝ่าย สนับสนุนวัดฤดูบเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ บอก ถึงรายละเอียดที่มาของวัตถุดิบที่ผู้บริโภคจะได้รับจากชุมชนอย่างแท้จริง ผ่านการเล่าเรื่อง (Story telling) ในอาหารและผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้ และ ผู้ประกอบการได้ประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวด้วย

4. ชุมชนเกษตรอินทรีย์ที่มีบริบทใกล้เคียง ศึกษาทรัพยากรภายในชุมชนของตนเองเพื่อ นำไปพัฒนาให้มีความสามารถในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ และการเข้าร่วมเครือข่ายการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน การมีเครือข่ายจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ ความรู้ร่วมกัน พัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน แก้ไขปัญหาาร่วมกัน เป็นกระบวนการพัฒนาที่ชุมชนสามารถ บริหารจัดการได้ด้วยตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ศึกษาชุมชนที่มีพื้นที่ติดหรือใกล้กับโครงการหลวงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนควรมีการศึกษาในขอบเขตที่มีประชากรที่มีขนาดกว้างขึ้น และทำการเปรียบเทียบความสัมพันธ์
2. ปัจจุบันการเดินทางของนักท่องเที่ยวมักจะเดินทางตามการรีวิวบนแอปพลิเคชันควรจะศึกษาอิทธิพลที่ทำให้เกิดการเดินทาง หรือปัจจัยใดที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ เพื่อสามารถกำหนดส่วนผสมทางการตลาดที่เหมาะสมได้
3. ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ควรศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ (Organic Tourism) และศึกษาการออกแบบพื้นที่เกษตรอินทรีย์ที่เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร
อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่”

โดย นางสาว อนาภรณ์ วงศ์สถาน

คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพการท้อ
เที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบล
แม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

2. ผู้ศึกษาขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริง และครบทุก
ขั้นตอนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง และเพื่อประโยชน์อย่างแท้จริง แบบสอบถามประกอบด้วย
4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณา
จร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น
ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

3. ความคิดเห็นของท่านถือเป็นความลับ และข้อมูลที่ได้ใช้เฉพาะในการศึกษาเท่านั้น ไม่มี
ผลกระทบใดๆทั้งสิ้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ ..... ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)

3. สถานภาพสมรส

โสด สมรส หม้าย หย่าร้าง/แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

1. ☐ ไม่ได้รับการศึกษา	2. ☐ ประถมศึกษา
3. ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	4. ☐ อนุปริญญา/ปวส.
5. ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	6. ☐ ปริญญาตรี
7. ☐ สูงกว่า ปริญญาตรี	

5. อาชีพหลัก

1. ☐ เกษตรกรรม	2. ☐ ข้าราชการ	3. ☐ หน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ข้าราชการ
4. ☐ ค้าขาย	5. ☐ รับจ้างทั่วไป	6. ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน.....บาท

7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน..... ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)

8. ระยะเวลาการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน..... ปี (เกิน 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่जार อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

องค์ประกอบการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่जार อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

1. ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์
2. ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์
3. ศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว
4. ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์

คำชี้แจง โปรดอ่านคำถาม แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ตามคะแนนให้เลือก ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับศักยภาพมาก

ระดับ 2 หมายถึง มีระดับศักยภาพปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีระดับศักยภาพน้อย

ข้อ	ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์	ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
		3	2	1
1.	พื้นที่ที่มีการจัดให้มีแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ที่ความหลากหลายทางพันธุ์พืช			
2.	พื้นที่มีการเพาะปลูก พืชพรรณสมุนไพรเฉพาะถิ่น ผลไม้ตามฤดูกาล ที่มีความโดดเด่น			
3.	พื้นที่มีการทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก จุลินทรีย์เกษตรเพื่อใช้ในการทำเกษตรกรรม			
4.	พื้นที่มีการเลี้ยง และการเพาะพันธุ์สัตว์ ในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ หรือ เกษตรปลอดภัย			

ข้อ	ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์	ระดับความคิดเห็นต่อ ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิง เกษตรอินทรีย์		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
		3	2	1
5.	เกษตรกรมีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่มีความสนใจ			
6.	พื้นที่เกษตรกรรมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ การปลูกกาแฟ นาขั้นบันได การทำนาแบบดั้งเดิม การทำนาบนภูเขา เป็นต้น			
7.	พื้นที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณีการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ ได้แก่ พิธีกรรมก่อนการเพาะปลูกเพื่อความอุดมสมบูรณ์ทางพืชพันธุ์ธัญญาหาร ประเพณีการลงแขก เป็นต้น			
8.	พื้นที่มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ เช่น งดการเผา งดทำลายป่าไม้ ดูแลต้นน้ำ เป็นต้น			
9.	พื้นที่เกษตรกรรมมีการกำหนดพื้นที่ชัดเจน แบ่งแยกเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรปลอดภัย ออกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน			
10.	ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลาย และมีความต่อเนื่องนักท่องเที่ยวสามารถได้รับการบริโภคเกษตรอินทรีย์ได้อย่างแท้จริง			
11.	พื้นที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์สามารถนำมาเป็น ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้			
12.	ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม บรรจุภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้รับมาตรฐาน			
13.	การรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือการรับรองมาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย			

ข้อ	ศักยภาพด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์	ระดับความคิดเห็นต่อ ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิง เกษตรอินทรีย์		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
		3	2	1
	เช่น GAP,มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ IFOAM , มาตรฐาน Organic Thailand , มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ มอน. , สถาบันรับรองระบบการผลิตผลิตภัณฑ์การเกษตร (ICAPS), มาตรฐานเกษตรอินทรีย์, สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เป็นต้น			
14.	เกษตรกรและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมสัมผัสชีวิตชาวนา กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตการเป็นอยู่ กิจกรรมทำอาหาร กิจกรรมเข้าชมสวน การเก็บผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น			
15.	เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์ อย่างสม่ำเสมอ เช่น เข้าร่วมอบรมความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นต้น			
16.	พื้นที่มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว			

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์

คำชี้แจง โปรดอ่านคำถาม แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ตามคะแนนให้เลือก ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับศักยภาพมาก

ระดับ 2 หมายถึง มีระดับศักยภาพปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีระดับศักยภาพน้อย

ข้อ	ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์	ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
		3	2	1
1.	พื้นที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้			
2.	พื้นที่มีเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงอื่น ๆ ได้ (โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์)			
3.	พื้นที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีความหลากหลายสามารถนำมาจัดทำเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวนำเสนอได้หลายกลุ่มตลาดเป้าหมาย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น			
4.	การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ			
5.	การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ เช่น พัฒนาด้านการผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน พัฒนาด้านความสวยงามมีเอกลักษณ์โดดเด่น และสามารถบริโภคได้ทุกเพศทุกวัย			

ข้อ	ศักยภาพด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์	ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
		3	2	1
6.	การสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรนอกพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์			
7.	ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์			
8.	สามารถติดต่อสื่อสารได้หลากหลายช่องทาง			
9.	ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าทางเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลาย เช่น ร้านค้าชุมชน ผ่านพ่อค้าคนกลาง จำหน่ายผ่าน Facebook page, แอปพลิเคชันไลน์ (line), และโซเชียลมีเดียอื่น ๆ เป็นต้น			
10.	พื้นที่ท่องเที่ยวมีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวนหรือ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตร			
11.	เกษตรกรในชุมชนมีการบริหารจัดการ วางแผนทางการเงิน และการจัดทำบัญชี			
12.	มุ่งส่งเสริมคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เป้าหมายคือการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น			

องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดอ่านคำถาม แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ตามคะแนนให้เลือก ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับศักยภาพมาก

ระดับ 2 หมายถึง มีระดับศักยภาพปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีระดับศักยภาพน้อย

ข้อ	ศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
		3	2	1
1.	พื้นที่ที่มีการบริการที่พักภายในแหล่งท่องเที่ยว ที่สามารถรองรับได้อย่างเพียงพอ ได้แก่ โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์ เป็นต้น			
2.	พื้นที่มีการจัดให้มีการบริการร้านอาหาร และเครื่องดื่ม ที่ทำจากเกษตรอินทรีย์ภายในแหล่งท่องเที่ยว			
3.	พื้นที่มีการบริการที่พักและร้านอาหารได้รับมาตรฐานตามที่กำหนด สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะสุขอนามัย			
4.	การบริการร้านขายของฝาก ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ไว้บริการนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ หรือพื้นที่ใกล้เคียง			
5.	การกำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างเป็นธรรม			
6.	พื้นที่มีการจัดสรรแบ่งโซนสำหรับทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวไว้บริการ ได้แก่ โซนแปลงสาธิต โซนฟาร์มต้นแบบ โซนแหล่งการเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ โซนเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ			

ข้อ	ศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็นต่อ ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิง เกษตรอินทรีย์		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
		3	2	1
7.	พื้นที่มีกิจกรรมนันทนาการทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและหลากหลาย ได้แก่ การสาธิตการปลูก การต้อนกิ้ง การปักชำ การทำอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ การเกี่ยวข้าว การเก็บผลไม้ตามฤดูกาล การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น			
8.	พื้นที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในชุมชน ที่สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำสถานที่ภายในชุมชน			
9.	การบริการโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป หรือแพ็คเกจทัวร์ต่างๆ			
10.	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารในด้านการท่องเที่ยว			
11.	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในด้านการท่องเที่ยว			
12.	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในด้านการเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจในด้านการท่องเที่ยว			
13.	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น จากกิจกรรมการท่องเที่ยว			
14.	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการติดตามผล/ประเมินผลในด้านการท่องเที่ยว			

องค์ประกอบที่ 4 ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดอ่านคำถาม แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ตามคะแนนให้เลือก ดังนี้

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับศักยภาพมาก

ระดับ 2 หมายถึง มีระดับศักยภาพปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีระดับศักยภาพน้อย

ข้อ	ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็นต่อ ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิง เกษตรอินทรีย์		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
		3	2	1
1.	การบริการสาธารณสุขประเภชขั้นพื้นฐาน ที่สามารถตอบสนองความต้องการได้เพียงพอ เช่น ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา สัญญาณโทรศัพท์ เป็นต้น			
2.	ที่พักแรมในชุมชนมีความหลากหลาย (โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์ โรงแรม ฯลฯ)			
3.	พื้นที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ และเหมาะสม ได้แก่ แปลงสาธิตแปลงทดลองอินทรีย์ สำหรับกิจกรรมนันทนาการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่เพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น			
4.	พื้นที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ (เข้าถึงง่าย, อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล, มีอุปกรณ์ฉุกเฉิน, ห้องน้ำ, สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ, ด้านการสื่อสารโทรคมนาคม, ความพร้อมบุคลากร ฯลฯ.)			
5.	พื้นที่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยว เช่น มีการจองก่อนการเดินทางล่วงหน้า และข้อมูลที่บ่งบอกว่าสามารถรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนละกี่คนต่อครั้ง			
6.	พื้นที่มีการบริการรถรับ-ส่ง ไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจ			

ข้อ	ศักยภาพด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
		3	2	1
	เดินทางไปยังพื้นที่ (รถชาวบ้าน)			
7.	พื้นที่มีการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลฤดูกาลท่องเที่ยว ได้แก่ การทำปฏิทินท่องเที่ยว แผนที่ แผนที่ เป็นต้น			
8.	พื้นที่มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย ป้ายแนะนำสถานที่ ป้ายบรรยายตามแปลงเกษตรอินทรีย์			
9.	พื้นที่มีความพร้อมด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถสื่อสาร สื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ และเพียงพอต่อความต้องการ			
10.	พื้นที่มีระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันภัยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ภายในแหล่งท่องเที่ยว และพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน			
11.	พื้นที่มีการจัดให้มีสถานที่จอดรถให้บริการที่เพียงพอ ภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือ พื้นที่ใกล้เคียง			
12.	พื้นที่มีการคัดแยกขยะในระดับครัวเรือน เช่น ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะพิษหรือขยะอันตราย			
13.	พื้นที่มีการกำจัดขยะอย่างเหมาะสมภายในชุมชน เช่น การนำขยะไปทำปุ๋ยหมักหรือเชื้อเพลิง รีไซเคิล ธนาคารขยะรีไซเคิล ตลาดนัดขยะ หรือร้านรับซื้อขยะ			
14.	พื้นที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ และผู้สูงอายุ			

**ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบล
แม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**

คำชี้แจง โปรดอ่านคำถาม แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องหลังข้อความที่ตรงกับความคิดเห็น
ของท่านมากที่สุด ตามคะแนนให้เลือก ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีระดับความสำคัญมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีระดับความสำคัญมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับความสำคัญปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีระดับความสำคัญน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีระดับความสำคัญน้อยที่สุด

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่ แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction)						
1.	สถานที่ท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องกับ เกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูกพืช ,สมุนไพร การผลิตข้าว เพาะเห็ดรา เลี้ยง สัตว์ เป็นต้น					
2.	สถานที่ท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการด้าน เกษตรอินทรีย์ ได้อย่างเป็นรูปธรรม					
3.	สถานที่ท่องเที่ยวมีการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับและ ระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว					
4.	สถานที่ท่องเที่ยวมีการอนุรักษ์ความเป็นวิถี ชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรกรรม สืบสาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีเฉพาะถิ่นให้คงอยู่					

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่ แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) (ต่อ)						
5.	สถานที่ท่องเที่ยวมีธรรมชาติและอากาศที่ โดดเด่น มีความสวยงามเป็นไปตามฤดูกาล ที่ไม่ใช่ทำขึ้นมาใหม่ สงบเหมาะแก่การ พักผ่อนหย่อนใจ					
6.	สถานที่ท่องเที่ยวมีการจัดงานเทศกาลต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือ มีการรวมกลุ่ม เพื่อเข้าร่วมงานเทศกาลในพื้นที่ใกล้เคียง และต่างจังหวัด เช่น งานแสดงสินค้าเกษตร อินทรีย์และอาหารปลอดภัย ฯลฯ					
7.	พื้นที่ที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อินทรีย์ ที่สามารถนำมาเป็นทรัพยากร ทางการท่องเที่ยวที่สามารถให้ความรู้ด้าน การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ได้					
8.	พื้นที่ที่ทำการเกษตรอินทรีย์ต้องไม่เคยทำ การเกษตรเคมีมาไม่น้อยกว่า 3 ปี					
9.	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ควรมีลักษณะ ค่อนข้างดอนและโล่งแจ้ง					
10.	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ต้องอยู่ห่างจาก โรงงานอุตสาหกรรม					
11.	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ควรอยู่ห่างจาก แปลงที่ใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี					

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่ แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) (ต่อ)						
12.	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ห่างจากถนน หลวงหลัก					
13.	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์มีแหล่งน้ำที่ ปลอดภัย					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)						
1.	พื้นที่มีระบบไฟฟ้า-น้ำประปาที่มีความ สะอาดและได้มาตรฐานและเพียงพอต่อ ความต้องการ					
2.	การบริการห้องน้ำสะอาดพร้อมใช้งาน					
3.	พื้นที่ท่องเที่ยวมีป้ายแนะนำสถานที่ ข้อมูล ท่องเที่ยวที่จำเป็น ชัดเจน สมบูรณ์เข้าใจ ง่าย เช่นป้ายบอกทาง, เวลาเปิด-ปิด, ข้อ ควรปฏิบัติ					
4.	พื้นที่มีสัญญาณมือถือ หรือระบบ อินเทอร์เน็ต ที่สามารถใช้ได้ดี					
5.	พื้นที่มีการจัดหา ตู้ATM, โทรศัพท์ สาธารณะ อย่างเหมาะสม					
6.	พื้นที่มีสถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ ป้อมยาม ที่พร้อมให้ความช่วยเหลือ					
7.	ลานจอดรถ จุดจอดรถ สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อความสะดวกเพียงพอต่อความต้องการ					

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่ แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) (ต่อ)						
8.	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสม สะอาดได้มาตรฐาน พร้อมคอยให้บริการ					
9.	พื้นที่มีร้านค้าชุมชน ร้านอาหารชุมชน ที่ หลากหลาย					
10.	พื้นที่มีการจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ ระลึก/ของฝาก และ ผลิตภัณฑ์ชุมชน					
11.	พื้นที่มีการจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าเกษตร อินทรีย์					
12.	ตรวจเช็คสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกใน พื้นที่ และบำรุงปรับปรุงรักษาสถานที่อย่าง สม่ำเสมอ					
ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)						
1.	การบริการที่พักแรมที่ตั้งอยู่ภายในแหล่ง ท่องเที่ยว หรือ พื้นที่ใกล้เคียง					
2.	การบริการที่พักแรมที่สามารถรองรับ นักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ					
3.	ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวมี หลากหลาย ได้แก่ โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์					
4.	พื้นที่มีการวางแผนการใช้พื้นที่อย่าง เหมาะสม เช่น แบ่งโซนสำหรับแขกพัก เจ้าของสวน โซนสวนผัก/เกษตร เป็นต้น					

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่ แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
5.	ที่พักแรมสะอาดได้มาตรฐาน					
6.	ที่พักแรมมีการดูแลรักษาความปลอดภัย การสอดส่อง ตรวจสอบ พร้อมให้การ ช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน					
7.	ที่พักแรมมีการกำหนดราคาอย่างเหมาะสม มีการแจ้งราคาอย่างชัดเจนให้นักท่องเที่ยว ทราบก่อนเข้าพัก					
8.	ที่พักแรมมีการทำป้ายชี้แจงข้อกำหนดใน การเข้าพัก คำแนะนำและข้อควรปฏิบัติใน การเข้าพัก					
9.	การสร้างที่พักมีความกลมกลืนกับ สภาพแวดล้อมของพื้นที่ สะท้อนถึงความ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นนั้นๆ					
10.	ที่พักมีการกำจัดแมลง การกำจัดลูกน้ำ/ ยุงลาย ก่อนนักท่องเที่ยวจะเข้าพัก หรือ ใน ระหว่างเข้าพัก เช่น ทรายไคร้ไต่ยุง ไม้ไต้ยุง เป็นต้น (หลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวน จากแมลงต่างๆ)					
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)						
1.	กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่ หลากหลาย เช่น การทำนา การทำสวนไม้ ตัดดอก การทำสวนผลไม้ การทำสวนครัว สวนผัก การทำสวนสมุนไพร การทำฟาร์ม ปศุสัตว์ เป็นต้น					

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่ แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
2.	กิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่มีความน่าสนใจ/โดดเด่น/เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น เช่น การเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เฉพาะถิ่น วิธีการเก็บถนอมอาหาร เป็นต้น					
3.	กิจกรรมเกษตรอินทรีย์มีการนำความรู้ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรมาใช้ เช่น หุ่นยนต์เพื่อการเกษตร, เครื่องบดผสมปุ๋ย หมักและดินปลูก, การใช้ศัตรูธรรมชาติ กำจัดศัตรูพืช, การใช้จุลินทรีย์เพื่อการเกษตร, สมุนไพรกำจัดศัตรูพืชแบบอินทรีย์ เป็นต้น					
4.	กิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และ ประเพณีท้องถิ่น					
5.	กิจกรรมท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นโดยการดำเนินงานของคนภายในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้นๆ					
6.	กิจกรรมท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน ได้รับความเพลิดเพลิน และสร้างประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน					
7.	กิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการดูแล ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นต้น					

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่ แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
8.	คนในชุมชนมีอัธยาศัยไมตรีจิต มีความเป็น เจ้าบ้านที่ดี ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว					
9.	กิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ และเกิดประโยชน์ให้คนในชุมชนอย่าง แท้จริง					
10.	การจัดทำโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดทั้งปี (12 เดือน)					
11.	กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ที่ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกเพศทุกวัย					
12.	กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ ที่ สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นกรุป ทัวร์ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปได้					
13.	สถานที่จัดกิจกรรมมีความสะอาดและ ปลอดภัย					
14.	กิจกรรมที่ปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติคำนึงถึงระบบนิเวศ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม					
15.	การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่หลากหลาย เพื่อนำมาเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางปั่นจักรยานเสือภูเขา เส้นทางรถวิบาก เส้นทางเดินป่า เส้นทาง เรียนรู้ระบบนิเวศ เป็นต้น					

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่ แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญต่อ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อินทรีย์				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)						
1.	การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกเข้าถึงง่าย					
2.	การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย					
3.	การบริการรถประจำทางสาธารณะ					
4.	ตารางเวลาเดินรถเพียงพอต่อความต้องการเดินทาง					
5.	ป้ายบอกทาง/ป้ายจราจร/เส้นจราจรค่อนข้างสมบูรณ์					
6.	ไฟฟ้าแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมสะดวกต่อการเดินทาง					
7.	สภาพพื้นผิวถนนพร้อมใช้งาน					
8.	เส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีการทำความสะอาดพื้นที่รอบเส้นทางให้มีความเรียบร้อย ไม่มีสิ่งกีดขวางทางการจราจร เช่น เศษหิน/ดินไสลด กิ่งไม้หัก หลุมที่บ่เป็นต้น					
9.	การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ใกล้เคียง และพื้นที่อื่นได้					
10.	การจัดให้มีปั้มหลอดแก้วมือหมุน ปั้มน้ำมันหยอดเหรียญ หรือปั้มน้ำมันขนาดเล็ก ไว้บริการและเพียงพอต่อความต้องการ					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์เพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาว อนาภรณ์ วงศ์สถาน

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ภาคผนวก ข
ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ตารางภาคผนวกที่ 1 แสดงผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

แบบสอบถามศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์		
1	พื้นที่ที่มีการจัดให้มีแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลายทางพันธุ์พืช	0.938
2	พื้นที่มีการเพาะปลูก พืชพรรณสมุนไพรเฉพาะถิ่น ผลไม้ตามฤดูกาล ที่มีความโดดเด่น	0.940
3	พื้นที่มีการทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก จุลินทรีย์เกษตร เพื่อใช้ในการทำเกษตรกรรม	0.937
4	พื้นที่มีการเลี้ยง และการเพาะพันธุ์สัตว์ ในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรปลอดภัย	0.938
5	เกษตรกรมีความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่มีความสนใจ	0.933
6	พื้นที่เกษตรกรรมมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ การปลูกกาแฟนาขั้นบันได การทำนาแบบดั้งเดิม การทำนาบนภูเขา เป็นต้น	0.942
7	พื้นที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมประเพณีการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมที่ยังคงอยู่ ได้แก่ พิธีกรรมก่อนการเพาะปลูกเพื่อความอุดมสมบูรณ์ทางพืชพันธุ์ธัญญาหาร ประเพณีการลงแขก เป็นต้น	0.934
8	พื้นที่มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ เช่น งดการเผา งดทำลายป่าไม้ ดูแลต้นน้ำ เป็นต้น	0.937
9	พื้นที่เกษตรกรรมมีการกำหนดพื้นที่ชัดเจน แบ่งแยกเป็นพื้นที่เกษตรอินทรีย์ หรือเกษตรปลอดภัย ออกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน	0.939
10	ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ที่มีความหลากหลาย และมีความต่อเนื่อง นักท่องเที่ยวสามารถได้รับการบริโภคเกษตรอินทรีย์ได้อย่างแท้จริง	0.937
11	พื้นที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์สามารถนำมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้	0.936

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

แบบสอบถามศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ด้านทรัพยากรทางการเกษตรอินทรีย์ (ต่อ)		
12	ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ที่โดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม บรรจุภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้รับมาตรฐาน	0.935
13	การรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือการรับรองมาตรฐานการเป็นเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย เช่น GAP, มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ IFOAM , มาตรฐาน Organic Thailand , มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ มอน. , สถาบันรับรองระบบการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตร (ICAPS), มาตรฐานเกษตรอินทรีย์, สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) เป็นต้น	0.941
14	เกษตรกรและคนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมสัมผัสชีวิตชาวนา กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตการเป็นอยู่ กิจกรรมทำอาหาร กิจกรรมเข้าชมสวน การเก็บผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น	0.938
15	เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ เช่น เข้าร่วมอบรมความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นต้น	0.939
16	พื้นที่มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว	0.934
ด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์		
1	พื้นที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้	0.917
2	พื้นที่มีเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงอื่น ๆ ได้ (โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์)	0.923

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

แบบสอบถามศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านการตลาดเกษตรอินทรีย์ (ต่อ)	
3 พื้นที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย สามารถนำมาจัดทำเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวนำเสนอได้หลายกลุ่มตลาดเป้าหมาย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น	0.922
4 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในด้านการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์อย่างสม่ำเสมอ	0.914
5 การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ เช่น พัฒนาด้านการผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน พัฒนาด้านความสวยงามมีเอกลักษณ์โดดเด่น และสามารถบริโภคได้ทุกเพศทุกวัย	0.917
6 การสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มเกษตรกรนอกพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์	0.922
7 ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์	0.933
8 สามารถติดต่อสื่อสารได้หลากหลายช่องทาง	0.922
9 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าทางเกษตรอินทรีย์ที่หลากหลาย เช่น ร้านค้าชุมชน ผ่านพ่อค้าคนกลาง จำหน่ายผ่าน Facebook page, แอปพลิเคชันไลน์ (line), และโซเชียลมีเดียอื่น ๆ เป็นต้น	0.913
10 พื้นที่ท่องเที่ยวมีการเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสวน หรือ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตร	0.925
11 เกษตรกรในชุมชนมีการบริหารจัดการ วางแผนทางการเงิน และการจัดทำบัญชี	0.922
12 มุ่งส่งเสริมคุณค่าของการทำเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เป้าหมายคือการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น	0.926

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

แบบสอบถามศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ด้านการบริการท่องเที่ยว		
1	พื้นที่ที่มีการบริการที่พักภายในแหล่งท่องเที่ยว ที่สามารถรองรับได้อย่างเพียงพอ ได้แก่ โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มสเตย์ เป็นต้น	0.974
2	พื้นที่ที่มีการจัดให้มีการบริการร้านอาหาร และเครื่องดื่ม ที่ทำจากเกษตรอินทรีย์ภายในแหล่งท่องเที่ยว	0.975
3	พื้นที่ที่มีการบริการที่พักและร้านอาหารได้รับมาตรฐานตามที่กำหนด สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะสุขอนามัย	0.974
4	การบริการร้านขายของฝาก ผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรอินทรีย์ไว้บริการนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ หรือพื้นที่ใกล้เคียง	0.976
5	การกำหนดราคาสินค้าและบริการอย่างเป็นธรรม	0.977
6	พื้นที่มีการจัดสรรแบ่งโซนสำหรับทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวไว้บริการ ได้แก่ โซนแปลงสาธิต โซนฟาร์มต้นแบบ โซนแหล่งการเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ โซนเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ	0.974
7	พื้นที่มีกิจกรรมนันทนาการทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและหลากหลาย ได้แก่ การสาธิตการปลูก การต๋อนกึ่ง การปักชำ การทำอาหารจากผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ การเกี่ยวข้าว การเก็บผลไม้ตามฤดูกาล การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น	0.976
8	พื้นที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในชุมชน ที่สามารถให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำสถานที่ภายในชุมชน	0.975
9	การบริการโปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป หรือแพ็คเกจทัวร์ต่างๆ	0.974
10	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารในด้านการท่องเที่ยว	0.974
11	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในด้านการท่องเที่ยว	0.975

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

แบบสอบถามศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ด้านการบริการท่องเที่ยว (ต่อ)		
12	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในด้านการเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจในด้านการท่องเที่ยว	0.974
13	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ เกิดขึ้น จากกิจกรรมการท่องเที่ยว	0.975
14	คนในชุมชนมีกระบวนการมีส่วนร่วม ในการติดตามผล/ประเมินผลใน ด้านการท่องเที่ยว	0.974
ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว		
1	การบริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ที่สามารถตอบสนองความ ต้องการได้เพียงพอ เช่น ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา สัญญาณ โทรศัพท์ เป็นต้น	0.954
2	ที่พักแรมในชุมชนมีความหลากหลาย (โฮมสเตย์ ลานกางเต็นท์ ฟาร์มส เตย์ โรงแรม ฯลฯ)	0.954
3	พื้นที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม ได้แก่ แปลงสาธิตแปลงทดลองอินทรีย์ สำหรับกิจกรรมนันทนาการเพื่อ การพักผ่อนหย่อนใจ สถานที่เพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น	0.953
4	พื้นที่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ อย่างเพียงพอ (เข้าถึงง่าย, อุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล, มีอุปกรณ์ ฉุกเฉิน, ห้องน้ำ, สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ, ด้านการ สื่อสารโทรคมนาคม, ความพร้อมบุคลากร ฯลฯ.)	0.953
5	พื้นที่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยว เช่น มีการ จองก่อนการเดินทางล่วงหน้า และข้อมูลที่บ่งบอกว่าสามารถรับ นักท่องเที่ยวได้จำนวนละกี่คนต่อครั้ง	0.954
6	พื้นที่มีการบริการรถรับ-ส่ง ไร่รองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเดินทางไปยัง พื้นที่ (รถชาวบ้าน)	0.957
7	พื้นที่มีการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลฤดูการท่องเที่ยว ได้แก่ การทำปฏิทินท่องเที่ยว แผนที่ แผนที่ เป็นต้น	0.954

ตารางภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)

แบบสอบถามศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)		
8	พื้นที่มีการจัดทำป้ายสื่อความหมาย ป้ายแนะนำสถานที่ ป้ายบรรยาย ตามแปลงเกษตรอินทรีย์	0.955
9	พื้นที่มีความพร้อมด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถสื่อสาร สื่อ ความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจ และเพียงพอต่อความต้องการ	0.956
10	พื้นที่มีระบบรักษาความปลอดภัย ป้องกันภัยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ทั้งในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน ภายในแหล่งท่องเที่ยว และพร้อม รับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน	0.953
11	พื้นที่มีการจัดให้มีสถานที่จอดรถให้บริการที่เพียงพอภายในแหล่ง ท่องเที่ยว หรือ พื้นที่ใกล้เคียง	0.954
12	พื้นที่มีการคัดแยกขยะในระดับครัวเรือน เช่น ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะพิษหรือขยะอันตราย	0.954
13	พื้นที่มีการกำจัดขยะอย่างเหมาะสมภายในชุมชน เช่น การนำขยะไปทำ ปุ๋ยหมักหรือเชื้อเพลิง รีไซเคิล ธนาคารขยะรีไซเคิล ตลาดนัดขยะ หรือ ร้านรับซื้อขยะ	0.954
14	พื้นที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้ พิการ และผู้สูงอายุ เป็นต้น	0.958
ค่าความเชื่อมั่น		0.982

ตารางภาคผนวกที่ 2 แสดงผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์

แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วย ขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ด้านดึงดูดใจ (Attraction)		
1	สถานที่ท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องกับเกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูกพืช,สมุนไพร การผลิตข้าว เพาะเห็ดรา เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น	0.909
2	สถานที่ท่องเที่ยวมีการบริหารจัดการด้านเกษตรอินทรีย์ ได้อย่างเป็นรูปธรรม	0.908
3	สถานที่ท่องเที่ยวมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยว	0.904
4	สถานที่ท่องเที่ยวมีการอนุรักษ์ความเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเกษตรกรรม สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีเฉพาะถิ่นให้คงอยู่	0.903
5	สถานที่ท่องเที่ยวมีธรรมชาติและอากาศที่โดดเด่น มีความสวยงามเป็นไปตามฤดูกาลที่ไม่ใช่ทำขึ้นมาใหม่ สงบเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ	0.904
6	สถานที่ท่องเที่ยวมีการจัดงานเทศกาลต่างๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือมีการรวมกลุ่มเพื่อเข้าร่วมงานเทศกาลในพื้นที่ใกล้เคียงและต่างจังหวัด เช่น งานแสดงสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารปลอดภัย ฯลฯ	0.908
7	พื้นที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ ที่สามารถนำมาเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถให้ความรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ได้	0.910
8	พื้นที่ที่ทำการเกษตรอินทรีย์ต้องไม่เคยทำการเกษตรเคมีมาไม่น้อยกว่า 3 ปี	0.898
9	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ควรมีลักษณะค่อนข้างดอนและโล่งแจ้ง	0.932
10	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ต้องอยู่ห่างจากโรงงานอุตสาหกรรม	0.902
11	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ควรอยู่ห่างจากแปลงที่ใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี	0.904
12	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ห่างจากถนนหลวงหลัก	0.906
13	พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์มีแหล่งน้ำที่ปลอดภัย	0.903

ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วย ขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)		
1	พื้นที่มีระบบไฟฟ้า-น้ำประปาที่มีความสะอาดและได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการ	0.945
2	การบริการห้องน้ำสะอาดพร้อมใช้งาน	0.943
3	พื้นที่ท่องเที่ยวมีป้ายแนะนำสถานที่ ข้อมูลท่องเที่ยวที่จำเป็น ชัดเจน สมบูรณ์เข้าใจง่าย เช่นป้ายบอกทาง, เวลาเปิด-ปิด, ข้อควรปฏิบัติ	0.948
4	พื้นที่มีสัญญาณมือถือ หรือระบบอินเทอร์เน็ต ที่สามารถใช้ได้ดี	0.944
5	พื้นที่มีการจัดหา ตู้ATM, โทรศัพท์สาธารณะ อย่างเหมาะสม	0.961
6	พื้นที่มีสถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ ป้อมยาม ที่พร้อมให้ความช่วยเหลือ	0.964
7	ลานจอดรถ จุดจอดรถ สำหรับนักท่องเที่ยวเพียงพอต่อความต้องการ	0.943
8	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสม สะอาดได้มาตรฐาน พร้อมคอยให้บริการ	0.947
9	พื้นที่มีร้านค้าชุมชน ร้านอาหารชุมชน ที่หลากหลาย	0.943
10	พื้นที่มีการจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก/ของฝาก และผลิตภัณฑ์ชุมชน	0.944
11	พื้นที่มีการจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์	0.943
12	ตรวจสอบเช็คสภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ และบำรุงปรับปรุงรักษา สถานที่อย่างสม่ำเสมอ	0.946
ด้านการบริการที่พัก (Accommodation)		
1	การบริการที่พักแรมที่ตั้งอยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือ พื้นที่ใกล้เคียง	0.957
2	การบริการที่พักแรมที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ	0.952
3	ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวมีหลากหลาย	0.948
4	เจ้าของพื้นที่มีการวางแผนการใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม	0.948

ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วย ขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ด้านการบริการที่พัก (Accommodation) (ต่อ)		
5	ที่พักแรมสะอาดได้มาตรฐาน	0.949
6	มีการดูแลรักษาความปลอดภัยการสอดส่อง ตรวจสอบ พร้อมให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ	0.950
7	การกำหนดราคาอย่างเหมาะสม มีการแจ้งราคาอย่างชัดเจน	0.949
8	ป้ายชี้แจงข้อกำหนด ข้อควรปฏิบัติในการเข้าพัก	0.947
9	ที่พักมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ สะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	0.952
10	ที่พักมีการกำจัดแมลง การกำจัดลูกน้ำ/ยุงลาย ก่อนเข้าพักและในระหว่างเข้าพัก	0.949
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)		
1	กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่หลากหลาย เช่น การทำนา การทำสวนไม้ตัดดอก การทำสวนผลไม้ การทำสวนครัวสวนผัก การทำสวนสมุนไพร การทำฟาร์มปศุสัตว์ เป็นต้น	0.941
2	กิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ที่มีความน่าสนใจ/โดดเด่น/เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น การเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์เฉพาะถิ่น วิถีการเก็บถนอมอาหาร เป็นต้น	0.950
3	กิจกรรมเกษตรอินทรีย์มีการนำความรู้ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรมาใช้ เช่น หุ่นยนต์เพื่อการเกษตร, เครื่องบดผสมปุ๋ยหมักและดินปลูก, การใช้ศัตรูธรรมชาติกำจัดศัตรูพืช, การใช้จุลินทรีย์เพื่อการเกษตร, สมุนไพรกำจัดศัตรูพืชแบบอินทรีย์ เป็นต้น	0.945
4	กิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น	0.937
5	ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นโดยการดำเนินงานของคนภายในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น ๆ	0.936

ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วย ขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) (ต่อ)		
6	กิจกรรมท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมร่วมกับคน ในชุมชน ได้รับความเพลิดเพลิน และสร้างประสบการณ์ที่ดีร่วมกัน	0.936
7	กิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการ ดูแล ด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิต ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เป็นต้น	0.937
8	คนในชุมชนมีอัธยาศัยไมตรีจิต มีความเป็นเจ้าบ้านที่ดี ในการต้อนรับ นักท่องเที่ยว และมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว	0.936
9	กิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้และเกิดประโยชน์ให้คนใน ชุมชนอย่างแท้จริง	0.958
10	การจัดทำโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดทั้งปี (12 เดือน)	0.940
11	กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกเพศ ทุกวัย	0.938
12	สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นกรุ๊ปทัวร์ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปได้	0.936
13	สถานที่จัดกิจกรรมมีความสะอาดและปลอดภัย	0.939
14	กิจกรรมที่ปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติค้ำึงถึงระบบ นิเวศ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ค้ำึงถึงระบบนิเวศ	0.938
15	การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อนำมาเป็นกิจกรรม ทางการท่องเที่ยว ได้แก่ เส้นทางปั่นจักรยานเสือภูเขา เส้นทางรถวิบาก เส้นทางเดินป่า เส้นทางเรียนรู้ระบบนิเวศ เป็นต้น	0.941
ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)		
1	การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกเข้าถึงง่าย	0.907
2	การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย	0.916
3	การบริการรถประจำทางสาธารณะ	0.908
4	ตารางเวลาเดินรถเพียงพอต่อความต้องการเดินทาง	0.902

ตารางภาคผนวกที่ 2 (ต่อ)

แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์บ้านห้วย ขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่		ค่าความเชื่อมั่น
ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) (ต่อ)		
5	ป้ายบอกทาง/ป้ายจราจร/เส้นจราจร ค่อนข้างสมบูรณ์	0.902
6	ไฟฟ้าแสงสว่างเพียงพอเหมาะสมสะดวกต่อการเดินทาง	0.897
7	สภาพพื้นผิวถนนพร้อมใช้งาน	0.903
8	เส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว มีการทำความสะอาดพื้นที่รอบ เส้นทางให้มีความเรียบร้อย ไม่มีสิ่งกีดขวางทางการจราจร เช่น เศษ หิน/ดินสไลด์ กิ่งไม้หัก หลุมที่บ เป็นต้น	0.914
9	การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง เชื่อมโยงไป ยังแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ใกล้เคียง และพื้นที่อื่นได้	0.899
10	การจัดให้มีปั้มปลอดแก๊วมือหมุน ปั้มน้ำมันหยอดเหรียญ หรือ ปั้มน้ำมันขนาดเล็ก ไว้บริการและเพียงพอต่อความต้องการ	0.913
ค่าความเชื่อมั่น		0.976

ที่ อว ๖๙.๙.๑.๑/ว ๑๔๐

มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๖๓ หมู่ ๔ ตำบลหนองหาร
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
๕๐๒๙๐

๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน ผู้ใหญ่บ้านห้วยขมิ้น

ด้วย นางสาวอนาภรณ์ วงศ์สถาน รหัส ๖๕๐๙๓๐๒๐๐๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนนาการท่องเที่ยว ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดย อาจารย์ ดร.ยุทธการ ไวยอาภา เป็นประธานกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะไม่ส่งผลกระทบต่อองค์กรของท่าน และใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวอนาภรณ์ วงศ์สถาน เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเข้าสัมภาษณ์ ในระหว่างวันที่ ๔ สิงหาคม ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓-๕๗๗๕๕๗๔ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดอีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.กิริติ ตระการศิริวานิช)
คณบดีคณะพัฒนนาการท่องเที่ยว

คณะพัฒนนาการท่องเที่ยว
งานบริหารและธุรการ
โทรศัพท์ ๐ ๕๓๘๗ ๕๑๕๑

ที่ อว ๖๙.๙.๑.๑/ว ๑๕๐

มหาวิทยาลัยแม่โจ้
๖๓ หมู่ ๔ ตำบลหนองหาร
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
๕๐๒๙๐

๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน ประธานวิสาทกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่นาจร

ด้วย นางสาวอนาภรณ์ วงศ์สถาน รหัส ๖๕๐๙๓๐๒๐๐๒ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดย อาจารย์ ดร.ยุทธการ ไวยอาภา เป็นประธานกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะไม่ส่งผลกระทบต่อองค์กรของท่าน และใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวอนาภรณ์ วงศ์สถาน เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเข้าสัมภาษณ์ ในระหว่าง วันที่ ๔ สิงหาคม ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๓-๕๗๗๕๕๗๔ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสาน ในรายละเอียดอีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

กค

(อาจารย์ ดร.กิริติ ตระการศิริวานิช)
คณบดีคณะพัฒนาการท่องเที่ยว

คณะพัฒนาการท่องเที่ยว
งานบริหารและธุรการ
โทรศัพท์ ๐ ๕๓๘๗ ๕๑๕๑

ภาคผนวก ง

ข้อตกลงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้นฯ ภายใต้ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม Participatory Guarantee System : PGS

**ข้อตกลงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ฯ ภายใต้ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์
แบบมีส่วนร่วม Participatory Guarantee System : PGS**

1. บาดแผลไม่ได้อยู่ในนรก
2. ไม่ใช่สารเคมีสังเคราะห์ทางการเกษตรทุกชนิด
3. ไม่ใช่พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ที่ตัดต่อพันธุกรรม
4. ไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าในการทำเกษตรอินทรีย์และร่วมกันรักษาป่าต้นน้ำ
5. มีการป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีจากภายนอกแปลงเข้ามาในแปลงอย่างเหมาะสม

เช่น แนวกันชน , บ่อพักน้ำ เป็นต้น

6. มีการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุอย่างเหมาะสม เช่น ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชหมุนเวียน
7. ใช้ภูมิปัญญาของชาวปกาสัยที่สอดคล้องกับหลักเกษตรอินทรีย์
8. ให้ความสำคัญสิทธิมนุษยชนและสัตว์
9. ต้องมีการบันทึกกิจกรรมในแปลง เช่น การปลูก, การดูแล, การเก็บเกี่ยวการจำหน่าย ,

ปัจจัยการผลิต

10. ไม่ใช่เมล็ดพันธุ์ที่คลุกสารเคมี
11. มีการตรวจแปลงสมาชิกปีละ 2 ครั้ง/ปี
12. มีการประชุมกลุ่มอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
13. สมาชิกกลุ่มต้องมีการทำประโยชน์ให้กับกลุ่มและสังคม
14. สมาชิกที่จะเข้าร่วมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ต้องอยู่ในระยะปรับเปลี่ยน 1 ปี
15. ผลผลิตที่จะจำหน่ายต้องมาจากสมาชิกกลุ่มเท่านั้น

บทลงโทษ

1. สมาชิกกลุ่มที่กระทำความผิดโดยเจตนา จะพิจารณาให้ออกจากกลุ่มทันที
2. สมาชิกกลุ่มที่กระทำความผิดโดยไม่เจตนา จะพิจารณาตามความเหมาะสมจาก

คณะกรรมการกลุ่ม

ภาคผนวก จ

แสดงระยะเวลาปลูกพืชเกษตรอินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น

ตารางภาคผนวกที่ 3 แสดงระยะเวลาปลูกพืชเกษตรอินทรีย์บ้านหัวขมิ้นฯ

ชนิดพืช	๒๕๒๖๒๕		๒๕๒๗๒๕๒๘		๒๕๒๘๒๕๒๙		๒๕๒๙๒๕๓๐		๒๕๓๐๒๕๓๑		๒๕๓๑๒๕๓๒		๒๕๓๒๒๕๓๓		๒๕๓๓๒๕๓๔	
	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน	ฤดูหนาว	ฤดูร้อน
กาแฟอาราบิก้า	ออกผล-เก็บเกี่ยว		ออกดอก-ออกผล		ออกดอก-เก็บเกี่ยว		ออกดอก-เก็บเกี่ยว		ออกดอก-เก็บเกี่ยว		ออกดอก-เก็บเกี่ยว		ออกดอก-เก็บเกี่ยว		ออกดอก-เก็บเกี่ยว	
ลูกพลับ	ตัดแต่งกิ่ง		ออกผล-เก็บเกี่ยว		ออกผล-เก็บเกี่ยว		เตรียมต้นใหม่-ใส่ปุ๋ย		นำต้นลงแปลงปลูก		ออกผล					
สตอร์วเบอร์รี่	ออกดอก-ผลแก่-เก็บเกี่ยว		ออกผล-เก็บเกี่ยว		เตรียมต้นใหม่-ใส่ปุ๋ย		นำต้นลงแปลงปลูก-ออกดอก		ออกผล-เก็บเกี่ยว							
เคปวูดเบอร์รี่	ออกผล-เก็บเกี่ยว		ออกผล-เก็บเกี่ยว		เพาะเมล็ด		นำต้นลงแปลงปลูก-ออกดอก		ออกผล-เก็บเกี่ยว							
อะโวคาโด	เตรียมต้น-ตัดแต่งกิ่ง-บำรุง		ออกดอก		บำรุง-ออกดอก		เก็บเกี่ยวผล									
เสาวรศ	เก็บเกี่ยวผล-ตัดแต่งกิ่ง		บำรุง-ออกดอก		เก็บเกี่ยวผล											
สลัดคอส, เรตโธ๊ค, กිරินโฮ๊ค	เก็บเกี่ยวผล		เตรียมต้น-นำต้นลงแปลงปลูก		เก็บเกี่ยวผล											
บ๊วย	ออกดอก		เก็บเกี่ยวผล		ตัดแต่งกิ่ง											

ภาคผนวก ฉ

ภาพการลงพื้นที่ บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 3 การเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม

ภาพที่ 4 การเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม

ภาพที่ 5 ป้ายรับรองพื้นที่เกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 6 โชนบ้านพักรับรองภายในศูนย์เกษตรบนภูบ้านห้วยขมิ้นฯ

ภาพที่ 7 โชนแยกขยะภายในบ้านพักรับรองของศูนย์เกษตรบนภู บ้านห้วยขี้เหล็ก

ภาพที่ 8 การปักเสื้อผ้าของชาวกะเหรี่ยง หรือเรียกว่าปกากะญอ

ภาพที่ 9 ขั้นตอนการขนเก็บและขนส่งผักอินทรีย์

ภาพที่ 10 พื้นที่ปลูกผักอินทรีย์

ภาพที่ 11 สินค้าเกษตรอินทรีย์ ลูกพลับสด และอบแห้ง

ภาพที่ 12 เหล้าบ้วยดอง

ภาพที่ 13 วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ตำบลแม่จาง

ภาพที่ 14 ห้องประชุมที่ใช้ทำกิจกรรมภายในศูนย์เกษตรบนภู

ภาพที่ 15 สินค้าเกษตรอินทรีย์ กาแฟอาราบิก้าบ้านห้วยขมิ้น

ภาพที่ 16 โรงเรือนอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์

ภาพที่ 17 กิจกรรมแปรรูปกาแฟ

ภาพที่ 18 กิจกรรมเก็บเมล็ดกาแฟเชอร์รี่

ภาพที่ 19 เยี่ยมชมแปลงเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ (ฟิลเลย์ไอซ์เบิร์ก)

ภาพที่ 20 เยี่ยมชมแปลงเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ (ผักเคล)

บรรณานุกรม

- กนกกานต์ แก้วนุช. 2564. การจัดการการท่องเที่ยวและการพัฒนาชุมชนการท่องเที่ยวภายใต้พลวัตโลก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พรีเมียด.
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2564. คู่มือประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร. แหล่งที่มา <https://www.dot.go.th/ebooks/ebooks-view/422>
- กรมการท่องเที่ยว. 2556. ความหมายและความสำคัญการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว. [เอกสาร PDF]. แหล่งที่มา <https://www.dot.go.th/storage/ebooks/January2019/AlzAxoKlnGGUUEh9JE36.pdf>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. กรมส่งเสริมการเกษตรเดินทางยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ได้มาตรฐานและปลอดภัยยุค New Normal. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://doanews.doae.go.th/archives/10146>. (1 มีนาคม 2566).
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2563. กระทรวงเกษตรฯ ตั้งคณะทำงานความร่วมมือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พร้อมเตรียมจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชวนคนไทยเที่ยวเมืองไทยหวังกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศ ปี 2564. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.moac.go.th/news-preview-422991792462> (23 มีนาคม 2566).
- _____. 2565. แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- กรีช สุริยะชัยพันธ์. 2566. ปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่. วารสารผลิตกรรมการเกษตร, 5(1), 13-26.
- กรีนเนท. 2562. ระบบชุมชนรับรอง PGS การรับรองแบบมีส่วนร่วม. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.greenet.or.th/what-is-pgs/>. (1 มีนาคม 2567).
- กฤตินี ณีรัฐวุฒิสิทธิ์. 2565. Organic Tourism – Driving organic food system by conscious hospitality businesses. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.chula.ac.th/news/59073/>. (5 มกราคม 2566).
- กฤษดา พงษ์การันยภาส. 2563. คู่มือเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา

https://docs.google.com/presentation/d/e/2PACX-1vQF80x3spnMMWDABmC3Pitj_TCclClFdcq1UUWCj0H-wtWMkntrmgfG2DYvhVUZ6M5sRZSbx35xPKDe/pub?start=true&loop=true&delays=60000&slide=id.p (31 มีนาคม 2566).

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. 2563. การพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ผลิตไม้ผลเมืองหนาว อินทรีย์บ้านห้วยขมิ้น ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.eef.or.th/communities/beginning-31/> (9 ธันวาคม 2565).

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2022. Organic Tourism เที่ยว กิน แบบอินทรีย์ไปกับ อเล็กซ์ เรนเดลล์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://thai.tourismthailand.org/Articles/organic-tourism> (3 มีนาคม 2566).

_____. 2542. สรุปแผนท่องเที่ยวปี 2542. [เอกสาร PDF]. แหล่งที่มา <http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/T14821.pdf>

_____. 2545. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมุมมองของคนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กุลวดี ละม้ายเงิน. 2552. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว. เอกสารประกอบการสอน รายวิชา วัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 9032104. น. 5-6. สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

เกษราพร ทิราวงศ์. 2563. คู่มือเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://sciweek.phrae.mju.ac.th/newsDetail?ID=6309021534081> (31 มีนาคม 2566).

เกษราพร พรหมนิมิตกุล. 2020. การจัดการวัฒนธรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่นของเมืองรอง ภายใต้โครงการ The LINK. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 12(1), 200-226.

จิระชัย ยมเกิด และวินิจ ผาเจริญ. 2565. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาพื้นที่ตำบลแม่วะ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 9(2), 133-145.

จิราพร พลสิทธิ์ และสุปิ่น สมสาร. 2022. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศภูพานน้อยอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 4(4), 15-26.

- จิราญุ หาญตระกูล และคณะ. 2565. การศึกษาความพร้อมของการดำเนินงานด้านสวัสดิการทางการเงิน สำหรับกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ในอำเภอสันทราย แม่ริม แม่แตง และสันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 11(1), 12-22.
- ชนะ ศรีสุทธะ. 2561. การวิเคราะห์รูปแบบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ต่อการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2552. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืน. บทรฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- ธารทิพย์ ขาวผ่องอำไพ และคณะ. 2553. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม ของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วารสาร ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 100-113.
- นราศิณี แก้วไหลมา และคณะ. 2560. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลแม่หอพระ แม่แตง เชียงใหม่. วารสารเกษตร, 33(3), 387-395.
- นำขวัญ วงศ์ประทุม และคณะ. 2561. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงเกษตรหมู่บ้านวาวี จังหวัดเชียงราย. วารสารวิทยาลัยอุตสาหกรรม, 12(2), 132-150.
- นำชัย ทนุผล. 2540. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่: สาขาวิชาการบริหารพัฒนา. มหาวิทยาลัย แม่โจ้.
- นิภา ศรีไพโรจน์. 2531. หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท ศึกษาพร จำกัด.
- นิตา ชัชกุล. 2555. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- นิออน ศรีสมยง. 2552. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในชนบท และทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิง เกษตร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุษบา สิทธิการ และ สิริวัฒนา ไจมา. 2552. รายงานวิจัยการพัฒนาบทบาทองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนความพร้อมของเส้นทางเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยวโดยชุมชน ในกลุ่มภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ประกอบศิริ ภัคดีพิณีจ และและปานณนาถ บัวเงิน. 2018. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัยใน พื้นที่ชุมชนรอบกว๊านพะเยา. วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 7(1), 93-102.

- ปิยพงษ์ นาไชย. 2552. **แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยววัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร**. ปรินญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรชนก เขียวกิตติธนา และและพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. 2564. รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียงอย่างยั่งยืน: ศึกษากรณีอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**, 1040-1051.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: เจริญผล.
- เพียงกานต์ นามวงศ์ และคณะ. 2564. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกาแฟพิเศษ ของชุมชนผู้ปลูกกาแฟ ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. **วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง**, 10(1), 137-151.
- ภณสิทธิ์ อ้นยะ. 2020. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี**, 14(2), 45-54.
- รสสุคนธ์ ปัญญาพงศ์วัฒน์. 2560. เกษตรกรรมที่ยั่งยืนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยววิถีเกษตรตำบลแม่ทา. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา**, 101-122.
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2547. **เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/T15727.pdf> (31 มีนาคม 2566).
- วิษุตา ร้อยพิลา และปรีดา ไชยา. 2558. องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 10(3), 197-211.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2548. **แนวคิดและความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.wiruch.com/articles%20for%20article/article%20concept%20and%20meaning%20of%20admin%20and%20mgt%20admin.htm> (1 มีนาคม 2566).
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และคณะ. 2550. การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษาชุมชนท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- วิไลลักษณ์ รักบำรุง. 2565. อิทธิพลของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร, **วารสารมนุษย**

- ศาตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, 6(1), 91-109.
- วุฒิพงษ์ ผลเพิ่ม. 2012. การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา
สี่พันดอน เมืองโขง แขวงจำปาสัก สปป. ลาว. วารสารศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี, 8(1), 129-151.
- ศคราญนิตย์ เล็กสุทธิ และและพงศ์ศิริ ปีตุรัตน์เจริญกุล. 2020. การพัฒนารูปแบบการตลาดเกษตร
อินทรีย์ของเครือข่ายเกษตรกรมัยยั้งยืน จังหวัดลำพูน. สำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.), 14(2), 76-87.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). 2566. ‘แม่แจ่มโมเดล’การแก้ปัญหาที่ดิน-ที่อยู่อาศัย-
คุณภาพชีวิต ปลุกไฟ-กาแพแทนข้าวโพด สร้างธุรกิจ ‘ต้นน้ำ-ปลายน้ำ’. [ระบบ
ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://web.codi.or.th/20231206-49769/> (3 มีนาคม
2567).
- สถาบันรับรองระบบการผลิตผลิตภัณฑ์การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. 2552. มาตรฐานสินค้าเกษตร:
เกษตรอินทรีย์ เล่ม1. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
https://icaps.mju.ac.th/government/20111128102704_2011_icaps/Doc_25580611111310_119261.pdf (3 มีนาคม 2566).
- สมาคมผู้บริโภคอินทรีย์ไทย. 2020. ทำความรู้จัก TOCA Platform ตัวช่วยจัดการงานด้านเกษตร
อินทรีย์จากต้นน้ำถึงปลายน้ำ. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://toca.or.th/index.php/about/toca-platform/#whatistoca> (21
เมษายน 2566).
- สฤกษ์ แสงอรัญ. 2558. เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ: การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรมอุทยานสัตว์ป่าและพรรณพืช. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.dnp.go.th/parkreserve/Np/Html/Tour/EcoTour.html>. (3
กุมภาพันธ์ 2566).
- สำนักข่าว EDUNEWSSIAM ONLINE. 2020. วัฒนา ทรงพรไพศาล หนุนปลูกกะฉูด เปิดสูตรปลูกอโว
คาโต้-สตรอว์เบอร์รี่ “อินทรีย์”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://www.edunewssiam.com/th/articles/208404> (3 กุมภาพันธ์ 2566).
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). 2561. (26 มกราคม). กรุงเทพฯธุรกิจ.
แหล่งที่มา [https://www.thaihealth.or.th/organic-tourism-
%E0%B9%82%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%9A%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8](https://www.thaihealth.or.th/organic-tourism-%E0%B9%82%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%9A%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8)

%99%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B2/

- สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่. 2563. เกษตรเชียงใหม่ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (New Normal). [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.chiangmainews.co.th/news/1392854/> (3 มีนาคม 2566).
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดเชียงใหม่. 2566. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดเชียงใหม่. [เอกสาร PDF]. แหล่งที่มา <https://www.opsmoac.go.th/chiangmai-dwl-files-452891791796>.
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) 2564. เกษตรอินทรีย์คืออะไรและทำไมต้องเกษตรอินทรีย์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.arda.or.th/knowledge_detail.php?id=17 (2 มกราคม 2566).
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.). 2564. คู่มือความรู้และแนวทางการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://e-book.acfs.go.th/Book_view/240 (30 มีนาคม 2566).
- _____ . 2566. หลักเกณฑ์กลางสำหรับระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://e-book.acfs.go.th/Book_view/316 (27 เมษายน 2566).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2562. ผลการประชุมคณะกรรมการความมั่นคงอาหารของโลกครั้งที่ 46. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.oae.go.th/view/1/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8%A9%E0%B8%90%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3/32716/TH-TH> (2 มกราคม 2566).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2561-2565. ภาวะเศรษฐกิจรายไตรมาสและแนวโน้มเศรษฐกิจไทย 2561-2565. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด. 2565. **ร่างแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. 2566-2570**. สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด. กรุงเทพฯ:
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยกระทรวงมหาดไทย.
- สุกานดา นาคะปักษิณ และคณะ. 2560. รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตรอินทรีย์ในกลุ่ม
จังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 6(1), 209-220.
- สุรีย์ เข็มทอง. 2021. **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://mgtsci.stou.ac.th/7197/> (3 มีนาคม 2566).
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาจร. 2565. **สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน**. [เอกสาร PDF]. แหล่งที่มา
<https://www.maenajohn.go.th/upload/20221101110656.pdf>.
- _____ . 2565. **แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐**. [เอกสาร PDF]. แหล่งที่มา
<file:///C:/Users/Dell/Downloads/20230412131755.pdf>.
- อมราวดี คำบุญ และดลฤทัย โกวรธนะกุล. 2556. การประเมินความพร้อมทางการท่องเที่ยวของเมือง
ท่องเที่ยวขนาดเล็ก อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารการบริการและการ
ท่องเที่ยวไทย**, 8(2), 3-22.
- อรุช นวราช. (2563). สามพรานโมเดลสู่การขับเคลื่อนสังคมอินทรีย์ในไทย. **พระสยาม MAGAZINE,
พฤศจิกายน - ธันวาคม 2563**, 44 - 47.
- อำไพ ไชยแก้ว. 2555. **หลักการจัดการ**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<https://sites.google.com/site/aunripreya456/1-khwam-hmay-khxng-hlak-kar-cadkar> (10 มีนาคม 2567).
- อำนาจ รักษาพล และคณะ. 2020. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวโดย
ชุมชน เกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร. **วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา**,
9(1), 50-70.
- Bartz, A.E. 1999. **Basics Statistical Concepts**. (4th ed). New Jersey: Prentice Hall.
- Dickman s. 1996. **Tourism: An Introductory Text**. (2nd ed). Sydney: Hodder Education.
- Economist Impact. 2022. Global Food Security Index 2022. [Online]. Available
<https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/>
(2 February 2566).
- Ferguson George A. 1981. **Statistical Analysis in Psychology and Education**. 5 th Ed.,
Tokyam Mc Graw – Hill Book Company.
- FiBL & IFOAM ORGANICS INTERNATIONAL. 2022. The World of Organic Agriculture
STATISTICS & EMERGING TRENDS 2022. [PDF]. Available

file:///C:/Users/Dell/Desktop/%E0%B8%AD%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2/The%20World%20of%20Organic%20Agriculture%202022.pdf

Goeldner C. R. and Ritchies B. J. . 2009. **Tourism: Principles.** Practices, Philosophies. Wiley.

Griffin and Mahon. 1997. The Corporate Social Performance and Corporate Financial Performance Debate Twenty-Five Years of Incomparable Research. **Business and Society**, 36(1), 5-31.

Harold D. Koontz and Cyril O Donnell. 1972. **Principles of Management:An Analysis of Managerial Functions.** New York: McGraw - Hill.

IFOAM - Organics International. 2008. Definition of Organic Agriculture. [Online]. Available <https://www.ifoam.bio/why-organic/organic-landmarks/definition-organic> (2 February 2566).

International Fertilizer Industry Association (IFA). 2022. **Public Summary Medium-Term Fertilizer Outlook 2022 – 2026.** [PDF]. Available file:///C:/Users/Dell/Desktop/%E0%B8%AD%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%A2/2022_IFA_medium_term_outlook_public_summary.pdf

Destination Management Organizations. 2019. UNWTO Guidelines for Institutional Strengthening of Destination Management Organizations (DMOs) – Preparing DMOs for new challenges. [Online]. Available <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284420841> (2 February 2566).

Sanjeeb K Jena. 2019. Eco-organic Tourism – A New Era of Sustainable Agro-entrepreneurship in Arunachal Pradesh. **Srusti Management Review**, 12(1), 40-48.

The International Ecotourism Society. 2558. What Is Ecotourism. [Online]. Available <https://ecotourism.org/what-is-ecotourism/> (3 February 2566).

United Nations. 2022. The Sustainable Development Goals in Thailand. [Online]. Available <https://thailand.un.org/en/sdgs> (10 February 2566).

World Travel & Tourism Council. 2022. Economic Impact Reports. Thailand 2022 Annual Research: Key Highlights. [Online]. Available file:///C:/Users/Dell/Downloads/219_20220613171313_Thailand2022_%20(6).pdf (2 February 2566).

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	อนาภรณ์ วงศ์สถาน
เกิดเมื่อ	16 พฤษภาคม 2536
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2558 ปริญญาตรี คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ พ.ศ. 2556-2557 โครงการแลกเปลี่ยนทุน Program for Academic Exchange (PAX) ระยะเวลา 10 เดือน มหาวิทยาลัย National Chung Hsing University.
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2563-2565 ตำแหน่งพนักงานพัสดุและบัญชี โรงเรียนนานาชาติยูนิตี้ คอนคอร์ด์ พ.ศ. 2561-2562 แผนกสำรองห้องพักและอื่นๆ บริษัทสแตนดาร์ดทัวร์ จำกัด พ.ศ. 2560-2561 ตำแหน่งพนักงานต้อนรับ โรงแรมเดอลานนา เชียงใหม่ พ.ศ. 2559-2560 ตำแหน่งพนักงานต้อนรับภาคพื้น สายการบินกานต์แอร์ พ.ศ. 2558-2559 ตำแหน่งพนักงานต้อนรับ โรงแรมธาริน เชียงใหม่

anapornwong@gmail.com